

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ ΕΖ'

ΤΕΥΧ. Α'

ΙΩ. ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ 14-115 21 ΑΘΗΝΑΙ ΤΗΛ. 27.18.308

15 ΜΑΡΤΙΟΥ 1990

ΑΡΙΘ. 5

ΤΟ ΙΔΕΩΔΕΣ ΤΟΥ ΗΘΟΥΣ*

Ὁ δυναμισμὸς τοῦ χριστιανικοῦ ιδεώδους τοῦ ἠθους ἀποδεικνύεται ἐκ τῶν θαυμάσιων καὶ ὑπερφυῶν καρπῶν αὐτοῦ. Ἡ ἐν Χριστῷ ἀναγέννησις πλείστων ἀνθρώπων· τὰ θαύματα τῶν θρησκευτικῶν («ἐπιστροφῶν»· ἢ διὰ τῆς μετανοίας πλήρης καὶ ὀλοκληρωτικῆ ἀνακαινίσις καὶ ἀλλαγὴ τῆς ζωῆς πρώην ἀμαρτωλῶν· ἢ ἡρωϊκὴ ἀπόφασις αὐτῶν πρὸς ἀπάρνησιν τοῦ «παλαιοῦ ἀνθρώπου» καὶ τῶν θελγήτρων τῆς σαρκός· ἢ ἀπαιτουμένη πολλὰς φορές αὐταπάρνησις καὶ αὐτοθυσία πρὸς ἐφαρμογὴν τῶν χριστιανικῶν ἠθικῶν κανόνων — ὅλα αὐτὰ ἀποδεικνύουν ὅτι κατὰ τὴν πραγματάσει τοῦ χριστιανικοῦ ιδεώδους τοῦ ἠθους ἢ δύνამις τοῦ Χριστοῦ «ἐν ἀσθενείᾳ τελειοῦται» (Β' Κορ. ιβ', 9). Στὴν ἠθικὴ διαπαιδαγώγησι τῶν πρώην υἱῶν καὶ θυγατέρων τῆς ἀπωλείας ἀποδεικνύεται ἡ ἀνικανότης τῆς ἀθέου ἢ «ἐλευθέρας» ἠθικῆς καὶ κορυφώνεται ἡ δύνამις τῆς χριστιανικῆς ἠθικῆς ζωῆς. Οἱ πνευματικοὶ πατέρες καὶ ἐξομολόγοι, οἱ χριστιανοὶ κοινωνικοὶ λειτουργοί, οἱ διακόνισσες καὶ ἀδελφές τοῦ ἐλέους, πού ἐργάζονται στίς φυλακές, στὰ ἀναμορφωτήρια καὶ στὰ νοσοκομεῖα, οἱ χριστιανοὶ ψυχοθεραπευτὲς καὶ πνευματικοὶ σύμβουλοι παρίστανται καθημερινῶς μάρτυρες τοῦ ἀνακαινιστικοῦ δυναμισμοῦ τῆς χριστιανικῆς ἠθικῆς. Μὲ τὸν δυναμισμὸ αὐτὸ ἄσωτοι υἱοὶ καὶ παραστρατημένες θυγατέρες ἐξάγονται ἀπὸ τὸν βόρβορο καὶ ζοῦν βίον ἠθικόν· μέθυσοι ἢ ὑποδουλωμένοι στὴν χρῆσι τῶν γαρκωτικῶν βρίσκουν τὴν δύνامي νὰ ἀποτινάξουν τὴν καταστρεπτικὴ ἐξάρτησί

τους, νὰ ἐγκαταλείψουν ὀριστικῶς τὴν ὁδὸν τοῦ ἀλκοολισμοῦ καὶ τοῦ «λευκοῦ θανάτου», νὰ γίνουν συνετοὶ οἰκογενειάρχες, κήρυκες τῆς ἐγκρατείας καὶ τῆς σωφροσύνης· ἐγκληματίες γίνονται πρότυπα τιμίας καὶ ἠθικῆς ζωῆς.

Καὶ ἡ Ἱστορία τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Κοινωνικῆς Διακονίας καὶ ἡ Ἱστορία τῆς καθ' ὅλου Κοινωνικῆς Προνοίας ἀποδεικνύουν, ὅτι μόνον τὸ χριστιανικὸ ἠθος δημιουργεῖ τοὺς ἀληθινούς κοινωνικούς ἐργάτες, οἱ ὅποιοι θυσιάζουν τὰ συμφέροντα καὶ τὴν ἀνάπαυσί τους καὶ πολλὰς φορές πεθαίνουν ὑπὲρ τῶν ἄλλων. Ἄς θυμηθοῦμε τὴν ἐποχὴ τῶν παλαιῶν λεπροκομείων, στὰ ὁποῖα μόνον ἱερεῖς, μοναχὲς καὶ χριστιανὲς ἀδελφές τοῦ ἐλέους ἢ διακόνισσες πήγαιναν γιὰ νὰ περιποιῶνται μὲ ἀγάπη καὶ ἐσωτερικὴ ἱκανοποίησι τίς φοβερὲς πληγὲς τῶν λεπρῶν, οἱ ὅποιοι τότε δὲν εἶχαν τίς ἐλπίδες, τίς ὁποῖες ἔχουν οἱ σημερινοὶ χανσενικοί. Μὲ «κοσμικούς ἀνθρώπους» κατὰ κανόνα δὲν γίνονται «ἡρωϊκὰ ἔργα». Μόνον στὴν ἀτμόσφαιρα τοῦ χριστιανικοῦ ἠθους ἦταν δυνατὸν νὰ ἀναπτυχθῇ λ.χ. τὸ θαυμάσιο κοινωνικὸ ἔργο τῆς ἀρχαίας Ἐκκλησίας ἢ τῆς «Βασιλείας» ἢ τοῦ Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου ἢ τῆς ἁγίας Ὀλυμπιάδος ἢ τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Ἐλεήμονος ἢ τῆς ἁγίας Φιλοθέης²⁸.

Ὁ δυναμισμὸς τοῦ χριστιανικοῦ ιδεώ-

28. Περισσότερα σχετικῶς ἰδὲ στὰ ἐξῆς: Εὐαγγελίου Θεοδώρου, Ἡρώιδες τῆς χριστιανικῆς ἀγάπης — Αἱ διακόνισσαι διὰ τῶν αἰώνων, ἐν Ἀθήναις 1949. Τοῦ ἰδίου, Εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ Χριστοῦ. Ἡ ἡρωϊκὴ ζωὴ καὶ δράσις δύο Ἀγγλίδων, Πειραιεὺς 1945. Τοῦ ἰδίου, Ἱστορία καὶ θεωρία τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Κοινωνικῆς Διακονίας, Ἀθήναι, 1985.

(*) Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 115 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 4 τεύχους.

δους τοῦ ἤθους γίνεται ἀκόμη μεγαλύτερος ἐκ τοῦ γεγονότος, ὅτι τοῦτο δὲν περιορίζεται σὲ θεωρητικὴ καὶ ἀφηρημένη προβολὴ ἠθικῶν ἀξιών, ποὺ εἶναι ἀπεσπασμένες ἀπὸ ζωντανές ὑπάρξεις, ἀλλὰ τὶς παρουσιάζει ὡς προσωποπαγεῖς, δηλαδή ὡς «ἐναποκειμένες» καὶ «ἐναποτεταμιευμένες» σὲ προσωπικά πρότυπα καὶ ὑποδείγματα, ἀξία πρὸς μίμησι²⁹.

Ἡ οὐσία τοῦ ἀξιομιμήτου ἠθικοῦ προτύπου συνίσταται στὸ ὅτι τοῦτο συνδυάζει στὸν ἑαυτό του ἀρμονικῶς τὸ ἀξιολογικὸ καὶ τὸ ὄντολογικὸ στοιχεῖο, δοθέντος ὅτι στὴν προσωπικότητά του ἡ ἀξία καὶ τὸ ἰδεῶδες γίνεται πραγματικότης. Ἔτσι καὶ τὰ χριστιανικὰ ἠθικὰ πρότυπα εἶναι πρόσωπα, ποὺ κατ' ἄριστον τρόπον ἐνσαρκώνουν στοὺς ἑαυτοὺς των τὰ ἠθικὰ ἰδεῶδη καὶ ἔτσι παρουσιάζουν μίαν ζωὴ, ποὺ ἀκτινοβολεῖ καὶ ἐμπνέει ὅλους, ὅσοι μὲ ἀφοσίωσι καὶ ἀγάπη προσπαθοῦν νὰ μιμηθοῦν τὸ παράδειγμά τους³⁰.

Ἐφ' ὅσον κατανοοῦμε τὶς ἀξίες μόνον, ὅταν συναρπαζώμεθα καὶ κυριευώμεθα ἀπὸ αὐτές, εἶναι φανερόν ὁ ρόλος τῶν προσώπων, ποὺ εἶναι πρότυπα καὶ παραδείγματα. Αὐτὰ ἔχουν ἀφ' ἑνὸς ἕλκοντα καὶ διαφωτιστικὸν χαρακτήρα, ὁ ὁποῖος καθιστᾷ πολὺ ὀρατὴν τὴν ὠραιότητα τῶν ἠθικῶν ἀξιών, ποὺ πραγματώνονται στὴν προσωπικὴ ζωὴ τους, ἀφ' ἑτέρου παροτρυντικὸν καὶ παρακινητικὸν σκοπὸν, ποὺ ἐξυπηρετεῖται μὲ τὸ ὅτι δείχνουν τὸν δρόμο, ποὺ πρέπει ὅλοι νὰ ἀκολουθοῦν, καὶ τρίτον ἐνθαρρυντικὸν περιεχόμενον, ποὺ διώχνει τὴν δειλία καὶ τοὺς δισταγμοὺς ἐκ τῆς ψυχῆς καὶ ἐμφυσᾷ εἰς αὐτὴν ἐμπιστοσύνην, θάρρος καὶ βεβαιότητα γιὰ τὴν πνευματικὴν νίκη³¹.

29. Πρβλ. Βασιλείου Ἐξάρχου, Τὸ μορφωτικὸν ἔργον ἐξεταζόμενον γενικῶς καὶ εἰς τὰ κύρια σημεῖά του, Ἀθήναι, 1935, σ. 17.

30. Πρβλ. Eduard Spranger, Psychologie des Jugendalters, Leipzig 1924, σ. 185. Max Scheler, Der Formalismus in der Ethik und die materielle Wertethik, Halle 1927, σ. 609. Πρὸ πάντων ἰδὲ Johannes Hessen, Ethik, σ. 136 ἐξ.

31. K. Haase, Beispiel, ἐν Lexikon der Pädagogik, τόμ. 1, Freiburg im Breisgau 1952, σσ. 348-350. Τοῦ Ἰδίου, Das Wesen des Vorbildes und seine Bedeutung für die Erziehung, ἐν Vierteljahrsschrift für wissenschaftliche Pädagogik, Heft 2/3 (1927). Η Thomaе, Vorbilder und Leitbilder der Jugend, 1965.

Ἀναρίθμητα ὑπέροχα πρότυπα πραγματώσεως τοῦ ἰδεῶδους τοῦ χριστιανικοῦ ἠθους παρουσιάζει ἡ Ἐκκλησία. Στὸ Ὁρθόδοξο Ἐορτολόγιο παρελαύνουν φάλαγγες ἀγίων καὶ ἐκλεκτῶν προσωπικοτήτων ἀμφοτέρων τῶν φύλων. Ἡ Θεοτόκος προβάλλεται ὄχι μόνον ὡς πρότυπον τῆς πραγματοποίησεως τῆς ἰδέας τοῦ «αἰωνίου θήλεος», ἡ ὁποία πρέπει νὰ ἐμπνέη ὅλες τὶς γυναῖκες καὶ νὰ εἶναι τὸ θεμέλιον τῆς ὑγιούς «φεμινιστικῆς» κινήσεως, ἀλλὰ καὶ ὡς τὸ — ἀξίον πρὸς μίμησιν ἀπὸ ὅλους ἀνεξαιρέτους τοὺς Χριστιανοὺς — πρότυπον τῆς ζωντανῆς πίστεως, τῆς βαθειᾶς ταπεινοφροσύνης, τῆς ἠθικῆς ἀγνότητος καὶ καθαρότητος, τῆς ὑπομονῆς στὶς θλίψεις, τῆς στοργῆς καὶ τῆς ἀγάπης.

Τὸ κατ' ἐξοχὴν ζωντανὸ ἠθικὸ πρότυπο, ποὺ προβάλλεται ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία μας πρὸς μίμησι, εἶναι τὸ προσωποτοῦ Κυρίου. Ὅταν τὸν βλέπουμε χωρὶς παραμορφώσεις, διαστρεβλώσεις καὶ ἀκρωτηριασμούς, διαπιστώνουμε ὅτι δὲν εἶναι μόνον Θεός, ἀλλὰ καὶ τὸ ὑπόδειγμα τοῦ ἀρτίου καὶ ὠλοκληρωμένου ἠθικοῦ ἀνθρώπου, «πεπειρασμένος κατὰ πάντα καθ' ὁμοιότητα χωρὶς ἁμαρτίας» (Ἐβρ. δ', 15). «Ὁ λέγων ἐν αὐτῷ μένειν ὀφείλει, καθὼς ἐκεῖνος περιεπάτησε, καὶ αὐτὸς οὕτω περιπατεῖν» (Α' Ἰωαν. β', 6). Ὁ Κύριος δὲν εἶναι μόνον Ἐκεῖνος, ποὺ ὑποτασσόταν στὸ θέλημα τοῦ Οὐρανοῦ Πατρὸς καὶ ἐπικοινωνοῦσε μαζί Του διανυκτερεύοντας συχνὰ στὴν προσευχὴ. Ἐπὶ πλέον εἶναι Ἐκεῖνος, ποὺ μὲ τὸ προσωπικὸ του παράδειγμα ἐξαγίασε καὶ ἐναρμόνισε ὅλες τὶς ὑλικές καὶ πνευματικές ἀξίες μὲ ὀρθὴ ἱεράρχησί τους. Εὐλόγησε τὰ ὑλικά ἀγαθά. Ἐδέχοντο προσκλήσεις εἰς φιλικὰ γεύματα καὶ ἐστιάσεις εἰς τρόπον ὥστε οἱ ἐχθροὶ Του νὰ τὸν χαρακτηρίζουν ὡς «φάγον καὶ οἰνοπότην» (Ματθ. α', 19)³². Μετέβη στὸν γάμο τῆς Κανά καὶ τὸν εὐλόγησε καὶ μετέβαλε ἐκεῖ, γιὰ τὴν ψυχαγωγία τῶν παρόντων, τὸ ὕδωρ εἰς οἶνον. Ἦταν ὁ ἰατρός ὄχι μόνον τῶν ψυχῶν, ἀλλὰ καὶ τῶν σωμάτων. Ἦταν πρότυπον ὑγιούς κοινωνικότητος καὶ ἐρχόταν

32. Π. Μπρατσιώτου, Χριστιανισμὸς καὶ Πολιτισμὸς, Θεσσαλονίκη 1941, σ. 14-15.

Η ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΤΟΥ ΟΣΙΟΥ ΝΙΚΑΝΟΡΟΣ ΚΑΙ ΤΟ ΚΕΙΜΗΛΙΟΦΥΛΑΚΙΟΝ ΑΥΤΗΣ(*)

410. (Βενετία 1779). Βιβλίον καλούμενον *Κυριακοδρομίον* ἤγουν *Διδαχαὶ καὶ Ὁμιλίαι* εἰς τὰς Κυριακὰς ὕλου τοῦ ἐνιαυτοῦ. Συλλεχθεῖσαι παρὰ Ἀγαπίου Μοναχοῦ τοῦ Κρητὸς ἐκ διαφόρων Διδασκάλων. Προστεθείσης ἐν τέλει τῆς ἐξηγήσεως τοῦ Ἁγίου Γρηγορίου Ταυρομενεῖας εἰς τὰ ἕνδεκα Ἑσθινὰ Εὐαγγέλια. Νεωσι μεταιμπωθεῖσαι εἰς κοινήν τῶν Ὁρθοδόξων ὠφέλειαν, παρὰ τοῦ Ἱεροδιακόνου Ἀνθίμου τοῦ Κυπρίου. ἀφ' ἑνετίησιν 1779 παρὰ Νικολάου τῷ Γλυκεῖ τῷ ἐξ Ἰωαννίνων. *CON LICENZA DE SUPERIORI*.

Διαστάσεων 0,22X0,17, φύλλα α'-η' καὶ 1-324. Βιβλιοδεσία δερματόδετος.

Χειρόγραφος σημειώσεις: Ἐκ τῆς τελευταίας σελίδος ἔνθα καὶ κόσμημα (γκραβούρα) πληροφοροῦμε-

θα δι: «καὶ ἰόδε ξιν τοῖς ἄλλοις πέφηκεν ἐκ τῆς μονῆς ἱερᾶς μορφώσεως ἥτοι *κ α ρ ι ᾱ σ*: μηδεὶς τομῆσας ἀποξενώσῃ αὐτό, ἵνα μὴ λάβῃ κατάραν τοῦ ἱεροῦ μοναστηρίου, καὶ εὐρισκομένων πατέρων».

411. (Κωνσταντινούπολις 1851). *Τυπικόν*, Ἐκκλησιαστικὸν κατὰ τὸ ὕφος τῆς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας. Ἐκ μακρᾶς τῆς πείρας, καὶ πολλῶν σημειώσεων τῶν κατὰ καιροὺς χρηματισάντων Πρωτοφρατῶν, συλλεγὲν ἤδη τὸ δεύτερον, πολλαῖς προσθήκαις καὶ ἐπιδιορθώσεσι τῆς ἀ' ἐκδόσεως, ἐκδίδεται παρὰ τοῦ αὐτοῦ Κωνσταντίνου Πρωτοφράτου τῆς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας. Ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἐκ τοῦ Πατριαρχικοῦ Τυπογραφείου ἁρῶνα' 1851.

Διαστάσεων 0,21X0,14, φύλ. α'-ισι' καὶ 1-332. Βιβλιοδεσία χαρτόδετος.

Χειρόγραφος σημειώσεις: «Μιχαὴλ Σωτ. Κυριαζό-

(*) Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 118 τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 4 τεύχους.

σὲ ἐπαφή ἀκόμη καὶ μὲ τελῶνες καὶ ἁμαρτωλοὺς, γιὰ νὰ τοὺς ὀδηγήσῃ ἀπὸ τὸ σκοτάδι στὸ φῶς. Ἐξαγίασε τὴν ἀληθινὴ γνῶσι καὶ τὴν ἀλήθεια καὶ διακήρυξε «Γνώσεσθε τὴν ἀλήθειαν καὶ ἡ ἀλήθεια ἐλευθερώσει ὑμᾶς» (Ἰωάν. η', 32). Ἐνοιωθε συγκίνησι ἀπὸ τὸ ὠραῖο, ὅταν μᾶς καλοῦσε νὰ θαυμάσωμε τὴν ὁμορφιὰ τῶν κρίνων τοῦ ἀγροῦ (Ματθ. στ', 28) ἢ ὅταν δὲν ἀπέφευγε νὰ ἔχῃ ἐπάνω του ἓνα ὠραῖον χιτῶνα, ποὺ ὑφάνθηκε ἀπὸ τὰ χέρια μιᾶς γυναίκας καὶ ποὺ ἦταν τόσο πολυτίμος, ὥστε οἱ στρατιῶτες τὸν ἔβαλαν στὸν κλῆρο (Ἰωάν. ιθ', 23) ἢ ὅταν ἤθελε νὰ συμφάγῃ γιὰ τελευταία φορὰ μὲ τοὺς μαθητὲς Του καὶ νὰ τοὺς παραδώσῃ τὸ μυστήριον τῆς Θεῖας Εὐχαριστίας εἰς «ἀνώγειον μέγα» καὶ «ἐστρωμένον», γιὰ νὰ ὑπάρχῃ καὶ ὁ ὠραῖος ἐξωτερικὸς διάκοσμος (Ματθ. κστ', 17-20· Μάρκ. ιδ', 12-17· Λουκ. κβ', 7-13). Ὁ Κύριος ἦταν Ἐκεῖνος, ποὺ «ἁμαρτίαν οὐκ ἐποίησεν, οὐδὲ εὐρέθη δόλος ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ» (Α' Πέτρ. β', 22), ποὺ ἤμποροῦσε νὰ ἀπευθύνῃ τὸ ἐρώτημα: «Τίς ἐξ ὑμῶν ἐλέγχει με περὶ ἁμαρτίας;» (Ἰωάν. η', 46). Πάνω στὸν Σταυρὸ ἐνσάρ-

κωσε τὴν καθολικὴ ἀγάπη, ποὺ φθάνει στὴν αὐτοθυσία καὶ στὴ συγχώρησι τῶν ἐχθρῶν, καὶ τὸ ἰδεῶδες τῆς ταπεινώσεως, τῆς πραότητος, τῆς ὑπομονῆς. Γιὰ τὸ ἠθικὸ μεγαλεῖο του δίδουν μαρτυρίες ὁ Ἰούδας, ὁ Πιλάτος, ἡ γυναίκα τοῦ Πιλάτου, ὁ Ἡρώδης, ὁ ληστής, ὁ ἑκατόνταρχος, τὰ πλήθη τῶν στρατιωτῶν του (Ματθ. κζ', 4· Ἰωάν. ιη', 38· Ματθ. κζ', 19· Λουκ. κγ', 41, 47-48). Ἀληθῶς ὁ Κύριος καὶ ὑπὸ τὴν ἀνθρωπίνῃ ὀπτικῇ γωνίᾳ ὑπῆρξεν ἡ συνισταμένη ὄλων τῶν πτυχῶν τῆς ἠθικῆς τελειότητος, «ὁ ἀπαράμιλλος ἄνθρωπος, τοῦ ὁποίου ἴσος δὲν θὰ εὐρεθῇ»³³, ἡ ἐνσάρκωσις τοῦ τελείου ἠθικοῦ ἰδεῶδους, πρὸς οἰκείωσιν καὶ πραγμάτων τοῦ ὁποίου πρέπει νὰ τείνη κάθε ὑγιῆς «οὐμανιστικῇ», ἀνθρωπιστικῇ, μορφωτικῇ καὶ ἠθικῇ προσπάθεια. Αὐτὴ πρέπει νὰ ἀποβλέπῃ στὸ νὰ «μορφωθῇ Χριστὸς ἐν ἡμῖν» (Γαλ. δ', 19).

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ

Ὁμότιμος Καθηγητὴς τοῦ Παν/μίου Ἀθηνῶν

33. Renan, Vie de Jésus, Paris 1863, σ. 93 καὶ 459.

πουλος, ἱεροφάντης Μητροπολιτικοῦ Ναοῦ Τιμίου Προδρόμου. Καβάλα τῆ 1-5-38».

412. (Βιέννη 1795). Φριδερίκου Βαῦμαισιτέρου Λογική, ξυμφανθεῖσα μὲν ὑπ' αὐτοῦ Λατινιστὶ μεθόδω μαθηματικῇ κατὰ Βόλφιον. Μεταφρασθεῖσα δὲ ἀπὸ τῆς Λατινίδος εἰς τὴν Ἑλλάδα φωνὴν παρὰ τοῦ Σοφολογιωτάτου διδασκάλου κυρίου Νικολάου Βάρκοση τοῦ ἐξ Ἰωαννίνων. Τύποις ἐκδοθεῖσα ἀναλώμασιν Ἀθανασίου Γεωργίου Μανούση τοῦ ἐκ Σιατίστῃς. Δι' ἐπιμελείας καὶ ἀκριβοῦς διορθώσεως σπουδαίου τινὸς περὶ τὰ ἐνιαῦθα φιλοσοφικὰ μαθήματα ἐνασχολουμένου. Ἐν Βιέννῃ τῆς Ἀούστριας 1795. Ἐν τῇ Ἑλληνικῇ τυπογραφίᾳ Γεωργίου Βενδότη.

Διαστάσεων 0,22X0,18. Σελ. α' - ιβ' καὶ 1-232, ἀκολουθοῦν εἰσέτι 19 ἐφθαρμένα. Τὸ ἔργον ἀφιερῶνται ὑπὸ τοῦ ἀναλαβόντος τὴν ἐκδοτικὴν δαπάνην Ἀθανασίου Γεωργίου Μανούση αὐτῷ Ὑψηλοτάτῳ, Σοφωτάτῳ καὶ Θεοσεβάστῳ, Ἀδθέντῃ, Κυρίῳ Κυρίῳ Ἰωάννῃ Ἀλεξάνδρῳ Κωνσταντίνου Μορούζη Βοεβόδα, τῷ Μεγαλοπρεπεστάτῳ, Ἡγεμόνι Πάσης Οὐγγροβλαχίας.

413. (Ἀθήναι 1901). Συναγωγῆ τῶν θεοφθόγγων ρημάτων καὶ διδασκαλιῶν τῶν Θεοφθόγγων καὶ Ἀγίων Πατέρων ἀπὸ πάσης Γραφῆς θεοπνεύστου συναθροισθεῖσα, οἰκείως καὶ προσφόρως ἐκτεθεῖσα παρὰ Παύλου τοῦ Ὀσιωτάτου Μοναχοῦ καὶ κητόρος τῆς Ἱερᾶς Μονῆς τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου τῆς Ἐδεργέιδος τοῦ Ἐδεργετινοῦ Ἐπικαλουμένου, ληφθεῖσα ἐκ τῆς βιβλιοθήκης τῆς ἐν τῷ Ἀγιωνύμῳ Ὁρει Ἱερᾶς Βασιλικῆς τε καὶ Πατριαρχικῆς Μονῆς τοῦ Κουιλουμούση ἐπονομαζομένης. Πρῶτον μὲν ἐξεδόθη δαπάναις τοῦ εὐγενεστάτου κυρίου Ἰωάννου ΚΑΝΝΑ, δεύτερον τῆ αἰτήσεως καὶ γενναία συνδρομῆ τῶν ἐν τῷ Ἀγιωνύμῳ Ὁρει τοῦ Ἀθω ἁγίων Πατέρων ὑπὸ Κ.Α. Υἱῶν Θ. Φωκαέως. Νῦν δὲ τὸ τρίτον ἐκδίδεται ἰδίαις δαπάναις ὑπὸ Ἀντωνίου Στ. Γεωργίου. Ἐν Ἀθήναις. Ἐκδότης Ἀντ. Στ. Γεωργίου 1901.

Διαστάσεων 0,28X0,21. Σελ. 1-524. Αἱ σελίδες 1-8 χειρόγραφοι. Βιβλιοδεσία πανόδετος.

414. (Ἐν Τριπόλει 1891). Διαχαι εἰς τὴν Ἁγίαν καὶ Μεγάλην Τεσσαρακοστήν καὶ εἰς ἄλλας ἐπισήμους ἑορτάς, μετὰ τινων πανηγυρικῶν λόγων, συντεθεῖσαι μὲν καὶ ἐκφωνηθεῖσαι ὑπὸ τοῦ ποτε Θεοφιλεστάτου Κερνίκης καὶ Καλαθρῦτων ἐν Πελοποννήσῳ Ἐπισκόπου Κυρίου Ἡλιου Μηνιάτη τοῦ Κεφαλληνίως. Νεωστὶ δὲ μετὰ πλείστης ἐπι-

μελείας ἐκτυπωθεῖσαι δαπάνῃ Ἀσημακοπούλου καὶ Ἰωάννου Π. Σαλαπάτα 1891.

Διαστάσεων 0,24X0,18. Σελ. α'-η' καὶ 1-306. Βιβλιοδεσία χαρτόδετος.

415. (1873). Πρακτικὰ τῆς ἐν Ἀθῶ Ρωσικῆς Μονῆς τοῦ Ἀγ. Παντελεήμονος. Εἶναι τυπωμένον ρωσιστὶ.

Διαστάσεων 0,24X0,16. Σελ. 1-620. Βιβλιοδεσία δερματόδετος.

416. (Ἐν Ἀθήναις 1904). Πανελλήνιον Ἐθνικὸν Λύκωμα ὑπὲρ τοῦ Παναγίου Τάφου, ἐνεργεῖα καὶ ἐπιμελεῖα Κ. Ν. Μανιάκη καὶ Χ. Α. Ἡλιοπούλου. Ἐν Ἀθήναις. Τύποις Π. Α. Σακελλαρίου 1904. Ἐπίτιλον κόσμημα: Ἐμβλημα τοῦ Παναγίου Τάφου.

Διαστάσεων 0,24X0,16. Σελ. α'-ιδ' καὶ 1-452.

417. (Ἐν Ἀθήναις 1858). Περί ἑλληνικῆς συντάξεως ὑπὸ Κ. Ἀσωπίου, καθηγητοῦ τῶν ἑλληνικῶν Γραμμάτων ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ Ὁθωνος. Περίοδος δευτέρα. Ἐκδοσις δευτέρα, τελειότερα. Ἐν Ἀθήναις τύποις καὶ ἀναλώμασιν Σ. Κ. Βλαστοῦ 1858. Ἐπίτιλον κόσμημα ἀμαλθείας κέρας.

Διαστάσεων 0,21X0,13. Σελ. α'-π' καὶ 1-944.

Εἰς τὴν πρώτην σελ. φέρει τὴν σφραγίδα τοῦ Δεβρῶν καὶ Βελισσοῦ Παρθενίου 1907.

418. (Ἐν Ἀθήναις 1880). Θεσσαλία, ὑπὸ Νικολάου Γεωργιάδου ἱατροῦ Θετιαλομάγνητος. Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου Ἐρμού.

Διαστάσεων 0,20X0,12. Σελ. 1-352. Βιβλιοδεσία δερματόδετος.

419. (Ἐν Αἰγίνῃ 1835). Σοφιστής, ἦτοι διάλογοι Ἠθικοὶ καὶ Λόγοι συμβουλευτικοί, Δικαντικοὶ καὶ πανηγυρικοὶ κατὰ τινας περιπτώσεις, συντεθέντα ὑπὸ Νεοφύτου Δούκα εἰς τόμους δύο: Τόμος Πρῶτος. Ἐπίγραμμα: «Δουκιανὸς τὰδ' ἔγραψε, παλαιὰ τε μωρὰ τε εἰδώς. Μωρὰ γὰρ ἀνθρώποις καὶ τὰ δοκοῦντα σοφά. Κοῦδὲν ἐν ἀνθρώποις διακριτὸν ἔστι νόημα. Ἀλλ' ὃ σὺ θαυμάζεις, τοῦθ' ἑτέροισι γέλως». Ἐπίτιλον κόσμημα τὸ Κέρας τῆς Ἀμαλθείας. Ἐν Αἰγίνῃ. Ἐκ τῆς τυπογραφίας Ἀνδρέου Κορομηλά 1835.

Διαστάσεων 0,20X0,12. Σελ. α'-ζ' καὶ 1-336. Τόμος δεύτερος: σελ. 1-384. Βιβλιοδεσία χαρτόδετος.

420. (Ἐν Κωνσταντινουπόλει 1870). Ἀρχαία Γεωγραφία τῆς Μακεδονίας, συνταχθεῖσα κατὰ τὰς πηγὰς καὶ τὰ βοηθήματα ὑπὸ Μαργαρίου Γ. Δήμιτσα καθηγητοῦ. Μέρος Πρῶτον, Χω-

ογραφία. 'Επίγραμμα: «'Αμάριτρον οὐδὲν ἀείδω» *Καλλιμαχος*. «Haud incerta cano», Virgilius.

'Αθήνησι, τύποις Π. Δ. Σακελλαρίου 1870.

Διαστάσεων 0,21X0,14. Σελ. α'-οθ' και 1-238. Βιβλιοδεσία χαριόδετος.

'Ομοῦ εἰς ἓν σύνολον ὑπάρχουν και τὰ κάτωθι:

421. ('Εν Κωνσταντινουπόλει 1870). Αὐτοσχέδιος περιγραφή τῆς Χαλκιδικῆς Χερσονήσου, μετ' ἀρχαιολογικῶν σημειώσεων και ἱστορικῶν συμβάντων. Ἐκδίδεται τὸ πρῶτον ὑπὸ Νικολάου Β. Χρυσανθίδου τοῦ Βυζαντίου. Ἐκ τοῦ τυπογραφείου «'Η Ἀνατολή», Ἐδαγγελινοῦ Μισσηλίδου.

422. ('Εν Θεσσαλονίκη 1870). Περιγραφικὴ Ἴστορία τοῦ Ἀγίου Ὁρους, ἀρχὴν ἔχουσα πρὸ 2187 ἐτιῶν. Ὑπὸ Διονυσίου Πίστη, πρῶτην Ἐάνθης. Ἐν τοῦ τυπογραφείου «'Η Μακεδονία» Ν. Βαγλαμαλῆ 1870.

423. ('Αγιον Ὅρος 1863). Ἀθωνιάς, ἦτοι σύντομος περιγραφή τοῦ Ἀγίου Ὁρους Ἀθωνος. Περιέχουσα ὑπομνήματα παλαιὰ τε και νέα συλλεχθέντα ἐκ διαφόρων ἀρχαίων σωζομένων ὑπομνημάτων, ἐπιμελεία και φιλοπόνῳ σπουδῆ, παρὰ τοῦ πανοσιωτάτου καθηγουμένου και Ἀρχιμανδρίτου τῆς ἐν τῷ Ἀθῶ Ἱεραῖς Βασιλικῆς και Πατριαρχικῆς Μονῆς τοῦ Ἀγίου Παύλου.

'Επίγραμμα: «Τοῦτο σοὶ δίδωμι ὡς οἰκτρὰν ἱνὰ δόσιν, Μαριάμ ὑπέραγνε Μήτηρ Κυρίου». Ἐγρᾶφη ἐν τῇ τοῦ Ἀγ. Παύλου Μονῆ ἐν ἔτει Σωτηρίῳ αὐξγ' ἐν τῷ Ἀγιωνύμῳ Ὁρει Ἀθωνι...

Σελ. ἄνευ ἀριθ. 8 και 1-118.

424. ('Εν Κερκύρα 1868). Σύντομος ἱστορικὴ περιγραφή τῆς Ἱεραῖς Μητροπόλεως Βελεγράδων και τῆς ὑπὸ τὴν πνευματικὴν αὐτῆς δικαιοδοσίαν ὑπαγομένης χώρας. Νῦν πρῶτον συνταχθεῖσα και ἰδιοῖς ἀναλώμασι τύποις ἐκδοθεῖσα ὑπὸ τοῦ Μητροπολίτου Βελεγράδων Ἀνθίμου Α. Ἀλεξοσόδη τοῦ ἐκ Μαδύτων τῆς Θρακικῆς Χερσονήσου.

'Επίγραμμα: «Ἔργον οὐδὲν ὄνειδος ἀεργίῃ ὄνειδος». Ἐν Κερκύρα, τυπογραφεῖον «'Η Ἰονία», Ἀδελφῶν Κάων 1868.

Σελ. α'-δ' και 1-150.

425. ('Εν Κωνσταντινουπόλει 1871). Περιγραφή ἱστορικὴ και γεωγραφικὴ ὑπὸ ἐκκλησιαστικὴν ἔσφορον τῆς Θεοσάσιον Ἐπαρχίας Μαρωρείας. Συντεθεῖσα ὑπὸ Μ. Μελιζούτου, διδάκτορος τῆς Ἱατρικῆς, Μέλους ἀντεπιστέλλοντος πολλῶν ἐν Ἐθρῶπῃ Ἐπιστημονικῶν Ἐταιρειῶν. ('Αδεία τῆς τοῦ Χριστοῦ Μ. Ἐκκλησίας). Ἐκ τοῦ Τυπο-

γραφείου και Λιθογραφείου Ε. Κάιοι. Σελ. 1-85.

426. ('Αθήνησι 1874). Μακεδονικά. Ἀρχαία Γεωγραφία τῆς Μακεδονίας, συνταχθεῖσα και τὰς ἀρχαίας πηγὰς και τὰ νεώτερα βοηθήματα, ὑπὸ Μαργαρίτου Γ. Δήμιτσα, Διευθυντοῦ τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἐκπαιδευτηρίου και καθηγητοῦ ἐν τῷ Ἀρσακείῳ. Μέρος Δεύτερον. Τοπογραφία, οὗ προτίεταται ἐν εἵδει προλόγον και εἰσαγωγῆς πραγματεία ἱστορικὴ τε και φιλολογικὴ. Ἀθήνησι. Τυπογραφεῖον Αἰζ. Δ. Βιλλαρά 1874.

Διαστάσεων 0,21X0,15. Σελ. α'-νιζ' και 1-912. Βιβλιοδεσία πανόδετος.

427. ('Εν Λονδίῳ 1864). Φωτίου τοῦ σοφωτάτου και ἀγιοτάτου Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως Ἐπιστολάι. Αἰς δύο τοῦ Αὐτοῦ παρηρητηται πονημάτια.

Α'. Ἐρωτήματα δέκα σὺν ἴσαις ταῖς ἀποκρίσειν. Συναγωγαὶ και ἀποδείξεις ἀκριβεῖς, συνειλεγμένα ἐκ τῶν Συνοδικῶν και Ἱστορικῶν Γραφῶν περὶ Ἐπισκόπων, Μητροπολιτῶν και λοιπῶν ἐτέρων ἀναγκαίων ζητημάτων.

Β'. Κρίσεις και ἐπιλύσεις πέντε κεφαλαίων τῷ Θεοφιλεστάτῳ, Ὁσιοτάτῳ, Λέοντι Ἀρχιεπισκόπῳ Καλαθρίας. Μετὰ προλεγομένων περὶ τοῦ θίου και τῶν συγγραμμάτων Φωτίου τοῦ σοφωτάτου και ἀγιοτάτου Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως, ὑπὸ Ἰωάννου Βαλέττα, πρῶτην διευθυντοῦ τοῦ ἐν Σύρῳ Ἑλληνικοῦ Παιδαγωγείου.

Διαστάσεων 0,27X0,21. Σελ. 1-581.

Χειρόγραφος σημείωσις: «Ἐκ τῶν τοῦ Ἀγίου Δεβρῶν Κυρίου Κυρίου Παρθενίου 1913». «Νικηφόρος Ζαβορδηνός». «Ὁ Δεβρῶν και Βελισσοῦ Παρθένιος 1912 ἐν Φαναρίῳ».

428. ('Εν Κωνσταντινουπόλει 1900). Τοῦ ἐν Ἀγίοις Πατρὸς ἡμῶν Φωτίου Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως Ἀόγοι και Ὁμιλίαι ὀγδοήκοντα τρεῖς, ἐκ χειρογράφων Ἀθῶ, Βιέννης, Γενεύης, Ἐνετίας, Ἱεροσολύμων, Μονάχου, Μόσχας, Παρισίων, Ρώμης, Χαϊδελδέργης κ.λπ. Ἐκδίδοντος Σ. Ἀριστάρχου Μεγάλου Λογοθέτου τῆς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας. Τόμος Πρῶτος. Ἐν Κωνσταντινουπόλει. Τύποις THE ANNUAIRE ORIENTAL & PRINTING Co Ld 1900.

Διαστάσεων 0,26X0,19. Σελ. α'-ρζδ' και 1-490. Βιβλιοδεσία χαριόδετος. Ἀντί. 4. Τόμος Δεύτερος, σελ. 1-592. Ἀντίτυπα 4.

(Συνεχίζεται)

† Ὁ Γρεβενῶν ΣΕΡΓΙΟΣ

ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΜΟΣ*

Ἦδη ἀπὸ τοὺς πρώτους χριστιανικούς αἰῶνας, εἶχεν, ὡς ἦτο ἄλλωστε ἐπόμενον, τεθῆ τὸ πρόβλημα τῶν σχέσεων Ἑλληνισμοῦ καὶ Χριστιανισμοῦ, τὸ ὁποῖον καί, διὰ τὸν ἀρχαῖον χριστιανικὸν κόσμον, εὔρε τὴν λύσιν του εἰς τὴν διδασκαλίαν τῶν μεγάλων ἐλλήνων Πατέρων καὶ Οἰκουμενικῶν Διδασκάλων. Διὰ τοῦ κηρύγματός των, ἐπετεύχθη, κατόπιν μακρᾶς πνευματικῆς διαδικασίας, ἡ εὐλογημένη, ἀδιάσπαστος εἰς τὰς μετὰ ταῦτα ἐξελίξεις, σύζευξις τῶν δύο αὐτῶν μεγάλων, οἰκουμενικῶν καὶ τῶν δύο, πνευματικῶν καὶ πολιτιστικῶν μεγεθῶν, μὲ κοσμοϊστορικάς ἐπιπτώσεις, δι' ὅλους τοὺς μετὰ ταῦτα χριστιανικούς αἰῶνας καὶ δι' ὅλοκληρον τὸν κόσμον.

Βέβαια καὶ πολὺ παλαιότερον, ἴδια ὅμως ἀπὸ τοῦ τέλους τοῦ παρελθόντος καὶ τῶν ἀρχῶν τοῦ τρέχοντος αἰῶνος, προσεβλήθησαν πάλιν, ὡς ὅξυ ἐπιστημονικὸν πρόβλημα, αἱ σχέσεις μεταξύ τοῦ Χριστιανισμοῦ καὶ τοῦ Ἑλληνισμοῦ, διετυπώθησαν δὲ διάφοροι, ἀλληλοσυγκρούμενοι πολλακίς, ἀπόψεις, ἀναλόγως τῶν προϋποθέσεων, ἀπὸ τὰς ὁποίας ὠρμάτο κάθε ἐρευνητής, διὰ τὴν ἐπιλύσιν του. Ἄλλὰ καὶ εἰς τὰς ἡμέρας μας ἀκόμη εἰδικαὶ μελέται καὶ σχετικὰ ἄρθρα δημοσιεύονται, καὶ εἰς τὸν ἡμερήσιον καὶ τὸν περιοδικὸν ἐλληνικὸν Τύπον, εἰς τὰ ὁποία μάλιστα παρανοοῦνται, εἰς πολλὰς περιπτώσεις, αἱ τὸσον γόνιμοι ἀλληλεπιδράσεις μεταξύ τῶν παραγόντων αὐτῶν.

Ἄς λεχθῆ, ὅτι, ἡ ἔξαρσις τοῦ προβλήματος αὐτοῦ γενικώτερον, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν Χώραν μας, ἀποδεικνύει τὴν ἐξασθένεισιν τῶν προϋποθέσεων τῆς ἀνωτέρω ἰσορροπίας συζεύξεως, κατὰ τὴν ὁποίαν, ὡς ὀρθῶς ἐλέχθη, «ἡ ἐλληνικὴ διανόησις εἶχε διοχετευθῆ ἀσμένως πρὸς τὴν κοίτην τῆς νέας θρησκείας».

Αἱ ἀνωτέρω παρανοήσεις παραδλάπτουν, ἀσφαλῶς, τὸ ἔργον καὶ τῆς ὀρθοδόξου ἀγωγῆς, διότι παρουσιάζουν ἀντιμαχομένους τὰς ἐθνικάς καὶ θρησκευτικάς μας παραδόσεις, ἐπὶ τῶν ὁποίων, ὡς ἐνιαλίου ἰδεώδους ἀγωγῆς, βασίζεται ἡ καθόλου παιδεία τοῦ Ἔθνους.

Ἡ ἐξέτασις λοιπὸν τοῦ προβλήματος αὐτοῦ, κάπως ἐκτενέστερον, ἔχει, νομίζομεν, τὴν θέσιν του καὶ εἰς τὴν μελέτην αὐτήν.

Οὐδαίς, ἐν πρώτοις, δύναται νὰ ἀρνηθῆ, ὅτι, ἀπὸ δύο περίπου χιλιετηρίδων, ὁ πνευματικὸς βίος τοῦ εὐ-

ρωπαϊκοῦ πολιτιστικοῦ κύκλου, στηρίζεται ἐπὶ τῆς συνθέσεως τοῦ Χριστιανισμοῦ καὶ τοῦ ἐλληνικοῦ πνεύματος, ἡ ὁποία ἀρχίζει μὲν ἐνωρίς, ἀλλὰ συντελεῖται βαθμιαίως, ἐμφανίζουσα ποικίλα διαδοχικά στάδια διὰ μέσου τῶν αἰώνων. Ἡ θέσις, ἐναντι τῆς συνθέσεως αὐτῆς, ποικίλλει ἀναλόγως τῶν ἀντιλήψεων περὶ Χριστιανισμοῦ καὶ περὶ ἀρχαίου ἐλληνικοῦ κόσμου, κατὰ τὰς διαφόρους ἐποχάς. Ἡ προσπάθεια δὲ μεταβολῆς τοῦ τύπου τῆς συνθέσεως ἢ καὶ διαχωρισμοῦ τῶν δύο αὐτῶν στοιχείων, προσέρχεται εἴτε ἐξ ἀποστροφῆς πρὸς τὸ χριστιανικὸν πνεῦμα, εἴτε ἀπὸ μέριμναν διατηρήσεως, δῆθεν, τῆς καθαρότητος αὐτοῦ.

Ἡ Μεταρρύθμισις τοῦ 16ου αἰῶνος ἀπορρίπτει τὴν σύνθεσιν τῶν δύο ἱστορικῶν πνευματικῶν μεγεθῶν ἐν ὀνόματι τοῦ Εὐαγγελίου, τὸ πνεῦμα τοῦ ὁποίου ἐνοθεύθη, δῆθεν, ὑπὸ τοῦ ἐλληνικοῦ πνεύματος.

Ἄλλὰ καὶ ὁ Ἀνωρωτισμὸς εἰς τὴν Δύσιν, ὡς καὶ ἡ Διαφώτισις, «θαμπωμένοι» ἀπὸ τὴν ἐλληνικὴν ἀρχαιότητα, τὴν ὁποίαν, κατὰ τὰς ἀπόψεις των, ἔβλαψεν ὁ Χριστιανισμὸς, ἀπορρίπτουν τὴν Ἐκκλησιαστικὴν μορφήν τοῦ Χριστιανισμοῦ.

Αἱ ἀπόπειραι, πρὸς νέας συνθέσεις, συνεχίζονται καὶ μετὰ ταῦτα. Αἱ σχετικαὶ δὲ ἀντιλήψεις μετεφέροντο, εἰς βάρος τῆς ἀπὸ αἰώνων ἰσχυροῦσης ὀρθοδόξου παραδόσεως, καὶ εἰς τὴν νέαν Ἑλλάδα καὶ ἐπηρέασαν, ὡς ἐπηρεάζουν καὶ σήμερον, εἰς τινα βαθμὸν, τὴν ἐλληνικὴν διανόησιν, οὐχὶ δὲ σπανίως ἐκ παρανοήσεως καὶ τῶν δύο αὐτῶν πολιτιστικῶν μεγεθῶν.

Βεβαίως, μεταξύ τοῦ πνεύματος τῶν Ἱεροσολύμων καὶ τοῦ πνεύματος τῶν Ἀθηνῶν, ὑπάρχουν διαφοραί. Ἡ διαφορὰ αὐτὴ δηλοῦται σαφῶς, ἔγραψεν ὁ Ἰωάννης Θεοδωρακόπουλος, ἀπὸ τὸν ἰδρυτὴν τοῦ Χριστιανισμοῦ «ἐγὼ εἶμι ἡ ὁδὸς καὶ ἡ ἀλήθεια καὶ ἡ ζωὴ» (Ἰωάν. 14,6). "Ἐτσι τίθεται ἀπέναντι τοῦ ἐλληνικοῦ λόγου καὶ τῆς ἐλληνικῆς φιλοσοφίας (ἡ ὁποία ἐζητεῖ τὴν ἀλήθειαν) ἡ ἀπόλυτη ἀλήθεια. Ἄλλὰ ἡ ἐρμηνεία τοῦ θείου λόγου ἔγινε μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ ἀνωρωπίνου λόγου, τοῦ λόγου δὲ τῶν Ἑλλήνων».

Κατὰ τὴν ἀνωτέρω δὲ σύζευξιν, ἤδη ἀπὸ τοῦ Ἀποστόλου Παύλου καὶ τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννου, ὑπερίσχυσαν τὰ οὐσιώδη, τὰ ὁποία εἶχον κοινὰ τὸ ἐν πρὸς τὸ ἄλλο, τὸ νέον πρὸς τὸ παλαιόν. Γνωστὸν εἶναι, ὅτι ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, διὰ τῆς περιφήμου δημηγορίας του εἰς τὸν Ἀρειὸν Πάγον, ἠθέλησε νὰ γνωρίσῃ εἰς τοὺς Ἀθηναίους τὸν «ἄγνωστον Θεόν», εἰς τὸν

* Ἀπὸ τὸ τελευταῖον βιβλίον μου, «Ἡ σύγχρονος Ὀρθόδοξος ἀγωγή εἰς τὴν χώραν μας καὶ τὰ προβλήματα τῆς», καὶ ἐπ' εὐκαιρίᾳ τοῦ ἑορτασμοῦ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ τῆς Θεοτόκου καὶ τῆς Ἑθνικῆς μας Παλιγγενεσίας.

όποιον όμως, παρά τὸ γεγονός ὅτι δὲν τὸν ἐγνώριζον, εἶχον ἀφιερώσει ἴδιον θωμόν.

Οἱ μεγάλοι δὲ Ἕλληνες Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας, διείδον εἰς τὴν ἑλληνικὴν σκέψιν χρήσιμα, καὶ διὰ τὴν χριστιανικὴν πίστιν, στοιχεῖα φυσικῆς ἀποκαλύψεως. Εἰς τὴν ἑλληνικὴν φιλοσοφίαν διείδον, ἐνωρίς, διδασκαλίας προπαρασκευαστικὰς εἰς Χριστόν, τὸν «σπερματικὸν λόγον», τὰς «σπερματικὰς ἀληθείας», ὡς ἐδίδασκεν ὁ φιλόσοφος καὶ μάρτυς Ἰουστῖνος († 165). Καὶ μάλιστα διδασκαλίας ἀναλόγους πρὸς τὰς διδασκαλίας τοῦ Μωσαϊκοῦ Νόμου, τῶν Προφητῶν καὶ τῶν Εὐαγγελίων. Ὁ ἴδιος φιλόσοφος καὶ Μάρτυς, εἶχε διατυπώσει καὶ τὴν γνώμη, ὅτι «οὐχ ἀλλοτρίά ἐστι τὰ τοῦ Πλάτωνος δόγματα τοῦ Χριστοῦ, ἀλλ' οὐκ ἔστι πάντῃ ἕμμοια» (6' Ἀπολ. 13, ἐκδ. Ἀποστ. Διακονίας τ. 3,20).

Βάσει αὐτῶν τῶν θεωρήσεων, ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία δὲν τοποθετεῖ, ὡς ὁ Δάντης, τοὺς Ἕλληνας φιλοσόφους εἰς τὸν προθάλαμον τοῦ Ἄδου, ἀλλὰ τοὺς εἰκονίζει εἰς τοὺς Νάρθηκας τῶν Ἱερῶν τῶν Ναῶν, ὡς προδρόμους τοῦ Χριστιανισμοῦ, εἰκονίζουσα, διὰ τοῦ τρόπου τούτου, τὴν ἄποψιν, ὅτι, «ὁ ἀρχαῖος ἑλληνικὸς κόσμος ὠδήγησε τὸν ἄνθρωπον εἰς τὴν θύραν τοῦ Παραδείσου, δὲν ἐπέτυχεν ὅμως νὰ τὸν ὀδηγήσῃ ἐντὸς αὐτοῦ».

Ἡ ἀνωτέρω δὲ «σύζευξις» ἀπέθῃ ἐπιωφελῆς καὶ διὰ τὸν Χριστιανισμόν, ἀλλὰ καὶ διὰ τὸν Ἑλληνισμόν.

Τοιοῦτοτρόπως ὁ Χριστιανισμὸς, ὄχι μόνον ἠδυνήθη νὰ διαδοθῇ, ὡς παγκόσμιος θρησκεία, εἰς τὰ πέρατα τῆς Οἰκουμένης, ἀλλὰ καὶ νὰ ἀποφύγῃ τὸν κίνδυνον νὰ ἐκφυλισθῇ εἰς ἰουδαϊκὴν αἵρεσιν ἢ εἰς Χριστιανισμόν πλήρη προλήψεων καὶ δεισιδαιμονιῶν, ὡς συνέβη, ὡς γνωστὸν, εἰς τὰς περιπτώσεις ἐκείνας, κατὰ τὰς ὁποίας τὸ χριστιανικὸν κήρυγμα διεδόθη εἰς χώρας εὐρισκομένης ἐκτὸς τῆς ἐπιρροῆς τοῦ ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ.

Οὐ μόνον δὲ τοῦτο, ἀλλὰ καὶ κατώρθωσε νὰ διατυπώσῃ εἰς σύστημα τὴν διδασκαλίαν του καί, διὰ τῆς τριαύτης ἑλληνοχριστιανικῆς διδαχῆς, νὰ «σώσῃ τὴν χριστιανικὴν Εὐρώπην». Διότι, ἐν ἐσχάτῃ ἀναλύσει, ὡς ἀναφέρει ὁ σύγχρονός μας διακεκριμένος ἐρευνητῆς τῆς Ἐκκλ. Ἱστορίας E. B e n z, «ὄλαι αἱ Πλατωνικαὶ καὶ Ἀριστοτελικαὶ ἀναγεννήσεις εἰς τὸ Εὐρωπαϊκὸν ἔδαφος, ἀνάγονται ἀμέσως εἰς τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν», τὴν Ὁρθόδοξίαν, ἡ ὁποία, ὡς πιστεύεται, καὶ ἀνεφέρθη καὶ ἀνωτέρω, ἤρχισε διαμορφουμένη ὡς οἰκουμένη Διδαχή, ἀπὸ τῆς στιγμῆς κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ Χριστιανισμὸς ἀπέκτησεν ἰσχυρὰς ρίζας μεταξὺ τῶν Ἑλλήνων

καὶ τῶν ἐξελληνισθέντων κατοίκων τῆς Ἀνατολῆς καὶ τῶν παραλίων τῆς Μεσογείου.

Ὁ καὶ ἀνωτέρω ἀναφερθεὶς ἀείμνηστος Καθηγητῆς Ἰωάννης Θεοδωρακόπουλος, εἰς τὴν Διεθνή διάσκεψιν τῶν Ἀθηνῶν, κατὰ τὸ ἔτος 1964, ἔλεγε τὰ ἐξῆς χαρακτηριστικὰ: «τὸ Ἑλληνικὸν πνεῦμα ἐκλήθη νὰ ἐρμηνεύσῃ καὶ νὰ προστατεύσῃ τὴν οὐσίαν τοῦ Χριστιανισμοῦ, δηλαδή νὰ ἐργασθῇ φιλοσοφικῶς εἰς τὴν διατύπωσιν τοῦ δόγματος... Ὁ Ἑλληνισμὸς, ὅταν διείδεν ὅτι τὸ πνεῦμα τοῦ Χριστιανισμοῦ ἐκινδύνευε νὰ διακρευθῆ μέσα εἰς τὴν πολυαρχίαν τῶν αἱρέσεων, ἀνέλαβε τὸ βαρὺ ἔργον νὰ διατυπώσῃ τὴν οὐσίαν τοῦ Χριστιανισμοῦ διὰ τοῦ δόγματος. Τὸ δόγμα τῶρα ἦτο ὁ μόνος τρόπος διὰ νὰ σωθῇ τὸ πνεῦμα τοῦ Χριστιανισμοῦ εἰς τὴν Ἱστορίαν... Ἡ συμβολὴ τῶν Ἑλλήνων διὰ τὴν περιφρούρησιν τῆς οὐσίας τοῦ Χριστιανισμοῦ εἶναι τόσο μεγάλη, ὥστε ὁ ἱστορικὸς τοῦ πνεύματος νὰ μὴ γνωρίζῃ τί περισσότερον νὰ θαυμάσῃ, τὴν συμβολὴν τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων, διὰ τῆς τέχνης, τῆς φιλοσοφίας καὶ διὰ τῆς πολιτικῆς, ἢ τὴν συμβολὴν τῶν μεταγενεστέρων Ἑλλήνων, διὰ τῆς διατυπώσεως τοῦ δόγματος τοῦ Χριστιανισμοῦ καὶ συγκεκριμένως τοῦ Συμβόλου τῆς Πίστεως, τὸ ὁποῖον οἱ χριστιανοὶ ὄλου τοῦ κόσμου προσφέρουν, δίχως ὅμως νὰ γνωρίζουν, ὅτι εἶναι ἔργον τῶν Ἑλλήνων Χριστιανῶν».

Συνεπῶς, ἡ Ἐκκλησία ὀφείλει, ἀσφαλῶς, πολλὰ εἰς τὸν ἀρχαῖον κόσμον. Ἀλλὰ καὶ ἡ ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας ἁρμονικὴ σύνθεσις τῶν δύο μεγάλων πολιτιστικῶν παραγόντων τῆς ἀνθρωπίνης Ἱστορίας, ἀποτελεῖ, ὡς ὀρθῶς ἔχει παρατηρηθῆ, ἓνα ἀπὸ τὰ σημαντικώτερα ἐπιτεύγματα τῆς Ἐκκλησίας καὶ, συγχρόνως, οὐσιώδη προσφοράν τῆς εἰς τὸν σύγχρονον πολιτισμόν, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν ἐπιδίωξιν τοῦ ἑλληνικοῦ πνεύματος, αὐτοῦ τοῦ Ἑλληνισμοῦ.

Ὁ ἀείμνηστος Παναγ. Κανελλόπουλος, εἰς τὸ ἔργον του «Ὁ Χριστιανισμὸς καὶ ἡ ἐποχὴ μας» (σ. 67), γράφει χαρακτηριστικῶς, μεταξὺ ἄλλων: «Τί σημασία ἔχει πιά γιὰ τὴν τύχην τοῦ ἑλληνικοῦ πνεύματος, ἂν ὁ Ἰουστινιανὸς ἐκλείσει, στὰ 529, τὴν Ἀκαδημία τῶν Ἀθηνῶν καὶ ὄλεσε τίς ἄλλες «ἐθνικὰς» σχολάς; Ἀπὸ τῆς στιγμῆς, πού μετ' ὅν Χριστιανισμὸς ξανάζησεν ὁ τύπος τοῦ ἀνθρώπου, πού εἶχε προκύψει ἀπὸ τὸ ἑλληνικὸ πνεῦμα καὶ τὸν ἑλληνορωμαϊκὸν κόσμον, ἓνας τύπος ἀνθρώπου, πού, χωρὶς τὸν Χριστιανισμὸν, θὰ εἶχε χάσει κάθε θέλησιν ἢ δύναμιν ζωῆς..., ἢ Ἑλλὰς εἶχε διασωθῆ».

Ὁ διακεκριμένος δὲ Ἀγγλος φιλόλογος R. L i n g s t o n παρατηρεῖ, ὅτι «ὁ Χριστιανισμὸς δὲν ὑπῆρξεν οὔτε παραστράτημα οὔτε ἐκμηδένισις τοῦ Ἑλ-

λγητισμοῦ, ἀλλὰ ἀνάπτυξις καὶ συμπλήρωμα αὐτοῦ».

Ὁ δὲ ἀείμνηστος, ὡσαύτως, Καθηγητῆς Παναγ. Μ π ρ α τ σ ι ὡ τ η ς παρατηρεῖ «διὰ τῆς ἀνωτέρω συνδέσεως δὲν ἐξωπλίσθη μόνον ὁ Χριστιανισμὸς, πρὸς ἐπιτέλεσιν τῆς παγκοσμίας ἀποστολῆς του, ἀλλ' ἐνισχύθη ἀποτελεσματικῶς καὶ ὁ Ἑλληνισμὸς ἐξ ἀπόψεως φυλετικῆς καὶ ἐκπολιτιστικῆς, ἀναζωογονηθεὶς, διὰ μεταγγίσεως τοῦ ζωοποιοῦ αἵματος τοῦ Χριστιανισμοῦ».

Ὅπως τελευταίως, κατακρίνεται ὑπὸ διαφόρων καὶ θεωρεῖται ὡς ἀτυχῆς καὶ ἀνιστόρητος ὁ ὅρος «Ἑλληνο-χριστιανικὸς Πολιτισμὸς», διότι, ὡς ἰσχυρίζονται, αὐτὸ σημαίνει ἀνάμειξιν δύο ὅπως διαφόρων πνευματικῶν πραγματικότητων, ἀλλὰ καὶ ἐκ τοῦ γεγονότος, ὅτι ὁ ὅρος αὐτὸς ἐχρησιμοποιήθη, κατὰ κόρον, εἶναι ἀλήθεια, ὑπὸ ἀντιδημοκρατικοῦ καθεστώτος τῆς Χώρας μας.

Βέβαια καὶ παλαιότερον εἶχον δημιουργηθῆ ὠρισμένα ἀμφισδητήσεις, ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὴν σημασίαν αὐτοῦ τοῦ ὅρου καὶ ἐὰν εἶναι ἐπιτυχῆς ἢ ὄχι, διὰ τὴν ἐκφράση τῆν, ὡς ἄνω, σύζευξιν τοῦ ἑλληνικοῦ μετὰ τοῦ χριστιανικοῦ πνεύματος. Ἐξ ἀφορμῆς μάλιστα τοῦ γεγονότος, ὅτι εἰς τὸ Ἑλληνικὸν Σύνταγμα τοῦ ἔτους 1952 (ἄρθρ. 16) εἶχε θεσπισθῆ, ὅτι σκοπὸς τῆς διδασκαλίας εἰς τὴν Στοιχειώδη καὶ τὴν Μέσην Ἐκπαίδευσιν ἦτο «ἡ ἠθικὴ καὶ πνευματικὴ ἀγωγή καὶ ἀνάπτυξις τῆς ἐθνικῆς συνειδήσεως τῶν νέων, ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἰδεολογικῶν κατευθύνσεων τοῦ Ἑλληνοχριστιανικοῦ Πολιτισμοῦ», συνεκλήθη, τὸ ἔτος 1956 (13-16 Μαΐου) εἰς τὰς Ἀθήνας, ὑπὸ τῆς «Χριστιανικῆς Ἐνώσεως Ἐπιστημόνων», τὸ Α' Συνέδριον Ἑλληνοχριστιανικοῦ Πολιτισμοῦ. Σκοπὸς τοῦ Συνεδρίου ἦτο νὰ διευκρινίσῃ τὴν σημασίαν αὐτοῦ τοῦ ὅρου, ἀλλὰ ἀκόμη καὶ διερευνήσῃ τὰς ἀλληλεπιδράσεις τῶν δύο αὐτῶν μεγεθῶν, ἐν τῇ διαλεκτικῇ των ἀντιπαραθέσει καὶ συζεύξει.

Εἰς τὸ Συνέδριον αὐτὸ διετυπώθησαν, ὑπὸ διακεκριμένων προσωπικοτήτων, ἀξιόλογοι ἀπόψεις, διὰ τὸ ἐν λόγῳ θέμα, τὰς ὁποίας ἡ καθόλου παιδεία μας δὲν θὰ πρέπει νὰ ἀγνοῇ.

Ὁ Καθηγητῆς καὶ τῶς Πρόεδρος τῆς Δημοκρατίας, Ὑπουργὸς δὲ τῆς Προεδρίας τῆς τότε Κυβερνή-

σεως, Κωνσταντῖνος Τ σ ά τ σ ο ς π.χ. ἔλεγεν εἰς τὴν εἰσαγωγικὴν ὁμιλίαν του: «Ὁ Ἑλληνικὸς κόσμος, ὁ κόσμος τοῦ λόγου, ἀφοῦ, ἐντὸς ἐπτὰ περίπου αἰώνων, διήγυσεν τὴν τροχίαν του, ἔφθασεν εἰς τὸ ὄριον, ὅπου, ἐκ τῶν ἰδίων του κόλπων, ἔπρεπε νὰ ἀναπηδήσῃ ἢ ἀρνησῆς αὐτοῦ... Οὕτω ὁ καθαρὸς λόγος, ὁ ἑλληνικὸς λόγος, ἐντὸς τοῦ ὁποίου συνοψίζονται ὅλα τὰ ἐπιτεύγματα τοῦ ἑλληνικοῦ πνεύματος, ἀνεξήτει ἤδη κατὰ πέραν ἑαυτοῦ. Ἀνεξήτει, ἐπὶ νέου καὶ ὑψηλοτέρου ἐπιπέδου, ... τὴν παράδοσιν, τὰς ἐμμέσους συμβολικὰς ἐκφράσεις, δι' ὧν προσπελάζεται τὸ κατὰ λόγον ἄρρητον. Πρὸ παντὸς ἀνεξήτει ὅ,τι δὲν ἠδύνατο, ἐξ ἰδίας δυνάμεως, νὰ γνωρίσῃ τὸ ἄρρητον τούτου τὴν φύσιν καὶ τὴν οὐσίαν... Ἐχρηιάζετο, κατ' ἀκολουθίαν, μία σύνθεσις τῶν δύο αὐτῶν κόσμων, τοῦ κόσμου τοῦ ἑλληνικοῦ λόγου καὶ τοῦ κόσμου τοῦ ἀρρήτου, τὸν ὁποῖον εἶχε ἀποκαλύψει, ὑπὸ τὴν ὑψηλότεραν του μορφήν, ὁ Ἐσταυρωμένος Χριστός. Τὴν σύνθεσιν αὐτὴν ἐκλήθησαν νὰ ἐπιτελέσουν ὄρμιοι πνευματικῶς καὶ ψυχικῶς πρὸς τοῦτο, ὑπὲρ πάντα ἄλλον, οἱ τότε πνευματικοὶ ἄρχοντες τοῦ κόσμου, οἱ Ἑλληνας..., μοχθήσαντες πρὸς τοῦτο ἐπὶ τρεῖς καὶ πλέον αἰῶνας... Ἀποτελεῖ τοῦτο μίαν ἀπὸ τὰς μεγαλύτερας προσφορὰς των εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς ἀνθρωπότητος, διότι, ἐκ τῆς συνθέσεως τῶν ἑλληνικῶν καὶ χριστιανικῶν ἀρχῶν, προέκυψεν ὁλόκληρος ὁ σημερινὸς εὐρωπαϊκὸς πολιτισμὸς, ἡ νέα «Χριστιανικὴ Οἰκουμένη» (Πρακτικὰ τοῦ ἐν λόγῳ Συνεδρίου, Ἀθήναι 1956, σελ. 21-23).

Παρεμφερεῖς ἀπόψεις εἶχε διατυπώσει, εἰς σχετικὴν ὁμιλίαν του, καὶ ὁ Καθηγητῆς Νικόλαος Λ ο ὄ β α ρ ι ς: «Ἐλέχθη ὀρθῶς, παρετήρηαι, ὅτι αἱ ἀξίαι τῆς κλασσικῆς ἀρχαιότητος θὰ ἐξεμνηδένιζοντο ἄνευ τῆς Ἐκκλησίας. Ὁ Ἑλληνικὸς πολιτισμὸς προσήγγιζεν εἰς τὸ φυσικὸν του τέλος. Δὲν ἐμφανίζει πλέον νέας δυνατότητας περαιτέρω ἐξελίξεως καὶ ὑγιούς ἀξήσεως. Διακρίνει αὐτὸν ἐσωτερικὴ ἀτονία καὶ ψυχικὸς κάματος ἀφ' ἐνός καὶ προσδοκία τοῦ νέου, τὸ ὁποῖον ἀποτελεῖ τὸ ἀντικείμενον τῆς ἐλπίδος τῶν θαυτέρων φύσεων, ἀφ' ἑτέρου. Ἐὰν δὲν ἐπληροῦτο ἡ προσδοκία αὕτη, διὰ τῆς ἐμφανίσεως τοῦ Χριστιανισμοῦ, θὰ ἠφάνιζε τὸν πολιτισμὸν τούτον, ὁ ὁποῖος ἦτο κληρονόμος καὶ κατ' οὐσίαν συνεχιστῆς τοῦ κλασσικοῦ, ἢ κατ' αὐτοῦ ἐπιδρομῆ τῶν ἀνατολικῶν μυστηρίων». Καὶ συμπεραίνει: «Οὕτω διασώζει ὁ Χριστιανισμὸς ὅ,τι μέγα καὶ εὐγενὲς εἶχε δημιουργήσει ὁ ἑλληνικὸς δαίμων διὰ τῆς ἀναλήψεως αὐτοῦ εἰς ἑαυτόν, ὥστε νὰ ἀποδαίνουεν κενὸς λῆρος τὰ λεγόμενα περὶ ἀφανισμοῦ, δῆθεν, τοῦ ἀρχαίου ἑλληνικοῦ κόσμου ὑπ' αὐτοῦ» (ἔ.ἀ., σ. 200-204).

Ἴδου τί παρατηρεῖ, καὶ εἰς τὰς ἡμέρας μας, ὁ Κα-

Μόλις ἐκυκλοφόρησε σὲ 6' ἔκδοσι:

ΠΑΝΑΓΙΑ ΚΑΙ ΕΚΚΛΗΣΙΑ
τῆς Γεωργίας Π. Κουνάθη,
θεολόγου καθηγητρίας

Ἀπευθυνθῆτε: Ἀποστ. Διακονία, Ἰασιίου 1,
115 21 Ἀθήνα — Δραγατσανίου 2 — πλατ. Κλαυ-
θμῶνος. Τηλ. 7228.008, 3228.637.

θηγητής του Πανεπιστημίου των Παρισίων Olivier Clément: «Η φλόξ της Άποκαλύψεως ένεχώνευσε, κυριολεκτικώς, τον άρχαϊόν Έλληνοισμόν. Τόν έδοήθησε να αποδόλη τον άφηρημένον και άπρόσωπον χαρακτήρα του, να ανακαλύψη την άξίαν του ανθρώπινου προσώπου, να αναγνωρίση την σημασίαν της Ιστορίας, να ανοιχθή εις τό μυστήριον της ύπάρξεως του Θεού και του ανθρώπου με μίαν λέξιν, τον έδοήθησε να αποκτήση νέαν δύναμιν και νέαν γονιμότητα. Άλλά και ό Έλληνοισμός κατέθεσεν εύχαριστήριον δώρον εις τον θωμόν του Τριαδικού Θεού τά άφθονα τάλαντά του. Αί κατακτήσεις του έλληνικού πνεύματος έγιναν μέσα διά την διευκρίνισιν και την κατανόησιν βασικών πλευρών της ιστορίας της σωτηρίας μας. Η έλληνική σκέψις και ή έλληνική γλώσσα άπεδειχθησαν πολύτιμα έργα να διά την έξερεύνησιν και την καταγραφήν του διδλικού θησαυρού...» και, άκόμη, προπαρεσκευάσε τους λαούς να δεχθούν τό χριστιανικόν κήρυγμα» (Βασικόν διάγραμμα της δυζαντινής λατρείας, έλλ. μετάφρ. «Η λειτουργία μας», έκδ. «Ζωής» 1963, σ. 106-108).

Διά της, υπό του Χριστιανισμού, έξάρσεως της άξίας της ανθρώπινης προσωπικότητας, παντός ανθρώπου, ως τέκνου του Θεού, και ίδια διά της καθιέρωσης της αγάπης ως κανόνος ζωής εις τάς σχέσεις των ανθρώπων, της αγάπης, ή οποία είναι «ικανή από λίθων ανθρώπους εργάσασθαι», ως γράφει ό Ίερός Χρυσόστομος (P.G. 61,282), εισάγεται εις τον κόσμο μία νέα κοινωνική άρχή, μία νέα δύναμις, «κραταιά ως ό θάνατος», ως χαρακτηριστικώς παρατηρήθη, ή οποία, όσον και άν προσκρούη εις τον «παλαιόν άνθρωπον», επηρέασε και επηρεάζει βαθύτατα και άδιάκοπα την πορείαν της ανθρωπότητας. «Στό χώρο της σκέψεως και της ήθικης (του ειδωλολατρικού κόσμου), ό Χριστιανισμός εισήγαγε τον κόσμο της αγάπης, ένα νόημα που κείται πέρα από τον λόγο και ήταν άγνωστο πριν αυτός τό θεμελιώση», έλεγεν, δλίγους μήνας πρό του θανάτου του, ό Κωνσταντίνος Τσάτσος.

Ούτω διαγράφονται και τό νόημα του έλληνοχριστιανικού πολιτισμού, της έλληνορθόδοξου μας παραδόσεως, και αί άλληλεπιδράσεις των έν λόγω ούσιωδών πολιτιστικών μεγεθών, ως και αί επιπτώσεις της εύλογημένης, πράγματι, συζεύξεως αυτών διά τον άνθρωπον πολιτισμόν γενικώτερον. Εις αυτήν την σύζευξιν έδρασίθη, από αίωνων, τό ιδεώδες της παιδείας και του δυζαντινού και του νέου Έλληνοισμού, με άπαράμιλλα πρότυπα τους τρεις Ίεράρχας, οι όποιοι έθεωρήθησαν ως οι γνησιώτεροι εκπρόσωποι και φορείς της έλληνορθόδοξου μας παραδόσεως. Η θέσπισις δέ, εύθους με-

τά την άπελευθέρωσιν, του έορτασμού των Τριών Ίεραρχών ως Έορτής των έλληνικών γραμμάτων (άλλά και του κοινού Έορτασμού του Εύαγγελισμού της Θεοτόκου και της Έθνικης μας Παλιγγενεσίας), άποδεικνύει, κατά τον ιστορικόν του έλληνικού Έθνους Κωνσταντίνον Παπαρηγόπουλον, «όπόσον εύκρινή είχαν (οί πατέρες μας) την συνείδησιν του χαρακτήρος, δι' ού ήθέλησαν να περιβάλλουν την έθνικην ήμων παιδείυσιν», έφ' όσον, ως ό ίδιος παρατηρεί, «παιδεία και πίστις, πίστις και παιδεία, ύπήρξαν οι δύο πόλοι, περί ους έδει να περιστρέφηται ή πνευματική και ήθικη ήμων διάπλασις».

Δέν θα έπρεπε να γνωρίζουν, εις όλην των, ει δυνατόν, την έκτασιν, αυτάς τάς άληθείας και οι σημερινοί Έλληνες μαθηταί, έφ' όσον, και διά του τελευταίου εκπαιδευτικού νόμου (1566/1985, άρθρ. 1), ως σκοπός της παιδείας μας θεσμοθετείται και ή διάπλασις των εις «όλοκληρωμέναν προσωπικότητα, ικανάς να χρησιμοποιούν και να αξιοποιούν τά αγαθά του συγχρόνου πολιτισμού»; Ένός πολιτισμού, που βασίζεται εις αυτάς τάς έλληνορθόδοξους παραδόσεις του Γένους των, διά τάς όποιας και θα πρέπει να αισθάνωνται υπερέφανοι;

Η έξαρσις αυτών των παραδόσεων εις ουδεμίαν, ίσως, άλλη εποχήν θα ήτο περισσότερο αναγκαία όσον σήμερα, ότε, από έλληνικού ραδιοφώνου, αποτολιμάται ό ισχυρισμός, ότι «ή δική μας θρησκεία ήταν ή λατρεία των θεών του Όλύμπου. Ο Χριστιανισμός είναι ξενόφερτη θρησκεία. Τί σχέση έχουμε έμεις με τό Χριστιανισμό!»

ΑΝΔΡΕΑΣ ΙΩΑΝ. ΦΥΤΡΑΚΗΣ

Όμότ. Καθηγητής του Παν)μίου Άθηνών

• Πρωτοπρ. Γεωργίου Δ. Μεταλληνού,
Άναπλ. Καθηγητού

Η ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΜΕΣΑ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ (ύπέρ της του κόσμου ζωής και σωτηρίας)

Ένα βιβλίο που βοηθεί τον αναγνώστη να συνειδητοποιήσει τη διακονική, μαγνητική και αγωνιστική πορεία της Έκκλησίας, ιδιαίτερα στην εποχή μας, που ή πνευματική σύγχυση αύξάνει επικίνδυνα και ή Άλήθεια γίνεται όλο και πιο δυσδιάκριτη.
Γράψατε: Άποστολική Διακονία, Ίασιου 1, 115 21 Άθήνα, τηλ. 722.8008.

Βιβλιοπωλείο: Δραγασανίου 2, Πλατ. Κλαυθμώνος, τηλ. 322.8637.

ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΚΑΘΙΕΡΩΣΕΩΣ ΤΟΥ ΘΕΣΜΟΥ ΤΩΝ ΙΕΡΩΝ ΕΙΚΟΝΩΝ*

Ἡ τιμὴ καὶ ἡ προσκύνῃσις τῶν ἱερῶν εἰκόνων εἶναι οὐσιαστικώτατον χαρακτηριστικὸν τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας καὶ θέμα περισπούδαστον τῆς ἑλληνικῆς πατερικῆς Θεολογίας. Τὴν ἀλήθειαν ταύτην ἐπιμαρτυροῦν τὰ λόγια τοῦ Μ. Βασιλείου πρὸς τὸν αὐτοκράτορα Ἰουλιανὸν τὸν Παραβάτην· «...Ὅθεν καὶ τοὺς χαρακτῆρας τῶν εἰκόνων αὐτῶν τιμῶ καὶ προσκυνῶ, κατ' ἐξαιρετον τούτων παραδεδομένον ἐκ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων καὶ οὐκ ἀπηγορευμένον, ἀλλ' ἐν πάσαις ταῖς Ἐκκλησίαις ἡμῶν τούτων ἀνιστορουμένων»¹.

Τὴν μεγάλην θεολογικὴν ἀξίαν τοῦ θέματος τούτου ἐκφράζει καὶ ἡ ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ παρόντος αἰῶνος πλυσσιωτάτη ἑλληνικὴ καὶ ξενὴ βιβλιογραφία. Παρὰ τὸ γεγονὸς τοῦτο δὲν παρουσιάσθη εἰσέτι μία πλήρως κατατοπιστικὴ καὶ συστηματικὴ ἐργασία περὶ τῆς ἱστορίας καὶ τῆς Θεολογίας τοῦ θεσμοῦ τούτου τῶν ἱερῶν εἰκόνων. Τὸ περιεχόμενον τῆς παρουσίας ὁμιλίας εἶναι προῖον προσωπικῆς μου ὑποχρέωσης πρὸς τὸ Πανελλήνιον Ἱερόν Ἰδρυμα τῆς Εὐαγγελιστρίας Τήνου, ἡ Διοικοῦσα Ἐπιτροπὴ τοῦ ὁποίου προεκάλεσε τὸ ὑπ' αὐτῆς ἐκδοθῆν, χάριν τῶν εὐλαβῶν προσκυνητῶν τῆς εἰς Τήνον εὐρισκομένης θαυματουργοῦ εἰκόνης τοῦ Εὐαγγελισμοῦ τῆς Θεοτόκου, βιβλίον μου «Ἡ διδασκαλία τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας περὶ τῶν ἱερῶν Εἰκόνων, Ἀθήναι 1990».

Εἶναι αὐτονόητον ὅτι ἡ παροῦσα ὁμιλία θὰ περιορισθῇ μόνον εἰς τοὺς παράγοντας ἐκείνους, οἱ ὅποιοι ὑπηγόρευσαν τὴν καθιέρωσιν τῶν ἱερῶν εἰκόνων, ὡς ἐνός ἐκ τῶν ἀρχαίων θεσμῶν τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ. Ἐκ προοιμίου ὑπογραμμίζεται ὅτι οὔτε ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς οὔτε οἱ Ἀπόστολοι καὶ Μαθηταὶ Του ἐδίδαξαν τὰ περὶ τῶν ἱερῶν εἰκόνων. Παρὰ ταῦτα ἡ περὶ αὐτῶν διδασκαλία τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ εἶναι καὶ «ἀποστολική» καὶ κατὰ πάντα σύμφωνος πρὸς τὸ καθόλου πνεῦμα τῶν λόγων τοῦ Κυρίου.

Ὡς πληροφορεῖ ὁ Εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης (16, 12-13), ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς εἶπε κατὰ τὴν τελευταίαν ὁμιλίαν, πρὸς τοὺς Μαθητὰς Του· «Ἐτιπολλὰ

ἔχω ὑμῖν λέγειν, ἀλλ' οὐ δύνασθε βαστάζειν ἄρτι· ὅταν δὲ ἔλθῃ ἐκεῖνος, τὸ Πνεῦμα τῆς ἀληθείας, ὁδηγήσει ὑμᾶς εἰς τὴν ἀλήθειαν πᾶσαν· οὐ γὰρ λαλήσει ἀφ' ἑαυτοῦ, ἀλλ' ὅσα ἀκούει λαλήσει καὶ τὰ ἐρχόμενα ἀναγγελεῖ ὑμῖν» (πρβλ. Ἰω. 14,26). Συμφώνως πρὸς τὸ νόημα τῶν λόγων τούτων οἱ Πατέρες τῆς Ζ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου ἐχαρακτήρισαν τὴν ὑπόθεσιν τῶν ἱερῶν εἰκόνων ὡς «ἐγκριτον θεσμοθεσίαν τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ»². Οὕτως ἀνεγνωρίσθη ἐπίσημως ὁ θεσμὸς τῶν ἱερῶν εἰκόνων ὡς ὑπαγόρευσις ἐν «Ἀγίῳ Πνεύματι» τῆς καθ' ἡμέραν ζωῆς καὶ πράξεως τῆς ἀποστολικῆς καὶ τῆς μεταποστολικῆς Ἐκκλησίας. Διὰ τοῦτο ἀκριβῶς ἔμεινεν ἐπὶ μακρὸν θέμα τῆς ζωῆς προφορικῆς παραδόσεώς της. Οὕτω βασίζεται ἡ αὐθεντικότης τῶν ἀπὸ τοῦ τέλους τοῦ 6' μ.Χ. αἰῶνος ἐμφανιζομένων ὀλίγων γραπτῶν πληροφοριῶν, περὶ ὑπάρξεως εἰκόνων τινῶν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, τῆς Παναγίας Θεοτόκου, καὶ τινῶν Ἀποστόλων, ἐκ τοῦ φυσικοῦ εἰλημμένων, εἰς τὴν διασωθεῖσαν προφορικῶς μέχρι τότε ἰσχυρὰν ἄγραφον ἱστορικὴν παράδοσιν. Ἄλλωστε τὸ θέμα τοῦτο τῆς ἀποστολικῆς προελεύσεως τῶν ἱερῶν εἰκόνων δὲν εἶναι τὸ μόνον, τὸ ὁποῖον διεφυλάχθη εἰς τοὺς μεταγενεστέρους χριστιανούς ὡς πρᾶξις τῆς Ἐκκλησίας διὰ τῆς ἀπὸ στόματος εἰς στόμα προφορικῆς παραδόσεως³. Ὅλα τὰ μέλη τῆς ἀποστολικῆς καὶ τῆς μεταποστολικῆς Ἐκκλησίας ἐγνώριζον καλῶς πᾶν ὅτι συνέβαινεν εἰς τοὺς κόλπους της, ὡς καὶ τὰς καθ' ἡμέραν πράξεις αὐτῆς ἀνεξαρτήτως τῆς καταγραφῆς του εἰς τὰ βι-

*Διᾶλεξις δοθεῖσα τὴν 13.11.1989 εἰς τὴν μεγάλην αἴθουσαν τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρείας Ἀθηνῶν, ὁργανωθεῖσαν ὑπὸ τοῦ Ἀ' Ἐκκλησιαστικοῦ, Ἐπιστημονικοῦ καὶ Μορφωτικοῦ Ἰδρύματος Ἰωάννου καὶ Ἐριέττης Γρηγοριάδου.

1. Ὁρα Μ. Βασιλείου, Ἐπιστολὴ 360η. Ἐκδοσις Yves Courtonne, Paris 1966, τομ. 3,220.

2. Ὁρα Πρακτικὰ τῆς Ζ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου, παρὰ J. D. Mansi, Sacrorum Conciliorum Collectio. Ἀνατύπωσις, Graz 1960 ἐξ., τόμ. 13, 252B: «...ἐγκριτος θεσμοθεσία καὶ παράδοσις τῆς Ἐκκλησίας, εὐσεβὴς ἀλήθεια καὶ ἀνάγκη τοῦ πληρώματος της». Πρβλ. Νικηφόρου Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως (†828), Ἀντίρρησις Γ', μθ'. Migne E.P. 100, 464A: «... ἐνθεος παραδεδομένη συνήθεια». Γρηγορίου Πάπα Ρώμης, ἐπιστολὴ Α' πρὸς τὸν αὐτοκράτορα Λέοντα Γ', τὸν Ἰσαυρον. Mansi, μν. ἔργ. 12, 959E: «Θεοῦ νομοθεσία ἐστὶν ἡ τιμὴ τῶν εἰκόνων κατὰ τὴν παράδοσιν τῶν πατέρων».

3. Πρβλ. Μ. Βασιλείου, Περὶ Ἁγίου Πνεύματος ΚΖ', 65. Ἐκδοσις B. Pruche, Paris 1946, 236-237.

βλία τῆς Καινῆς Διαθήκης, τὰ ὁποῖα ἐγράφησαν περιστατικῶς, ὡς διδακτικά κείμενα, καὶ οὐχὶ ὡς ἱστορία τῶν ὄσων εἶχον συμβεῖ.

Οἱ παράγοντες, οἱ συντελέσαντες εἰς τὴν καθιέρωσιν τοῦ Θεοῦ τῶν ἱερῶν εἰκόνων ἐκ τῶν πραγμάτων διακρίνονται εἰς ἐξωεκκλησιαστικούς καὶ εἰς ἐσωεκκλησιαστικούς, προέρχονται δὲ οἱ μὲν πρῶτοι ἐκ τοῦ περιβάλλοντος τοῦ Ἰουδαϊσμοῦ, τοῦ ἐθνικοῦ κόσμου, καὶ τοῦ ἑλληνορωμαϊκοῦ κράτους τοῦ Μ. Κωνσταντινου, οἱ δὲ δευτέρου ἐκ τῆς καθημέραν ζωῆς τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ.

Α'. Οἱ ἐξωεκκλησιαστικοὶ παράγοντες.

1. Οἱ παράγοντες τοῦ Ἰουδαϊκοῦ περιβάλλοντος.

Τὸ περιβάλλον τοῦ Ἰουδαϊσμοῦ, τῶν χρόνων τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ τῶν Ἀποστόλων, ἐπηρέασεν ἐξ ἴσου ἀρνητικῶς καὶ θετικῶς τὴν ἐμφάνισιν καὶ τὴν χρῆσιν τῶν ἱερῶν εἰκόνων εἰς τοὺς κόλπους τῆς Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας.

Ἡ ἀπεικόνισις προσώπων ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων τῆς Παλαιστίνης ἦτο ὄχι μόνον ἄγνωστος, ἀλλὰ καὶ ἀπηγορευμένη. Τὴν ἀπαγόρευσιν ταύτην, οἱ Ἑβραῖοι τῆς ἐποχῆς τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐστήριζον εἰς τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ πρὸς τὸν Μωυσέα: «Ὁ ὑπομοίωμα, ὅσα ἐν τῷ οὐρανῷ ἄνω καὶ ὅσα ἐν τῇ γῆ κάτω, καὶ ὅσα ἐν τοῖς ὕδασιν ὑπὸ κάτω τῆς γῆς· οὐ προσκυνήσεις αὐτοῖς οὐδὲ μὴ λατρεύσεις αὐτοῖς, ὅτι ἐγὼ εἰμι Κύριος ὁ Θεός σου, Θεός ζηλωτής» (Δευτ. 5, 8-9. Πρβλ. Ἐξ. 20, 3-6. 34, 14-17. Λευίτ. 26, 1. Δευτ. 27, 15). «Ὅλαι αὐταὶ αἱ διατάξεις τοῦ Μωυσέως πρὸς τὸν Ἰουδαϊκὸν λαὸν ἐκφράζουν τὴν πρὸς αὐτὸν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ, πρὸς ἀποτροπὴν τῆς εἰδωλολατρίας. Τὴν θεοποίησιν δηλαδὴ τῶν στοιχείων τῆς φύσεως καὶ οὐχὶ τὴν ἀπαγόρευσιν τῆς εἰκονογραφῆσεως ἱστορικῶν πραγματικῶν προσώπων. Ἄλλωστε ἀπεικονίσεις προσώπων ἀναφέρει καὶ αὐτὴ ἡ Παλαιὰ Διαθήκη, ὡς λ.χ. τὰ ἀνθρωπόμορφα Χερουβὶμ, τὰ ὁποῖα ἐτοποθέτησεν ὁ Μωϋσῆς ἐπάνω εἰς τὴν «Κιβωτὸν τῆς Διαθήκης», κατ' ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ, ὡς ἐνδειξὴν τῆς ἐντὸς αὐτῆς προσωπικῆς παρουσίας Του (Ἐξοδ. 25, 18-20. Πρβλ. Ἐβρ. 9, 5). Ἡ Παλαιὰ Διαθήκη ἐχρησιμοποίησεν περισσότερον, ὑπὸ εὐρύτεραν ἔννοιαν, εἰκονικὰς παρομοιώσεις, προτυπώσεις καὶ συμβολικὰς ἐκφράσεις, διὰ νὰ προ-

δηλώσῃ τὰ μέλλοντα νὰ συμβοῦν διὰ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ⁴.

Ὁ Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνός, ὁ πλέον ὀρθόδοξος διδάσκαλος τῆς μεγάλης ἀξίας τῶν ἱερῶν εἰκόνων, τοιαῦτα ἔχων ὑπ' ὄψει ἔγραφεν· «εἰ οὖν ὁ νόμος ἀπαγορεύει, αὐτὸς δὲ ἐστὶ εἰκόνας προχάραγμα· τί φήσομεν· εἰ ἡ σκηνὴ σκιά καὶ τύπου τύπος· πῶς μὴ εἰκονογραφεῖν ὁ νόμος διακελεύεται;»⁵. Εἰς τὸ ἐρώτημα τοῦτο ἀπαντῶν ὁ ἴδιος ἐφιστᾷ τὴν προσοχὴν τῶν ἀναγνωστῶν τῶν σχετικῶν πρὸς τὴν ἀπαγόρευσιν τῆς εἰδωλολατρίας χωρίων τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης λέγων· «Προσέχετε τὸν νοῦν μετὰ ἀκριβείας, ὥσπερ γὰρ ἐπιστήμων ἱατρὸς οὐ τὸ αὐτὸ εἶδος πᾶσι δίδωσι οὐδὲ πάντοτε, ἀλλ' ἐκάστῳ κατὰ τὴν ἕξιν παρέχει τὸ φάρμακον, διακρίνων καὶ χώραν καὶ νόσον καὶ καιρὸν καὶ ἡλικίαν, οὕτω καὶ ὁ ἄριστος τῶν ψυχῶν ἱατρός»⁶.

Ἡ Παλαιὰ Διαθήκη, ὡς προεδηλώθη, οὐδένα λόγον κάμνει περὶ τεχνητῶν εἰκόνων τοῦ ἀοράτου Θεοῦ, ἀκριβῶς διότι αὐτὴ διδάσκει τὸ ἀνεικόνιστον καὶ τὸ ἀπερίγραπτον αὐτοῦ. Πλὴν ὅμως αὐτὴ προβάλλει διὰ τοῦ πρώτου βιβλίου τῆς (Γεν. 1, 26-27, πρβλ. 5, 1. 9, 6. Σοφ. Σολομ. 2, 23. 7, 26. 13, 16 καὶ Σοφ. Σειρ. 17, 3) τὸν ἄνθρωπον πλασθέντα «κατ' εἰκόνα καὶ ὁμοίωσιν τοῦ Θεοῦ». Πράγματι δὲ ἡ διδασκαλία αὐτὴ ἀποτελεῖ τὴν οὐσιαστικὴν βάση τοῦ Θεοῦ τῶν ἱερῶν εἰκόνων. Ταύτην συνεπλήρωσαν αἱ ἀποκαλίψεις τῶν Πατριαρχῶν καὶ τῶν Προφητῶν τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, περὶ τῶν προσώπων τῆς Ἁγίας Τριάδος (Γεν. 18, 1-3 καὶ 28, 17-19) καὶ τοῦ Θεοῦ Πατρός, ὡς τοῦ «Παλαίου τῶν ἡμερῶν» (Δανιὴλ 7, 9-22).

Ὁ Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνός λέγει ὅτι «Ἰουδαίοις μὲν οὖν διὰ τὸ τῆς εἰδωλολατρίας εὐόλισθον... ὁ νόμος πα-

4. Πρβλ. Ἰω. Δαμασκηνοῦ, πρὸς τοὺς διαβάλλοντας τὰς ἁγίας εἰκόνας. Λόγος Α', ξ'. Migne E.Π. 94, 1248C: «Καὶ τίς οὐκ ἐρεῖ ταῦτα εἰκόνας διαπρυσίους τε καὶ κήρυκας;». Πάντως ἐπηρέασε τὴν ἀποστροφὴν πρὸς τὰς εἰκόνας προσώπων καὶ ἡ ἀντίληψις τῶν Ἰουδαίων τῆς ἐποχῆς τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, κατὰ τὴν ὁποίαν οἱ νεκροὶ γενικῶς ἐθεωροῦντο μίσημα δι' αὐτοὺς (Πρβλ. Μ. Βασιλείου, Περὶ Ἁγίου Πνεύματος ΙΕ' 35, ἐκδ. Β. Pruche, Paris 1946, 170), κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὰ χωρία Σοφ. Σολομ. 14, 15-17 καὶ 15, 5.

5. Ὁρα Ἰω. Δαμασκηνοῦ, ἐνθ. ἀν. Λόγος Α', ιε'. Migne E. Π. 94, 1244D.

6. Αὐτόθι, Λόγος Β', η'. Migne E.Π. 94, 1288D-1289A.

ΟΙ ΤΡΕΙΣ ΙΕΡΑΡΧΑΙ ΚΑΙ ΤΟ ΝΟΗΜΑ ΤΗΣ ΕΟΡΤΗΣ ΤΩΝ ΔΙΑ ΤΟ ΕΘΝΟΣ*

Τὸ ἐπίτευγμα τοῦτο, βαρυσήμαντον διὰ τὸν Χριστιανισμόν ἐξ Ἰσοῦ ὅμως καὶ διὰ τὴν ἀνθρωπότητα⁶⁸, τῆς ὁποίας κυριολεκτικῶς ἐπηρέασε βαθύτατα τὴν πορείαν τοῦ πολιτισμοῦ τῆς, ὑπῆρξε προπαντὸς ἀποφασιστικώτατον διὰ τὴν Ὁρθοδοξίαν καὶ μάλιστα διὰ τὸ Ἑλληνικὸν Ἔθνος ποῦ τὸ ἐσφράγισεν ἀνεξίτηλως. Παραμερίζον, ὡς εἶδομεν, ὅλα τὰ ἕως τότε ἀνυπέβλητα ἐμπόδια διὰ τὴν ἀδιάκισπον συνέχισιν τῆς Ἑλληνικῆς Ἱστορίας, ὠδήγησεν εἰς τὴν ἐπιβίωσιν τοῦ Ἑλληνισμοῦ ὄχι μόνον ὡς ἰδέας, ἀλλὰ καὶ ὡς Ἔθνος. Τοῦ διησφάλισε μάλιστα τὰς δυνατότητας νὰ συνεχίσῃ τὸν πολιτισμὸν του μὲ νέον ὅμως, χριστιανικόν, περιεχόμενον καὶ τοῦ διήνοιξε νέους φωτεινοὺς ὀρίζοντας δημιουργίας, ὥστε νὰ δύναται

ἀδιαλείπτως νὰ μεγαλοουργῇ καὶ νὰ ἀκτινοβολῇ. Μακρὰ σειρὰ σπουδαίων συνεχιστῶν τῆς φωτεινῆς πορείας ἐκείνων τῶν Τριῶν μεγάλων ἀνεδύθη ἀπὸ τοὺς κόλπους αὐτῆς τῆς συζεύξεως καὶ ὑπὸ τὴν βαθείαν ἐπίδρασιν τοῦ Ἑλληνοχριστιανικοῦ Πολιτισμοῦ, τῆς Παιδείας του, τῶν ὑψηλῶν Ἰδωδῶν του, τῶν ἱερῶν του Παραδόσεων καὶ τοῦ πνεύματος ποῦ οἱ Τρεῖς ἡγεμόνες τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Ἔθνους μας μὲ τὸ πλούσιον συγγραφικόν των ἔργον ἐκληροδότησαν ὡς πολύτιμον παρακαταθήκην εἰς τὰς ἐπερχομένας γενεάς, μάλιστα τῶν εἰδικῶς ἐξ αὐτοῦ τοῦ λόγου ἐξαιρετικῶς προνομιούχων Ὁρθόδοξων Ἑλλήνων.

Θιασῶται καὶ γήσια πνευματικὰ τέκνα τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν, ἐμπειρόμενοι ἀπὸ τὸ ὑψηλὸν παράδειγμα καὶ τὰς ὑποθήκας των οἱ συνεχισταὶ αὐτοὶ ἐκράτησαν εἰς τὸ προσκῆνιον καὶ ἀνέπτυξαν περαιτέρω τὸ ἔργον ἐκείνων. Ἀξιοποιοῦντες δὲ τοὺς πνευματικὸς θησαυροὺς τοῦ Ἑλληνισμοῦ, ἐκινήθησαν, ὡς πνευματικοὶ ἡγήτορες καὶ διδάσκαλοι τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Ἔθνους, εἰς τὴν αὐτὴν μὲ τοὺς Πατριάρχας τοῦ Ἑλληνοχριστιανικοῦ πολιτισμοῦ εὐθείαν. Πείων τὰ ὑπέροχα πρότυπα ἑναρμονίσεως ἀσκητικοῦ βίου καὶ βυθιτάτης Ἑλληνικῆς παιδείας, ἠκολούθησαν εἰς τὸ Βυζάντιον τὰ κορυφαῖα ἐκείνα ἀναστήματα ποῦ καὶ τὴν Ὁρθοδοξίαν ὑπερήσπισαν καὶ ἀκραταίωσαν, ἀλλὰ καὶ τὴν ἑλληνικὴν συνείδησιν τοῦ Βυζαντινοῦ Ἑλληνισμοῦ ἐπαγίωσαν καὶ κατηύρασαν;

Ἐδεικτικῶς μόνον μνημονεύονται ἐν προκει-

(*) Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 123 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 4 τεύχους.

68. Θεωρῶ χρήσιμον ἐπίσης τὴν μνείαν ὅσων ὁ ΓΕΩΡΓ. Ι. ΘΕΟΧΑΡΙΔΗΣ (παρὰ ΣΠΥΡ. Δ. ΚΥΡΙΑΖΟΠΟΥΛΟΥ, τὸ τόλμημα τῶν φιλοσόφων Ἱεραρχῶν, σελ. 4 ἐξ.) ἐπισημαίνει ἐκτιμῶν τὸν πρωταγωνιστικὸν ρόλον τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν εἰς τὴν συνένωσιν Ἑλληνισμοῦ - Χριστιανισμοῦ: «Ἄνευ τῆς συνενώσεως ταύτης, εἶναι ζήτημα, ἐάν ὁ Χριστιανισμὸς θὰ εἶχε δυνηθῆ νὰ κατακτήσῃ ὀλόκληρον τὸν ἑλληνο-ρωμαϊκὸν κόσμον, κάμπτων διὰ τῶν ἐξ ἀποκαλύψεως ἀληθειῶν του τὴν ὀρθολογιστικὴν λογικὴν ἐκείνου καὶ ἀνατρέπων διὰ τῶν μυστικοπαθῶν διδασκαλιῶν του τὴν εἰδωλοατρικὴν φιλοσοφίαν ἐκείνου... Ἡ συνένωσις αὕτη ἔσωσε τὰς ἀθανάτους πνευματικὰς ἀξίας τοῦ ἀρχαίου ἑλληνικοῦ κόσμου καὶ ὥπλισε μὲ πανίσχυρα διανοητικὰ ὄπλα τὴν θερμὴν πίστιν τοῦ χριστιανικοῦ κόσμου. Ἡ συνένωσις αὕτη κατέστησε δυνατόν τὸν ἑλληνοχριστιανικὸν πολιτισμὸν τῆς Εὐρώπης, ὁ ὁποῖος ἀντεστάθη ἐπὶ αἰῶνας εἰς τὰς ἐπιθέσεις τῶν ὀρθῶν τῆς Ἀσίας. Τὴν κρίσιμον διὰ τὸ μέλλον τῆς ἀνθρωπότητος συμφιλίωσιν καὶ συνένωσιν ταύτην διείδον, ἐξετίμησαν καὶ ἐπέβαλον οἱ μεγάλοι ἀρχηγοὶ τοῦ Χριστιανισμοῦ κατὰ τὸν 4ον αἰῶνα, οἱ Ἑλληνες Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας, οἱ Ἱεράρχαι αὐτῆς, καὶ ἰδίως οἱ Τρεῖς Ἱεράρχαι... ἐξησφάλισαν τὸ μέλλον καὶ τοῦ Χριστιανισμοῦ καὶ τῶν Ἑλληνικῶν Γραμμάτων».

δ α γ ω γ ὁ ς ε ἰ ς Χ ρ ι σ τ ὸ ν» γέγονεν. Ὁ Δαμασκηνὸς δηλαδὴ ἀντιλαμβάνεται οὕτω τὰς ἀπαγορεύσεις τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης περὶ κατασκευῆς εἰκόνων ὡς ἀφορώσας ἀποκλειστικῶς εἰς τὰς εἰκόνας τῶν εἰδώλων. Κατὰ τὸ χωρίον Β' Παραλειπομένων 33,7 τοιαύτας εἰκόνας ἐποποθέτησεν ὁ ἀσεβὴς βασιλεὺς τοῦ Ἰσραὴλ Μανασσῆς καὶ εἰς αὐτὸν τὸν κοῖκον τοῦ Θεοῦ. Ὁ αὐτὸς ἱερός Δαμασκηνὸς κατακλείων τὰς σκέψεις του ἐπὶ τῶν σχετικῶν ἀπαγορεύσεων τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης διὰ τὸ «ἀ ν ε ἰ κ ὸ ν ἰ σ τ ο ν» τοῦ μόνου ἀληθινοῦ Θεοῦ ἐπιλέγει: «Ὁ τ α ν δ ἔ ἰ δ η ς δ ι ἄ σ ἔ γ ε ν ὸ μ ε ν ο ν ἄ ν θ ρ ω π ο ν τ ὸ ν ἄ σ ὠ -

ματον, τότε ποιήσεις τῆς ἀνθρωπίνης μορφῆς τὸ ἐκτύπωμα. Ὅταν ὁ ρ α τ ὸ ς ὁ ἄ ὁ ρ α τ ο ς γ ἔ ν η τ α ἰ, τότε εἰ κ ο ν ἰ σ ε ἰ ς τ ὸ τ ο ῦ ὁ ρ α θ ἔ ν τ ο ς ὁ μ ο ἰ ὡ μ α»⁷.

(Συνεχίζεται)

ΜΑΡΚΟΣ Α. ΣΙΩΤΗΣ

Ὁμότ. Καθηγητῆς τοῦ Παν/μίου Ἀθηνῶν

7. Ὁρα Ἰω. Δαμασκηνοῦ, μν. ἔργ. Λόγος, Γ', γ'. Migne E.Π. 94, 1328A.

μένω από την μεγάλην και ένδοξον χορείαν τῶν ἐπιφανῶν πνευματικῶν τέκνων καὶ συνεχιστῶν τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ Βυζαντινοῦ Ἑλληνισμοῦ τὰ ἀαστήματα τοῦ μάρτυρος τῆς Ὁρθοδοξίας Μαξίμου τοῦ Ὁμολογητοῦ⁶⁹, τοῦ Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ⁷⁰, τοῦ Μεγάλου Φωτίου⁷¹, λαμπρότερου, διασημοτέρου καὶ συγγενεστέρου, πράγματι, πνευματικοῦ κληρονόμου τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν, ἀνανεωτοῦ τῆς Κλαστικῆς Παιδείας, ὅπως ἐκεῖνοι, θεμελιωτοῦ δὲ καὶ πρωταγωνιστοῦ τῆς Βυζαντινῆς ἀναγεννήσεως⁷², μαζὶ μὲ τὸν ἐπιφανῆ λόγιον μαθητὴν του Ἀρέθαν Καισαρείας⁷³.

Εἰς τὰς συντεταγμένας ἐκείνων ζοῦν καὶ κινεῖται οἱ διαπρεπεῖς λόγιοι καὶ ἐκκλησιαστικοὶ ἄνδρες Ἰωάννης ὁ Μαυρόπουλος⁷⁴, ποῦ καθιέρωσεν, ὅπως θὰ διαπιστώσωμεν, καὶ τὴν πανήγυριν τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν, ὁ περιώνυμος διὰ τὴν κλασικὴν του παιδείαν καὶ πολυμαθεῖάν του Μιχαὴλ Ψελλός⁷⁵, ὁ δεινὸς ὁμη-

ριστὴς καὶ κλασσικὸς φιλόλογος, ἀλλὰ καὶ ὑπερασπιστὴς τῆς Θεσσαλονίκης, Ἱεράρχης τῆς Εὐστάθιος⁷⁶, οἱ Μιχαὴλ καὶ Νικήτας Χωνιάται⁷⁷, ὁ σοφὸς Νικηφόρος Βλεμμίδης⁷⁸ καὶ αὐτὸς ὁ πολὺς Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς⁷⁹, (ποῦ δὲν ἐπιτρέπεται νὰ ἐξαιρεθῇ ἐν προκειμένῳ⁸⁰), ὅπως καὶ ὁ ἡρωϊκὸς Μάρκος ὁ Εὐγενικός⁸¹. Καὶ θὰ κλείσω τὴν μνείαν τῶν χαρακτηριστικῶν μόνον προσωποποιήσεων, ποῦ ἀνέφερα ἀπὸ τὴν μεγάλην χορείαν ἐκείνων ποῦ ἠκολούθησαν τὰ ἔχνη τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν εἰς τὴν σύζευξιν Χριστιανισμοῦ καὶ Ἑλληνισμοῦ, μὲ τὸν ἀξιόλογον λόγιον Γεώργιον ἢ Γεννάδιον Σχολάριον⁸², πρῶτον Οἰκουμινικὸν Πατριάρχην - Ἐθνάρχην τοῦ ὑποδούλου Ἑλληνισμοῦ.

(Συνεχίζεται)

ΝΙΚ. Π. ΜΠΡΑΤΣΙΩΤΗΣ

Καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

69. Βλπ. ΚΩΝΣΤ. ΑΜΑΝΤΟΥ, μν. ἔργ., σελ. 326 ἐξ. καὶ ΒΑΣ. ΣΤΕΦΑΝΙΔΟΥ, μν. ἔργ., σελ. 232 ἐξ.

70. Βλπ. ΚΩΝΣΤ. ΠΑΠΑΡΡΗΓΟΠΟΥΛΟΥ, μν. ἔργ. βιβλ. Δέκατον, σελ. 59 ἐξ., καὶ ΒΑΣΙΑ. ΣΤΕΦΑΝΙΔΟΥ, μν. ἔργ., σελ. 336. Περὶ αὐτοῦ ἀποφάνεται ὁ ΠΑΝ. Γ. ΜΠΡΑΤΣΙΩΤΗΣ, Χριστιανισμὸς καὶ Ἑλληνισμὸς... σελ. 17: «Τὸ σχετικὸν φρόνημα τῆς τε ἀρχαίας καὶ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας περὶ τῆς ἑλληνικῆς παιδείας, ὡς βοήθου τῆς χριστιανικῆς σοφίας διερμήνευσεν ἐπιγραμματικῶς τῷ τρόπῳ ὁ τὴν δογματικὴν παράδοσιν τῆς ἀρχαίας Ἐκκλησίας πιστῶς ἀποθησαυρίσας τέλειος κάτοχος τῆς ἑλληνικῆς παιδείας. πατὴρ δὲ τῆς Δογματικῆς ἀναδειχθεὶς Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνὸς...» καὶ παραπέμπει εἰς τὸ Δ' 94 τῆς Ἐκδόσεως Ὁρθοδόξου Πίσσεως.

71. Βλπ. ΚΩΝΣΤ. ΠΑΠΑΡΡΗΓΟΠΟΥΛΟΥ, μν. ἔργ. βιβλ. Δέκατον, ἰδίᾳ σελ. 406. ἐξ. ΚΩΝΣΤ. ΑΜΑΝΤΟΥ, μν. ἔργ., σελ. 447 ἐξ. καὶ ΒΑΣΙΑ. ΣΤΕΦΑΝΙΔΟΥ, μν. ἔργ., σελ. 345 ἐξ., καὶ 468.

72. Βλπ. ΚΩΝΣΤ. ΠΑΠΑΡΡΗΓΟΠΟΥΛΟΥ, ἔνθ. ἀν., σελ. 357 ἐξ. 433 ἐξ. τῆς δευτέρας ἀναστηλώσεως τῶν εἰκόνων καὶ τῆς ἰδρύσεως τῆς ἐορτῆς τῆς Ὁρθοδοξίας (843) ἀρχεται ἢ μεταγενεστέρᾳ βυζαντινῇ Θεολογίᾳ, τῆς ὁποίας χαρακτηριστικὸν εἶναι ἡ προσκόλλησις εἰς τοὺς ἀρχίλους πατέρας τῆς Ἐκκλησίας τῆς δ' καὶ ε' ἑκατονταετηρίδος. Ἡ προσκόλλησις βεβαίως αὐτῇ ἀρχεται ἤδη ἀπὸ τῆς σ' καὶ ζ' ἑκατονταετηρίδος, ἀλλ' ἀπὸ τῶν μέσων τῆς θ' ἑκατονταετηρίδος ὁλοτελῶς ἐπεκράτησεν, παρατηρεῖ ὁ ΒΑΣΙΑ. ΣΤΕΦΑΝΙΔΗΣ, μν. ἔργ., σελ. 467. Πρέπει νὰ ὑπομνήσωμεν ὅτι τοῦ περιφήμου «Πανεπιστημίου τῆς Μαγναύρας» (βλπ. Κ. ΑΜΑΝΤΟΥ, μν. ἔργ., σελ. 448) εἰς Κωνσταντινούπολιν ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τοῦ Φωτίου εἶχε προηγηθῆ ἢ ἐπὶ Θεοδοσίου Β' Ἰδρυσίς 425 μ.Χ. τοῦ «Πανεπιστημίου Κωνσταντινουπόλεως» διὰ τοῦ ὁποίου ἀκατέστη ἡ Νέα Ρώμη μέγα πνευματικὸν κέντρον», (βλπ. Κ. ΑΜΑΝΤΟΥ, μν. ἔργ., σελ. 109). Οἱ Τρεῖς Ἱεράρχαι μάλιστα εἶχον θεμελιώσει τὴν νέαν ἐποχὴν.

73. Βλπ. ΒΑΣΙΑ. ΣΤΕΦΑΝΙΔΟΥ, μν. ἔργ., σελ. 469.

74. Βλπ. ΣΩΦΡΟΝΙΟΥ ΕΥΣΤΡΑΤΙΑΔΟΥ, Ἰωάννης ὁ Μαυρόπουλος, Μητροπολίτης Εὐχαΐτων (εἰς: ΕΝΑΙΣΙΜΑ, 35ετία Χρυσοστόμου Παπαδοπούλου), Ἀθῆναι 1931, σελ. 405-437. Πρβλ. ΜΕΘΟΔΙΟΥ ΦΟΥΓΙΑ (πρώην Θυατείρων), Ἰωάννης Μαυρόπουλος, Μητροπολίτης Εὐχαΐτων (ΙΑ' αἰών), Ἀλεξάνδρεια 1955, βλπ. καὶ κατωτέρω ὑπόσημ. 117.

75. Βλπ. ΒΑΣΙΑ. ΣΤΕΦΑΝΙΔΟΥ, μν. ἔργ., σελ. 472 ἐξ. καὶ τὸ ἐκεῖ παρατιθέμενον λίαν ἐνδιαφέρον ἐν προκειμένῳ ἀπόσπασμα ἐπιστολῆς του πρὸς τὸν Ἰωάννην Ξιφιλίνου.

76. Βλπ. ΒΑΣΙΑ. ΣΤΕΦΑΝΙΔΟΥ, μν. ἔργ., σελ. 474, λεπτομερῶς δὲ ὁ ΚΩΝΣΤ. ΠΑΠΑΡΡΗΓΟΠΟΥΛΟΣ, μν. βιβλίον Δωδέκατον, σελ. 221, 238 ἐξ., 254.

77. Βλπ. ΒΑΣΙΑ. ΣΤΕΦΑΝΙΔΟΥ, μν. ἔργ., σελ. 474.

78. Βλπ. ΒΑΣΙΑ. ΣΤΕΦΑΝΙΔΟΥ, μν. ἔργ., σελ. 474 ἐξ. Ὁ Κ. ΠΑΠΑΡΡΗΓΟΠΟΥΛΟΣ γράφει: Βλεμμίδης. Τὸ αὐτὸ δέχεται καὶ ὁ Ν. ΤΩΜΑΔΑΚΗΣ.

79. Βλπ. ΠΑΝΑΓ. Κ. ΧΡΗΣΤΟΥ, Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς, Ἀρχιεπίσκοπος Θεσσαλονίκης καὶ διαπρεπεῖς Θεολόγος (εἰς: Οἴη, τόμ. 4) Ἀθῆναι 1964, στ. 775-794, —, Ὁ Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς (εἰς: Πανηγυρικὸν Τόμον 600ετηρίδα Ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ) Θεσσαλονίκη 1960, σελ. 255-271, ΓΕΩΡΓ. FLOROVSKY, Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς καὶ ἡ Πατερικὴ Παράδοσις (εἰς: Πανηγυρικὸν τόμον 600ετηρίδα) σελ. 240-254.

80. Ὁ τόσον φειδωλὸς εἰς τοὺς ἐπαίνους καὶ εὐστοχος εἰς τοὺς χαρακτηρισμοὺς ΒΑΣΙΑ. ΣΤΕΦΑΝΙΔΗΣ, μν. ἔργ., σελ. 431, τὸν ἀναφέρει ὡς «λόγιον».

81. Βλπ. ΒΑΣΙΑ. ΣΤΕΦΑΝΙΔΟΥ, μν. ἔργ., σελ. 476 πρβλ. καὶ σελ. 390 ἐπίσης ΚΩΝΣΤ. ΠΑΠΑΡΡΗΓΟΠΟΥΛΟΥ, μν. ἔργ., βιβλ. Δέκατον Τρίτον, σελ. 357 ἐξ.

82. Βλπ. ΚΩΝΣΤ. ΠΑΠΑΡΡΗΓΟΠΟΥΛΟΥ, μν. ἔργ., βιβλ. Δέκατον τρίτον, σελ. 420 ἐξ. βιβλ. Δέκατον τέταρτον, σελ. 55 ἐξ. ΒΑΣΙΑ. ΣΤΕΦΑΝΙΔΟΥ, μν. ἔργ., σελ. 476 ἐξ.

ΝΕΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗΣ ΔΙΑΚΟΝΙΑΣ

Στὴ σειρὰ «Η ΑΓΙΑ ΓΡΑΦΗ ΓΙΑ ΣΑΣ ΠΑΙ-
ΔΑΚΙΑ» κυκλοφόρησαν σὲ τετραχρωμία τὰ
τεύχη:

★ Η ΘΥΣΙΑ ΤΟΥ ΑΒΡΑΑΜ

★ Η ΒΑΠΤΙΣΗ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ

έτοιμάζονται τὰ τεύχη:

★ Ο ΧΡΙΣΤΟΣ ΣΤΗ ΛΙΜΝΗ ΓΕΝΝΗΣΑΡΕΤ

★ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΙΩΣΗΦ

ΕΠΙΔΟΣΙΣ ΤΙΜΗΤΙΚΟΥ ΤΟΜΟΥ ΕΙΣ ΤΟΝ ΣΕΒ. ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΝ ΠΑΤΡΩΝ κ. ΝΙΚΟΔΗΜΟΝ ΔΙΑ ΤΟ ΧΡΥΣΟΥΝ ΙΩΒΗΛΑΙΟΝ ΤΗΣ ΙΕΡΑΤΕΙΑΣ ΤΟΥ *

Τὸν Σεβ. Μητροπολίτην Δημητριάδος κ. Χριστόδουλον διεδέχθη ἀμέσως εἰς τὸ βῆμα ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Κίτρους κ. Ἀγαθόνικος, ὁ ὁποῖος, διὰ τῆς ἐμπεριστατωμένης καὶ γλαφυρᾶς ἑμιλίας του, ἀνεφέρθη εἰς τὴν προσωπικότητα τοῦ τιμωμένου Ἱεράρχου. Ὑπεγράμμισε μάλιστα ὅτι παρευρίσκετο εἰς τὴν ἐκδήλωσιν διὰ τὴν ἐκπροσωπήσῃ «τὸν εὐλογημένο καὶ ἑλληνικώτατο Μακεδονικὸν χῶρον, στὸν ὁποῖο διακόνησε ὡς Μητροπολίτης Ζιχνῶν ὁ Σεβασμιώτατος κ. Νικόδημος, ἀφήνοντας ἀγαθότατη μνήμη».

Συγκεκριμένως ὁ Σεβ. Κίτρους εἶπεν:

Τὰ πενήντα χρόνια ἱερατικῆς διακονίας τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Πατρῶν κ. Νικοδήμου, πὸ συμπληρώθηκαν αὐτὸν τὸν χρόνον πὸν διανύουμε, εἶναι ἓνα ἐκκλησιαστικὸν γεγονός. Γιὰ τὸν λόγον αὐτό, δίκαια ἐορτάζεται ἀπὸ τὴν ἐδῶ ἀποστολικὴ Ἐκκλησία, καὶ δίκαια Ὀργανωτικὴ Ἐπιτροπὴ ἀπὸ ἐπιλεκτοὺς κληρικοὺς καὶ λαϊκοὺς, ετοίμασε τὴ σημερινὴ ἐόρτιον σὺναξιν, κατὰ τὴν ὁποία εἰδικὰ ἐκδεδομένους Τόμος θὰ ἐπιδοθεῖ στὸν τιμώμενον Μητροπολίτην.

Μοῦ ζητήθηκε νὰ καταθέσω μερικὲς σκέψεις, γιὰ τὴν ἰδιαίτουσα ἱεραρχικὴ προσωπικότητα τοῦ Σεβασμιωτάτου Ἁγίου Πατρῶν. Ἀντιέδρασα, γιὰτι θεωρῶ τὸν ἐναντίον μου ἀνεπαρκῆ γιὰ μιὰ τόσο δύσκολη καὶ λεπτὴ ἀνταπόκριση. Ἀκουμπῶντας ὅμως στὴν ἐπιείκεια ἐκείνων, πὸν μὲ καλωσύνη μοῦ ἐπρότειναν, ἀποδέχθηκα τελικὰ τὴν πολὺ τιμητικὴν αὐτὴ πρόταση, γιὰ τοὺς τορεῖς πὸ κάτω λόγους. Πρῶτον, γιὰτι ἀπὸ τὰ φοιτητικὰ μου χρόνια εἶμαι ὀφειλέτης, ἀφοῦ ἡ πασίγνωστη στὴν Ἀθήνα προσωπικότητά του ὡς λειτουργοῦ, ἄξιολόγου καὶ ἱεροκλήρικου, εἰσερέωσε πνευματικὰ τὰ πρῶτα μου βήματα, πὸν ὡς ἐπαρχιωτόπουλο ἐσχημάτιζα στὴν πολὺβουη πρωτεύουσα. Ἦταν ἀπὸ τὰ πρῶτα ὄντομα πὸν ἄκουσα ὅταν πρωτοπῆγα στὴν Ἀθήνα, καὶ παρακολουθοῦσα τὶς ἀξέχαστες Θεῖες Δειτουργίες του καὶ τὰ μεσιτὰ κηρύγματά του, ἐνῶ ἡ σεμνότητι καὶ ἡ κραυγάζουσα ἱεροπρεπεία του, ὑπεγράμμιζαν ζωηρὰ μέσα μου τὴν ἱερατικὴν κλήσιν, πὸν ἀξιώθηκα νὰ ἔχω ἀπὸ τὸ Θεό, καὶ μὲ ἐνεθάρρουναν νὰ προχωρήσω. Δεύτερον, γιὰτι ὁ ἐπι-

σκοπικὸς θρόνος τῆς ἀρχαίας καὶ ἱστορικῆς Μητροπόλεως Κίτρους καὶ Κατερίνης, στὸν ὁποῖο μὲ ἀνέβασε ἡ πρόνοια τοῦ Θεοῦ καὶ ἡ ἐπιείκεια τῆς Ἐκκλησίας, δοξάστηκε ἀπὸ μιὰ σπάνια ἀρχιερατικὴ προσωπικότητα, τὸν ἀπὸ τὴν Πάτρα καταγόμενον ἀείμνηστο Προκάτοχόν μου Μητροπολίτη κυρὸ Βαρνάβα Τζωρτζᾶτο, ὁ ὁποῖος, ὅπως εἶμαι σὲ θέσιν νὰ γνωρίζω, ἰδιαίτερα ἐκτιμοῦσε τὸν Ἁγίον Πατρῶν. Πιστεύω, ὅτι ἡ μακάγια ψυχὴ του χαίρεται, γιὰτι σήμερον παρευρίσκομαι στὴν ἐορτὴ αὐτῆ, μιὰ πὸν καὶ ἐγὼ γεννήθηκα καὶ μεγάλωσα στὴν Ἀχαΐα. Καὶ τρίτον, γιὰτι ὡς ἱεράρχης τῆς Βορείου Ἑλλάδος, ἄς θεωρηθεῖ, ὅτι εἶμαι παρὼν σ' αὐτὴ τὴν ἐορτὴν, γιὰ νὰ ἐκπροσωπήσω τὸν εὐλογημένο καὶ ἑλληνικώτατο Μακεδονικὸν χῶρον, στὸν ὁποῖο διακόνησε ὡς Μητροπολίτης Ζιχνῶν ὁ Σεβασμιώτατος κ. Νικόδημος, ἀφήνοντας ἀγαθότατη μνήμη. Ἔτσι, εἶμαι εὐγνωμων καὶ θερμὰ εὐχαριστῶ τὴν ἀξιότιμη Ὀργανωτικὴ Ἐπιτροπὴ πὸν, κάνοντάς μου αὐτὴ τὴν ὑψίστην τιμὴν, μοῦ ἔδωσε τὴ σημερινὴ εὐλογημένη δυνατότητα καὶ εὐκαιρία.

Σήμερον, ἡ ἀνθρώπινη προσωπικότητα βουλεύει μέσα σὴν λάσπη τῶν τελεμάτων, καὶ, ἄς μὴ θεωρηθεῖ ἐξωπραγματικὴ ὑπερβολή, ὁ Χριστιανισμὸς δίνει τὴν ἐντύπωση, ὅτι ἔχει ἀπομείνει μιὰ χαμογελαστὴ προσωπίδα, μέσα ἀπὸ τὴν ὁποία πολλὲς φορὲς λυσομανοῦν τὰ στενόκαρδα συμφύροντα καὶ οἱ φιλοδοξίες, πὸν ὅλοι μας γνωρίζουμε, καὶ καθημερινὰ μὲ πολλὴ ὀδύνη καὶ ψυχικὸν πόνον ζοῦμε. Ἀστυχῶς, αὐτὴ ἡ τελματικὴ ἀτύσφαιρα ἔχει ἀρχίσει πρὸ πολλοῦ νὰ ἐργίξει ἐπικίνδυνα καὶ τὸ Σῶμα τοῦ Ἱεροῦ Κλήρου. Ἡ ἀμβλυνση τῆς μυωπικῆς ἐποχῆς μας ἔχει ἐγκλωβίσει τὴν νοοτροπία ἀκόμα καὶ ἱερωμένων, καὶ τῶν τριῶν βαθμῶν, μὲ ἀποτέλεσμα, ὁ διπρασμένος γιὰ τὴν ἀλήθεια λαὸς μας νὰ μὴ μᾶς αἰσθάνεται πλέον ψυχωμένους ρασοφόρους, φλογερούς σημαιοφόρους τοῦ Στανου, πνευματικὸς ἡγέτες καὶ κοινωνικοὺς ἐργάτες, ἀλλὰ νὰ μᾶς θέπει μόνο μηχανικοὺς διαχειριστὲς τῶν θεῶν Μυστηρίων. Τιμῶντας, λοιπόν, βαθύψυχα ἓνα φρασμένο Ἐπίσκοπον καὶ πνευματικὸν ἡγέτην, ὅπως ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Πατρῶν, ὁ ὁποῖος σφράγισε ἀνεξίτηλα τὴν πεντηκονταετία τῆς ἱερατικῆς του προσφορᾶς μὲ τὴ συνέπειαν καὶ τὴν ἀ-

(*) Συνέχειν ἐκ τῆς σελ. 127 τοῦ ὑπ' ἀρ. 4 τεύχους.

Ὁ τιμώμενος Σεβ. Μητροπολίτης Πατρῶν κ. Νικόδημος, με τὰ τῶν συμμετεχόντων εἰς τὴν ἐκδήλωσιν ἐπὶ τῇ πεντηκονταετηρίδι τῆς ἱερατικῆς διακονίας αὐτοῦ.

φροσύνη σὺν καθήκον, παρουσιάζουμε ἕνα πρότυπο καὶ ἕνα στήριγμα γιὰ τοὺς χριστιανούς, καὶ πῶς πολὺ γιὰ ἐκεῖνους τοὺς νέους, ποὺ σκέπτονται καὶ φιλοτιμοῦνται νὰ στελεχώσουν τὴ σύγχρονη ἱερατικὴ οἰκογένεια.

Τὸ γνωρίζω, πὼς μὲ ὅσα θὰ πῶ, θὰ προσκρούσω στὴ μειοψηφίαν τοῦ Σεβασμιωτάτου. Ἐνλαβὴν καὶ ὁμῶς τὸν παρακαλῶ νὰ μοῦ τὸ συγχωρήσει. Γιατὶ μιὰ ὀλόκληρη πεντηκονταετία γόνιμης ἱερατικῆς διακονίας, δὲν εἶναι ποτὲ ἀτομικὴ ὑπόθεση. Εἶναι μιὰ ὄργανη παρουσία. Καὶ εἶναι ἀνάγκη νὰ γίνῃ μιὰ σαφὴς ἀνατομία τῆς προσωπικότητος. Γιατὶ τότε θὰ ἀποτελέσει ἕνα ἀντιστάθμισμα στὴ φθορὰ καὶ μιὰ δυναμικὴ προσπέλαση τῆς παροδικότητος, ποὺ καθημερινὰ καὶ ἀνάληγτα ἐπιηρεάζει ὄλους μας, μικροὺς καὶ μεγάλους, παλαιότερους καὶ νεώτερους.

Στὴ σεμνὴ αὐτὴ πνευματικὴ ἐκδήλωση δὲν θὰ σταθῶ σὲ βιογραφικά. Φαντάζομαι νὰ ἀκούστηκαν καὶ

νὰ γραφτήκαν πολλὰ γι' αὐτὰ ἀπὸ τὸν περασμένο Μάιο, ποὺ ἄρχισαν οἱ ἐορτές. Ὅσο τὸ ἐπιτρέπει ἡ ἀδυναμία μου, θὰ προσπαθῶ, συμβουλευόμενος τὴ φτωχὴ προσωπικὴ μου ἐμπειρία, ποὺ μέσα σ' αὐτὰ τὰ χρόνια συνεχῶς τὴν ἐμπλουτίζω, θὰ προσπαθῶ νὰ εἶμαι πιστὸς μάρτυρας μιᾶς μόνο, ἀλλὰ πολὺ περιεκτικῆς πτυχῆς τῆς προσωπικότητός του, ἢ ὅποια καθιστᾷ ἐκδηλὰ καὶ τὰ ὑπόλοιπα χαρακτηριστικὰ τῆς φροσύνης του. Καὶ αὐτὴ ἡ πτυχὴ, εἶναι τὸ πνευματικὸν θάθος. Παρακαλῶ δὲ τὴν ἀγάπη τοῦ τιμωμένου Ἱεράρχου, καθὼς καὶ ὄλους Σας, ὅσα θὰ ἀκουσθῶν ἐδῶ, νὰ μὴ τὰ θεωρήσετε ὡς ἐκκαιριακὰ καὶ γεμάτες ἀπὸ σκοπιμότητα φιλοφρονήσεις πρὸς τὸ Πρόσωπό του — ἄλλωστε δὲν ἔχω κανένα προσωπικὸ λόγο νὰ τὸ κάνω αὐτό—, ἀλλὰ νὰ τὰ ἐκτιμῆσετε ὡς ἔκφραση τοῦ ἐπιτακτικοῦ χρέους ποὺ ἔχουμε, μὲ κάθε σεμνὸ τρόπο, νὰ προβάλλουμε ἐκεῖνα τὰ πρόσωπα, ποὺ μὲ τὴ ζωὴ καὶ τὴ

διδασκαλία τους, βοηθοῦν νὰ περνάει τὸ γνήσιο ἐκκλησιαστικὸ φρόνημα ἀπὸ γενιὰ σὲ γενιὰ.

Μέλος συντηρητικῆς καὶ πολύτεκνης ἀθηναϊκῆς οἰκογένειας ὁ Ἅγιος Πατρῶν, ἀξιώθηκε νὰ ἔχει μιὰ ἀξιοθαύμαστη πνευματικὴ καταγωγή. Μαθήτευσε σὲ ὀνομαστούς πνευματικούς πατέρες, μὲ κορυφαῖο τὸν Γέροντά του, ἀείμνηστο Ἀρχιεπίσκοπο Ἀθηνῶν Χρῦσανθο, τὸν ἀπὸ Τραπεζοῦντιος, πρῶτο καὶ σθεναρὸ ἀντιστασιακὸ κατὰ τῶν Γερμανῶν τῆς Κατοχῆς, ὑπὸ τὸν ὁποῖο καὶ ἄρχισε τὴν ἐκκλησιαστικὴ του διακονία. Ὁ Χρῦσανθος, διακεκριμένος ἱεράρχης τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας καὶ φέροντας σιὸς δυνατοὺς ὄμους του τὴν πατρῶα εὐσέβεια τῶν ἀληθινῶν πατρῶν καὶ τῶν Ἐκκλησιῶν τῆς Ἀποκαλύψεως, δὲν δυσκολεύθηκε νὰ ἐνσταλάξει στὴν ψυχὴ τοῦ ἀρχidiaκόνου του Νικοδήμου τὴ δροσιὰ τῆς παραδοσιακῆς πνευματικῆς ζωῆς καὶ τῆς ἐθνικῆς ἐξάρσεως, ὥστε νὰ τὸν κάνει νὰ εἶναι καὶ νὰ παραμένει προσκολλημένος σιὸς πηγὲς ἐκεῖνες, πὸν πλάθουν τὶς μεγάλες ἐποχὲς καὶ τοὺς ἀληθινούς ἀνθρώπους. Δηλαδή, στὴν ὀρθόδοξη παράδοση καὶ ζωὴ. Ἔτσι, ὁ κληρικὸς Νικόδημος Βαλληνοῦσ, λεπτολόγος φιλοδουλεντῆς τῆς μικρῆς ἀρετῆς καὶ προσέχοντος καὶ σιὰ ἐλάχιστα ἀκόμα, ἀρχίζει νὰ οἰκοδομεῖ ἀρμονικὰ τὴν προσωπικότητά του. Συνεχῶς προσευχόμενος, δπλίζειται μὲ μιὰ ἀντοχὴ ἀληθινὰ θεόπεμπτη καὶ καλλιερῶντας ἓνα ἠθικὸ καὶ αὐστηρὰ ἱεραρχημένο βίο, συγκεκριμενοποιεῖ τοὺς σιόχους τῆς ἱερατικῆς ἀποστολῆς του. Μὲ τὸν τρόπο αὐτό, ἀναδεικνύεται μιὰ φύση πρωτότυπη, χωρὶς νὰ γίνεται μῖμος. Διατηρεῖ τὴ γνησιότητα καὶ τὴ φρεσκάδα τοῦ προσωπικοῦ του Χριστιανισμοῦ, καὶ μορφοποιεῖ μιὰ ζωὴ, μέσα ἀπὸ τὴν ὁποία συνέχεια ἀποκαλύπτεται ἡ ἀρχοντιά του. Ἀξιοπρεπῆς καὶ εὐγενικός, γλυκὺς καὶ ὄχι γλυκερός, αὐστηρὸς χωρὶς ἀπανθρωπιά, καὶ σιβαρὸς χωρὶς νὰ ἀπωθεῖ, ἐλκύει ἀκατανίκητα. Καὶ ἀπὸ τὰ χρόνια ἐκεῖνα μέχρι σήμερα, σὲ ὄσους ἔχουν τὴν εὐκαιρία νὰ τὸν πλησιάζουν, χαρίζει ἀπὸ τὰ πλούτη τῆς καρδιάς του καὶ ἀπὸ τοὺς θησαυροὺς τῆς θείας Χάριτος, πὸν πρῶτος γεύεται, γιὰ νὰ πλουτίζει τοὺς ἄλλους. Εἶναι τὸ βᾶθος μιᾶς ζωῆς ἀφιερωμένης σιὸ Θεό. Μιᾶς ζωῆς, πὸν θυμίζει ἐκεῖνο τοῦ Ἀπ. Παύλου: «Ἐμοὶ τὸ ζῆν Χριστός»!

Χάρη σ' αὐτὸ τὸ βᾶθος βιώνει ἔντονα τὴ λειτουργικὴ καὶ εὐχαριστιακὴ διάσταση τῆς Ἐκκλησίας. Σ' αὐτὸ τὸ πνευματικὸ του βᾶθος ὀφείλεται ἡ ἀναλλοίωτη ἀπὸ τὸ χρόνο καὶ τὴ χρῆση τελετουργικὴ ἱεροπρέπιά του, πὸν προδίδει ἀνύστακτη ἀγάπη πρὸς τὴ Θεία Εὐχαριστία καὶ τὴν ἐκκλησιαστικὴ λατρεία γενικά,

μὲ ἀποτελέσμα, ἡ κάθε τελετουργικὴ παράστασή του, ἐκφραζόμενη καὶ μὲ τὴ μουσικὴ καὶ μελωδικώτατη φωνή του, καθὼς καὶ μὲ τὶς σοβαρὲς καὶ συγκροτημένες κινήσεις του, νὰ πλουτίζει τὸ χριστοπῶνυμο Πλήρωμα τῆς πατραϊκῆς Ἐκκλησίας μὲ ἐμπειρίες μιᾶς πραγματικότητος, πὸν ξεπερνάει τὸ ἐφήμερο. Εἶναι ὁ λειτουργικὸς καὶ εὐχαριστιακὸς πόθος του, πὸν τὸν μεταρσιώνει κατὰ τὶς Θεῖες Λειτουργίες, οἱ ὁποῖες ἀποτελοῦν καὶ τὴν τελικὴ πηγὴ τῶν ἐμπνεύσεών του. Εἶναι ἔκδηλο τὸ πόσο προσεγγίζει ὑπαρξιακὰ τὴ Θεία Λειτουργία, καί, ἀκόμα, τὸ μὲ ποῖο τρόπο κοινωνεῖ ἀπὸ τὸν Κρατῆρα τοῦ Ἁγίου Αἵματος καὶ τῶν θεῶν χαρισμάτων, ἀφοῦ, ἀνανεωμένος μέσα σιὴ φωτιὰ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ὑλοποιεῖ τὰ αἰσθήματα τῆς ψυχῆς του, πάντα «λαλῶν ψαλμοῖς καὶ ὕμνοις καὶ ὠδαῖς πνευματικαῖς» καὶ πάντα ἀναδεικνυόμενος μιὰ σιωπηλὴ φυσιογνωμία, προσηλωμένη σταθερὰ σιὸ κρουγάζον καὶ πολύφωνο ἔργο τῆς Λατρείας, πὸν εἶναι κατεξοχὴν ἔργο τῆς ἀγάπης.

Σιὸ βᾶθος του αὐτὸ ὀφείλεται τὸ ἰσχυρὰ εὐαγγελικὸ καὶ συγχρόνως εὐζωνο καὶ ἀπρόσβλητο ἀπὸ τοὺς πειρασμούς τῆς ρητορικῆς καὶ τῆς θεατρικῆς ὑποδύσεως κήρυμά του, τὸ ὁποῖο καὶ σιὴ γραπτὴ του μορφή κατέχει χιλιάδες σελίδες. Σελίδες βιβλίων πὸν περιέχουν ἐξάρσεις μὲ χαριτωμένη συστολή, χωρὶς νὰ διασπᾶται τὸ αἰσθημα τῆς ἱερότητος καὶ ἡ ἀγία ἀτμόσφαιρα τοῦ Θεῶν Λόγου. Κηρύττοντας, φανερῶνει τὸν κήρυκα, πὸν μιλάει γιὰ τὸ Χριστὸ μὲ σκοπὸ νὰ τὸν δοξάζει, καὶ ὄχι γιὰ νὰ δοξάζεται ὁ ἑῷδιος. Ὡς πνευματικὸς πατέρας, γνωρίζει πολὺ καλά τὸ πόσο οἱ ὀδοιπόροι τοῦ τραγικοῦ αἰῶνα μας πλουτίζαμε σιὴ γνώση τῆς φύσεως καὶ τῆς τεχνικῆς, τὸ πόσο κοροσιτήκαμε σιὴ χρῆση τῆς ὕλης καὶ τῆς εὐμάρειας, μὰ καὶ τὸ πόσο παράλληλα μένουμε φτωχοὶ καὶ ὑπανάπτυκτοι σιὴ γνώση τοῦ Θεοῦ καὶ σιὸς ἐμπειρίες τῆς ἐσωτερικῆς ὀριμάνσεως, καὶ μὲ τὸ κήρυμά του τοποθετεῖ ἀπαρασάλευτο σιόχο τὴν ἐσωτερικὴ καλλιέργεια τῶν ἀκροατῶν του.

Σιὸ ἴδιο πνευματικὸ του βᾶθος, ἔχει τὴν ἔδρα τῆς καὶ ἡ ἀδόρυθη ποιμαντικὴ του μέριμνα. Διαθέτει μιὰ φωτεινὴ ἠρεμία καὶ συγχρόνως μιὰ ἀφανῆ ἀλλὰ εὐγλωττὴ δραστηριότητα. Δὲν ἦταν δυνατὸν νὰ ἀποτελέσει ἐξαίρεση τοῦ κανόνος ἡ ὠραία καὶ κοσμοπολίτικη Πάτρα. Δέχεται καὶ αὐτὴ τὴν πίεση τῶν ἰσχυρῶν ρευμάτων τῆς ἐποχῆς μας. Κάθε λογῆς νοιοτροπία προσπαθεῖ νὰ ἀποπροσανατολίσει τοὺς παραδοσιακὰ εὐσεβεῖς κατοίκους τῆς, καὶ τοὺς σπρωχνεῖ νὰ ἀποξενωθοῦν ἀπὸ τὶς ἐμπειρίες, ἀπὸ τὶς κατηγορίες, ἀπὸ τὰ σύμβολα καὶ ἀπὸ τὴ γλῶσσα τῆς πίστεως, καὶ νὰ

κάνουν τὴ ζωὴ τους ἀχρωμὴ καὶ ἐπίπεδη, καταπτῶντας τὴν ἕνα παχὺ χωματόδρομο, ποὺ νὰ τὸν περνᾶνε ἔρποντας ὅπως τὸ φίδι. Μπροστὰ σ' αὐτὴ τὴν τραγικὴ πραγματικότητα, ὁ Σεβασμιώτατος ἀπὸ ἀγάπη γιὰ τὴν πόλιν τοῦ Πρωτοκλήτου καὶ ἀκολουθῶντας τὸ εὐλογημένο παράδειγμα τῶν Ἱεροθέων καὶ τῶν Γερασίων, συγκροτεῖ ἕνα ζηλευτὸ ἐπιτελεῖο ἀξίων Συνεργατῶν, κληρικῶν καὶ λαϊκῶν, οἱ ὁποῖοι κάτω ἀπὸ τὴ φωτισμένη του ποιμαντορία καὶ ἐπιτελικὴ εὐθύνη, ἀγωνίζονται ὑπεράνθρωπα, ὥστε τὸ πλήρωμα νὰ μὴ μένει ἐκθετο στοὺς διαλυτικὸς ἀνέμους τῶν ἡμερῶν μας. Φαίνεται δέ, ὅτι ἡ ἐπισκοπικὴ ράβδος του δὲν τὸν καθιστᾷ ἕνα ἐπηρμένο διεκδικητὴ τοῦ ἀλάθητου καὶ ἕνα σφειρευομένου τῶν χαρισμάτων τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Ἔτσι ἐξηγεῖται, γιὰ τὸ Θεὸς τὸν ἀξιῶναι, ὅλο καὶ νέοι μὲ προσόντα ἱερεῖς, χειροτονημένοι ἀπὸ τὰ σελιὰ του χέρια, νὰ πλαισιώνουν τὴς πολυπληθεῖς ἐνορίες τῆς Μητροπόλεώς του, ἔχοντας τὸν ὡς στοργικὸ πατέρα καὶ ἀδελφικὸ συννηγέτη τοῦ Θεοῦ θελήματος.

Τέλος, ἀπὸ τὸ ἴδιο αὐτὸ πνευματικὸ βᾶθος, ἀντιλεῖται ἡ ἐκκλησιαστικὴ του ὑπερήφανη καὶ ἀρχοντικὴ συνείδηση. Ἡ μόρφωσή του, τὸ προίκισμά του μὲ ἐξαιρετικὰ διανοητικὰ προσόντα, τὰ ζηλευτὰ ἀποθέματα γνώσεως, ὁ χαρακτήρας καὶ ἡ πολυχρόνια ἐμπειρία του, προσδίδουν ἰδιάζουσα βασιλῆα σὶς σκέψεις καὶ τοποθετήσεις του ἐπὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων καὶ τῶν ἀναφρομένων δυσεπίλυτων προβλημάτων, καὶ προσδίδουν ἐνθουσιασμὸ ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἱερῶ ζήλο ὑπὲρ τῶν συμφερόντων της. Πιστεύω, ὅτι πολλοὶ θὰ εἶναι ἐκεῖνοι ποὺ θὰ συμφωνοῦν μαζί μου, ὅτι ὁ Σεβασμιώτατος Πατρῶν, μὲ τὴν ὅλη του πολιτεία καὶ μὲ τὴν ἰσορροπημένα διακριτικὴ ἀλλὰ καὶ περαρορησιασμένη συμπεριφορὰ, ἐκφράζει μίαν ἀφοσίωση σὶς θετὴν νόημα τῆς παρουσίας του ὡς ἱεράρχου μέσα σὴν Ἐκκλησία. Γιὰ τὸν λόγο αὐτό, δὲν θὰ ἦταν, νομίζω, οὔτε ἄστοχο, οὔτε ἄσκοπο, νὰ χαρακτηρισθῆ καὶ νὰ συγκαταλεχθῆ ἄνετα μεταξὺ τῶν ὀλιγίστων ἐλλαδικῶν ἱεραρχῶν, σὶς πρόσωπα τῶν ὁποίων διακρίνεται ἐμφαντικὰ ἕνα κεντρικὸ ἐκκλησιαστικὸ ἐνδιαφέρον.

Σεβαστὰ καὶ ἀγαπητὰ μου Μέλη τῆς Ὁργανωτικῆς Ἐπιτροπῆς ἑορτασμοῦ τῆς πενήντάρχου ἱεραρχικῆς διακονίας τοῦ Σεβασμιωτάτου Ἁγίου Πατρῶν κ. Νικοδήμου, ἡ πρωτοβουλία Σας, μαζί μὲ τὴς τόσες ἄλλες ἐκδηλώσεις νὰ ἐτοιμάσετε ἕνα τιμητικὸ Τόμο, δείχνει εὐγένεια ψυχῆς καὶ ἀγάπη πρὸς τὴν Ἐκκλησία. Γιὰ τὸ ἀξιολογῶντας τὴ μεγάλη σημασία

τῆς ὑποδειγματικῆς προσφορᾶς του σὶς ἐκκλησιαστικὸ χῶρο, μεγαφωνεῖτε τὴ λαλιά του ὡς ὁδηγοῦ, ποὺ ἔρχεται τίμια καὶ διανγῆς ἀπὸ τὴ σειρά τῶν πενήντα χρόνων ἱερατικοῦ μόχθου καὶ ἀρπύεται νὰ βοηθήσει ὅλους ἐκείνους τοὺς νέους, ποὺ ἐπιθυμοῦν νὰ ἐληρηθήσουν τὴν Ἁγία Ἐκκλησία, σὴν ἐποχὴ αὐτῶν κρίσεων, τῶν κλονισμῶν καὶ τῆς ἀπιστίας, φανερόντας μπροστὰ τοὺς ἕνα φωτεινὸ καὶ ὁδηγητικὸ παράδειγμα.

Σεβασμιώτατε Ἁγιε Πατρῶν,

Κατὰ τὴν εὐσημὴ αὐτὴ στιγμή, παρακαλῶ νὰ μοῦ ἐπιτρέψετε νὰ ὑποβάλω τὰ θεομύατα καὶ ἐγκάρδια συγχαρητήριά μου, γιὰ τὴ συμπλήρωση τοῦ ἱερατικοῦ ἰσοβηλαίου Σας. Καὶ ἀντιλῶντας ἀπὸ τὴ σημερινὴ ἀτιμόσφαιρα τοῦ ὑψηλοῦ ἐνθουσιασμοῦ τὸ δικαίωμα, νὰ διατυπώσω μίαν διάπτωρη εὐχή: Ὁ Θεός, μὲ τὴς προσεβίεις τοῦ μεγάλου Πολιούχου Σας Ἁγίου Ἀνδρέου, νὰ Σᾶς χαρίζει πολλὰ ἀκόμα χρόνια. Μὲ κρυστάλλινη σωματικὴ ὑγεία καὶ μὲ ἀξαναόμνη πνευματικὴ ἀκμὴ, νὰ δίδετε μέσα σὶς χῶρο τῆς Ἐκκλησίας λόγο μαρτυρίας καὶ μαρτυρίου. Νὰ συνεχίζετε νὰ διώνετε τὴν ἀγωνία τοῦ Γένους γιὰ τὸ μέλλον αὐτοῦ τοῦ Τόπου, καὶ ὑπογραμμίζοντας τὴς εὐθύνες Σας ἐνώπιον τῶν καιρῶν, νὰ παρέχετε σὶς Λαὸ Σας τὸ ἐνδόσημο τῆς ἀγάπης, τῆς πίστεως, τῆς ἐνότητος καὶ τῆς ἐλπίδος.

Ἡ χαρὰ Σας, πολυσέβαστέ μου Ἁγιε Πατρῶν, παρὸι μερίζεται ἀπὸ τὴ σημερινὴ ὀλόφυρη συμμετοχὴ ὅλων μας σὴν δικαιολογημένη εὐφροσύνη Σας, ὅμως πολλαπλασιάζεται. Ἀπὸ αὐτὴ τὴν ἑορτὴ ἐγκαρδιωνόμαστε ὅλοι μας. Γιὰ τὸ ἐκκλησιαστικὸ αὐτὸ γεγονός τῆς πενήντάρχου καὶ εὐδόκιμης ἱερατείας Σας, τονίζει μέσα μας καὶ σὶς συνειδήσεις τοῦ Πληρώματός Σας τὴν ἀξία τοῦ καλοῦ Ἐπισκόπου, καθὼς καὶ τὴ σημασία τῆς πρωτοστατικῆς παρουσίας του σὴν πορεία τῆς Ἐκκλησίας, καὶ μᾶς δίνει τὴν αἰσθησὴ νὰ διώσουμε ὅλοι τὸν πολυμέτωπο ἀγῶνα μας. Ἐναν ἀγῶνα, ποὺ ταπεινὰ εὐχομαι νὰ τελειώσῃ μαζί Σας ἐκεῖ, «ὅπου ἦχος καθαρὸς ἑορταζόντων καὶ βοῶντων ἀπαύσιως, Κύριε, δόξα Σου!» Πολλὰ τὰ ἔτη Σας, Δέσποτα Ἁγιε.

(Συνεχίζεται)

ΙΩΑΝΝΗΣ Φ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ

Δ)ντῆς Ἀρσακίου Λυκείου Πατρῶν

ΤΟ ΠΕΝΘΟΣ ΚΑΙ ΑΙ ΕΠΙ ΤΗΣ ΥΓΕΙΑΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΟΥ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΠΑΛΙΑΝ ΔΙΑΘΗΚΗΝ*

Ἐκ τῆς προφητείας Ἡσαΐου προκύπτει, ὅτι εἰς ἔνδειξιν πένθους ἐξύριζον τὰς κεφαλὰς, κατέτενον, προφανῶς ἐτραυματίζαν, τοὺς θραχίονάς των, περιεζώνοντο σάκκους καὶ δημοσίως εἰς ἐπήκοον πάντων ἐκόπτοντο καὶ ὠλόλυζον μετὰ κλαυθμοῦ («ἐπὶ Ναθαὺ τῆς Μωαβίτιδος ὀλοῦζετε ἐπὶ πάσης κεφαλῆς φαλάκρωμα, πάντες θραχίονες κατατετηγμένοι· ἐν ταῖς πλατείαις αὐτῆς περιζώσαθε σάκκους καὶ κόπτεσθε, ἐπὶ τῶν δωματίων αὐτῆς καὶ ἐν ταῖς πλατείαις αὐτῆς καὶ ἐν ταῖς ρύμαις αὐτῆς πάντες ὀλοῦζετε μετὰ κλαυθμοῦ... ὀλοσυγμοὺς» τῆς Μωαβίτιδος «ἕως τοῦ φρέατος τοῦ Αἰλεῖμ») ⁶⁵. Προσέτι καὶ ὁ Ἱερειμίας πληροφορεῖ διὰ τὴν πένθιμον κουράν, τὴν ἐν προκειμένῳ ἀπόρριψιν τῶν τριχῶν τῆς κεφαλῆς καὶ τὸν θρήνον («Κεῖραι τὴν κεφαλὴν σου καὶ ἀπόρριπτε καὶ ἀνάλαβε ἐπὶ χειλέων θρήνον») ⁶⁶.

Σημειωτέον, ὅτι ὡς «ἀσεβὲς ἔθος» χαρακτηρίζεται ἡ κατασκευὴ εἰκόνας εἰς τὸν ἐκλιπόντα, διότι διὰ τῆς ἐνεργείας αὐτῆς οὗτος τιμᾶται ὡς Θεός... («ἄωρον γὰρ πένθει τρυχόμενος πατήρ, τοῦ τυχέως ἀφαιρεθέντος τέκνου εἰκόνα ποιήσας, τὸν τότε νεκρὸν ἄνθρωπον γυν ὡς Θεὸν ἐτίμησε καὶ παρέδωσε τοῖς ὑποχειρίοις μυστήρια καὶ τελετάς. εἶτα ἐν χρόνῳ κρατυθὲν τὸ ἀσεβὲς ἔθος ὡς νόμος ἐφυλάχθη, καὶ τυράννων ἐπιταγαῖς ἐθρησκεύετο τὰ γλυπτὰ») ⁶⁷.

Ἄπαγόρευσις πένθιμων ἐκδηλώσεων.

Οἱ «δύο υἱοὶ Ἀαρῶν», οἱ «Ναθάβ καὶ Ἀβδιού», ἐτιμωρήθησαν ὑπὸ τῆς Θεῆας Δικαιοσύνης, ἐπειδὴ προσέφερον θυμιάματα εἰς τὸν Θεὸν χρησιμοποιοῦντες «πῦρ ἀλλότριον». Συγκεκριμένως «ἐξῆλθε πῦρ παρὰ Κυρίου καὶ κατέφαγεν αὐτούς, καὶ ἀπέθανον ἔναντι Κυρίου». Ἐκ τοῦ γεγονότος τούτου ὁ πατήρ των Ἀαρῶν ἠσθάνθη βαθύτατον ψυχικὸν ἄλγος («κατενόχη»). Τότε ὁ Μωυσῆς συνέστησε πρὸς τὸν Ἀαρῶν καὶ τοὺς ὑπολειφθέντας υἱοὺς του Ἐλεάζαρ καὶ Ἰθάμαρ, ἵνα μὴ προδοῦν εἰς τὰς ἐν προκειμένῳ πενθήμους ἐκδηλώσεις, διὰ γὰρ μὴ τιμωρηθοῦν καὶ ἐκείνοι διὰ θανάτου. Ἐπὶ λέξει οὗτος εἶπεν εἰς αὐτούς: «τὴν κεφαλὴν ὑμῶν οὐκ ἀποκιδάρωσετε (δὲν θὰ ἀφαιρέσετε εἰς ἔνδειξιν πένθους τὸ

κάλυμμα τῆς ὑμετέρας κεφαλῆς) καὶ τὰ ἱμάτια ὑμῶν οὐ διαρρήξετε, ἵνα μὴ ἀποθάνητε... καὶ ἀπὸ τῆς θύρας τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου οὐκ ἐξελεύσεσθε (προφανῶς διὰ γὰρ μὴ παρακκολληθῶσιν τὴν κηδεῖαν), ἵνα μὴ ἀποθάνητε» ⁶⁸.

Προσέτι ὁ Θεὸς ἔδωκεν ἐντολὴν εἰς τὸν Μωυσῆν γὰρ εἶπεν πρὸς τοὺς υἱοὺς τοῦ Ἀαρῶν, τοὺς ἱερεῖς, ἵνα μὴ προδαίνουσι γενικῶς εἰς πενθήμους τινὰς ἐκδηλώσεις, προφανῶς λόγῳ τῆς ἱερατικῆς των ἰδιότητος. Συγκεκριμένως ὁ Δημιουργὸς εἶπε τὰ ἐξῆς: «φαλάκρωμα οὐ ξυρηθήσεσθε τὴν κεφαλὴν ἐπὶ νεκρῶ καὶ τὴν ὄψιν τοῦ πώγωνος οὐ ξυρήσονται καὶ ἐπὶ τὰς σάρκας αὐτῶν οὐ κατατεμοῦσιν ἐντομίδας... Καὶ ὁ ἱερεὺς ὁ μέγας... τὴν κεφαλὴν οὐκ ἀποκιδάρωσε καὶ τὰ ἱμάτια οὐ διαρρήξει» ⁶⁹.

Ἐπὶ πλέον ὁ Μωυσῆς ἀπηγόρευσε εἰς τοὺς Ἰσραηλίτας γὰρ ξυρίζουσαν τὴν κεφαλὴν των ἢ τὸ πρόσωπόν των εἰς ἔνδειξιν πένθους («Υἱοὶ ἐστε Κυρίου τοῦ Θεοῦ ὑμῶν· οὐκ ἐπιθήσετε φαλάκρωμα ἀνά μέσον τῶν ὀφθαλμῶν ὑμῶν ἐπὶ νεκρῶ») ⁷⁰.

Δυσμενεῖς ἐπὶ τῆς υἰείας ἐπιπτώσεις τοῦ πένθους καὶ σχετικαὶ παρηγορητικαὶ παραινήσεις.

Τὸ βιβλίον Σοφία Σεираχ καίτοι συμβουλεύει τὸν ἐπὶ νεκρῶ κλαυθμὸν («ἐπὶ νεκρῶ κλαῦσον») ⁷¹, ἐν τούτοις ἐφιστᾷ τὴν προσοχὴν ἐπὶ τῶν ὀλεθρίων ἐπὶ τῆς υἰείας ἐπιπτώσεων τοῦ πένθους διὰ τῶν ἐξῆς: «ἀπὸ λύπης... ἐκδαίνει θάνατος, καὶ λύπη καρδίας κάμψει ἰσχύν» καὶ συνιστᾷ τὴν μείωσιν τῆς διαρκείας τῶν πενθίμων ἐκδηλώσεων προβαίνον εἰς παρηγορητικὰς ἐν προκειμένῳ παραινήσεις. Ἄς ἴδωμεν ὁμῶς τί ἀκριβῶς ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου διαλαμβάνει τὸ ἐν λόγῳ βιβλίον: «Τέκνον, ἐπὶ νεκρῶ κατάγαγε δάκρυα καὶ ὡς δαινὰ πάσχω ἐναρξαι θρήνου, κατὰ δὲ τὴν κρίσιν αὐτοῦ περιστείλον τὸ σῶμα αὐτοῦ καὶ μὴ υπερβῆς τὴν ταφήν αὐτοῦ. Πίκρανον κλαυθμὸν καὶ θέρμανον κοπετόν καὶ ποίησον τὸ πένθος κατὰ τὴν ἀξίαν αὐτοῦ ἡμέραν μίαν καὶ δύο χάριν διαβολῆς καὶ παρακλήθητι λύπης ἐνεκα· ἀπὸ λύπης γὰρ ἐκδαίνει θάνατος, καὶ λύπη καρδίας κάμψει ἰσχύν... μὴ δῶς εἰς λύπην τὴν καρδίαν σου,

(*) Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 129 τοῦ ὑπ' ἀριθ 4 τεύχους.

65. Ἡσαΐας, ιε' 2, 3, 8.

66. Ἱερειμίας, ζ' 29.

67. Σοφία Σολομώντος, ιδ' 15, 16.

68. Λευϊτικόν, ι' 2, 3, 6, 7.

69. Λευϊτικόν, κα' 5, 10.

70. Δευτερονόμιον, ιδ' 1.

ἀπόστησον αὐτήν μνησθεὶς τὰ ἔσχατα· μὴ ἐπιλάβῃ, οὐ γάρ ἐστιν ἐπάνοδος, καὶ τοῦτον οὐκ ὠφελήσεις καὶ σεαυτὸν κακώσεις. μνησθητι τὸ κρίμα αὐτοῦ, ὅτι οὕτω καὶ τὸ σὸν· ἐμοὶ ἔχθες καὶ σοὶ σήμερον. ἐν ἀναπαύσει νεκροῦ κατὰπαυσον τὸ μνημόσυνον αὐτοῦ καὶ παρακλήθητι ἐν αὐτῷ ἐν ἐξόδῳ πνεύματος αὐτοῦ»⁷². Δηλαδή «Τέκνον μου, χῦσε δάκρυα διὰ νεκρὸν καὶ ἄρχισε θρηγὸν σὰν ἄνθρωπος, ποῦ ὑποφέρεις τριμερὰ καὶ πονεῖς, ὅπως δὲ ἀρμόζει εἰς αὐτὸν καὶ ἐπιβάλλει ἢ συνήθεια, συμμάζευσε καὶ περιποιήσου τὸ σῶμά του καὶ μὴ ἀδιαφορήσης διὰ τὴν ταφήν του. Κλαῦσε τον πικρὰ καὶ κατὰστῃσε θεομὸν καὶ ζωηρὸν τὸν κοπετόν σου καὶ τὸν θρηγὸν, καὶ κατὰ τὴν ἀξίαν αὐτοῦ ἐπὶ μίαν ἡμέραν καὶ δύο, πρὸς ἀποφυγὴν πάσης κατηγορίας καὶ διαβολῆς, ὅτι περιεφρόνησας καὶ ἠρέθηςας εἰς τὸν νεκρὸν, καὶ εἶτα παρηγορήθητι διὰ τὴν λύπην σου. Πρέπει δὲ γὰρ συγκρατήσης τὴν λύπην σου, διότι ἀπὸ τὴν ἀμετρον καὶ ἀσυγκράτητον λύπην ἐπέρχεται ὡς συνέπεια θάνατος καὶ ἡ λύπη τῆς καρδίας θὰ κάμψῃ καὶ θὰ λυγίση τὴν δύναμιν τοῦ ἀνθρώπου... Μὴ παραδώσης εἰς λύπην τὴν καρδίαν σου, ὥστε γὰρ κυριευθῇ αὐτὴ ὑπ' αὐτῆς, ἀπομάκρυνον ταύτην ἐνθυμούμενος τὰ τελευταῖα σου καὶ μὴ λησιμονῶν, ὅτι καὶ σὺ θὰ ἀποθάνῃς. Ἀπομάκρυνον τὴν ὑπερβολικὴν λύπην, διότι δὲν ὑπάρχει ἐπάνοδος τοῦ νεκροῦ· ἔφυγεν οὗτος ὁριστικῶς διὰ τῆς ὑπερβολικῆς σου λύπης λοιπὸν καὶ αὐτὸν δὲν θὰ ὠφελήσης καὶ τὸν ἑαυτὸν σου θὰ βλάψῃς. Ἐνθυμοῦ ὅτι ὁ θάνατος ἐπῆλθεν ἐπ' αὐτόν· κατὰ τὴν ἐξ ἀρχῆς θείαν ἀπόφασιν, καὶ ἔτσι ἀκριδῶς θὰ εἶναι καὶ διὰ σέ τὸ αὐτὸ κρίμα καὶ ἡ αὐτὴ ἀπόφασις· εἰς ἐμέ ἔχθες καὶ εἰς σέ σήμερον. Κατὰ τὴν ἀνάπαυσιν νεκροῦ τινος, ἄφες καὶ σὺ τὴν μνήμην του γὰρ ἀναπαύεται, καὶ παρηγορήθητι ἐπ' αὐτῷ κατὰ τὴν ἐξοδὸν τοῦ πνεύματος αὐτοῦ»⁷³. Προσέτι τὸ βιβλίον τοῦτο διακηρύττει, ὅτι «πολλοὺς... ἀπώλεσεν ἡ λύπη, καὶ οὐκ ἔστιν ὠφέλεια ἐν αὐτῇ» καὶ συμβουλεύει σχετικῶς τὰ ἑξῆς: «μὴ δῶς εἰς λύπην τὴν ψυχὴν σου καὶ μὴ θλίψεις σεαυτὸν ἐν βουλῇ σου... ἀγάπα τὴν ψυχὴν (ζωὴν) σου καὶ παρακάλε: τὴν καρδίαν σου καὶ λύπην μακρὰν ἀπόστησον ἀπὸ σοῦ»⁷⁴. Ἐπιπλέον τὸ βιβλίον Παροιμίαι παρομοιάζει τὴν δλαπτικὴν ἐπίδρασιν τῆς λύπης ἐπὶ τῆς καρδίας πρὸς τὴν φθοροποιὸν καὶ καταστρεπτικὴν ἐπίδρασιν τοῦ σκώρου ἐπὶ τοῦ ἐνδύματος ἀφ' ἐνός καὶ τοῦ σκώληκος ἐπὶ τοῦ ξύλου ἀφ' ἑτέρου («ὡσπερ σῆς ἐν ἱματίῳ καὶ σκώληξ

ξύλου, οὕτως λύπη ἀνδρὸς βλάπτει καρδίαν») ⁷⁵ καὶ συνιστᾷ τὴν θεραπείαν τῶν ἐξάρσεων τῆς λύπης διὰ τῆς μέθης («δίδοτε μέθην τοῖς ἐν λύπαις») ⁷⁶.

Τὸ βιβλίον Ἐκκλησιαστής ἐξαίρει τὴν πρὸς τοὺς πενθοῦντας συμπαράστασιν («ἀγαθὸν πορευθῆναι εἰς οἶκον πένθους ἢ ὅτι πορευθῆναι εἰς οἶκον πόνου, καθότι τοῦτο τέλος παντός ἀνθρώπου... καρδία σαρῶν ἐν οἴκῳ πένθους, καὶ καρδία ἀφρόνων ἐν οἴκῳ εὐφροσύνης»⁷⁷. Ἐπιπροσθέτως τὸ βιβλίον Σοφία Σειράχ προτρέπει διὰ τὴν πρὸς τοὺς πενθοῦντας συμπαράστασιν («μὴ ὑστέρει ἀπὸ κλαίωντων καὶ μετὰ πενθοῦντων πένθησον») ⁷⁸.

Ἐν τῇ Παλαιᾷ Διαθήκῃ ἀναφέρονται περιπτώσεις συμπαράστασιν πρὸς τοὺς πενθοῦντας. Ὁ Δαυὶδ, προκειμένου γὰρ παρηγορήσῃ τὸν διὰ τὸν θάνατον τοῦ πατρὸς Νάακ πενθοῦντα Ἀγγὼν ἢ Ἀνὰν ἀπέστειλε πρὸς αὐτὸν δούλους του («ἀπέστειλε Δαυὶδ παρακαλέσαι αὐτὸν ἐν χειρὶ τῶν δούλων αὐτοῦ περὶ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ»⁷⁹, «ἀπέστειλεν ἀγγέλους Δαυὶδ τοῦ παρακαλέσαι αὐτὸν περὶ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ»⁸⁰). Οἱ «ἀδελφοί» τοῦ Ἐφραΐμ, ὅστις «ἐπένθησεν... ἡμέρας πολλὰς... ἦλθον... τοῦ παρακαλέσαι αὐτόν»⁸¹ διὰ τὸν φόνον τῶν υἱῶν του.

Π ε ρ ι π τ ῶ σ ε ι ς π α ρ α κ λ η θ ἔ ν τ ω ν .

Ὁ Ἰσαὰκ παρηγορήθη διὰ τὸν θάνατον τῆς μητρὸς του (τῆς Σάρρας) χάρις εἰς τὸν μετὰ τῆς Ρεβέκκας γάμον του («εἰσῆλθε δὲ Ἰσαὰκ εἰς τὸν οἶκον τῆς μητρὸς αὐτοῦ καὶ ἔλαβε τὴν Ρεβέκκαν, καὶ ἐγένετο αὐτοῦ γυνή, καὶ ἠγάπησεν αὐτήν· καὶ παρεκλήθη Ἰσαὰκ περὶ Σάρρας τῆς μητρὸς αὐτοῦ») ⁸².

Ἀπέθανεν ἡ Σαυὰ «ἡ γυνὴ Ἰούδα· καὶ παρακληθεὶς (παρηγορηθεὶς Ἰούδας) εἶδε τὴν χηρεύουσαν ἐπὶ υἱῷ νύμφην του Θάμαρ, τὴν ὁποῖαν ἐξέλαθεν ὡς «πόρνην», ἐπειδὴ δὲν τὴν ἀνεγνώρισεν, καθ' ὅσον αὐτὴ «κατεκαλύφαστο... τὸ πρόσωπον αὐτῆς... καὶ εἰσῆλθε πρὸς αὐτήν, καὶ ἐν γαστρὶ ἔλαθεν ἐξ αὐτοῦ»⁸³.

Ὁ ἀνωτέρω Ἐφραΐμ, ὅστις ἐπένθει διὰ τὸν θάνατον τῶν υἱῶν του, προφανῶς παρακληθεὶς «εἰσῆλθε πρὸς τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, καὶ ἔλαθεν ἐν γαστρὶ καὶ ἔτεκεν υἱόν»⁸⁴.

Εἰς τὴν Παλαιὰν Διαθήκην διαλαμβάνονται καὶ

75. Παροιμίαι, κε' 20α.

76. Παροιμίαι, κδ', λα' 6.

77. Ἐκκλησιαστής, ζ' 2, 4.

78. Σοφία Σειράχ, ζ' 34.

79. Βασιλειῶν Β', ι' 2.

80. Παραλειπομένων Α', ιθ' 2.

81. Παραλειπομένων Α', ζ' 22.

82. Γένεσις, κδ' 67.

83. Γένεσις, λη' 12, 15, 18.

84. Παραλειπομένων Α', ζ' 23.

71. Σοφία Σειράχ, κδ' 11.

72. Σοφία Σειράχ, λη' 16-18, 20-23.

73. Τρεμπέλας, Π., Ἡ Παλαιὰ Διαθήκη μετὰ συντόμου Ἑρμηνείας. Τόμ. Β', σελ. 524, «Ὁ Σωτήρ», Ἀθήνα, 1976.

74. Σοφία Σειράχ, λ' 21, 23.

ΑΠΟ ΤΗΝ ΖΩΗ ΤΗΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΕΛΒΕΤΙΑΣ

Τὸ φετινὸ (1990) Ἡμερολόγιο τῆς Μητρόπολης Ἑλβετίας μπορεί νὰ χαρακτηρισθεῖ ὡς μιὰ πολύτιμη πηγή πληροφοριῶν, πού ἀφοροῦν τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο γενικὰ καὶ τὴν Ἱερὰ Μητρόπολη Ἑλβετίας εἰδικὰ, ἡ ὁποία ἰδρύθηκε στὶς 2 Ὀκτωβρίου 1982 καὶ —μὲ ἔδρα τὴν Γενεύη— περιλαμβάνει τὴν Ἑλβετικὴ Συνομοσπονδία καὶ τὸ Πριγκιπάτο τοῦ Λιχτενστάιν. Ἀξίζει δὲ νὰ προσέξουμε ἰδιαίτερα τὸ σχετικὸ μὲ τὸ Ὁρθόδοξο Κέντρο τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου Σαμπεζῦ - Γενεύη ἄρθρο πού μᾶς δίνει τὴν εὐκαιρία καὶ τὴν δυνατότητα νὰ μάθουμε τὴν πρόοδο αὐτοῦ τοῦ Κέντρου τὸ ὁποῖο —μεταξὺ τῶν ἄλλων— ἀπέκτησε πανορθόδοξη σημασία ὡς τόπος διεξαγωγῆς τῶν διαλόγων μεταξὺ τῶν Ὁρθόδοξων καὶ τῶν ἄλλων χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν καὶ Ὁμολογιῶν.

Σκοποὶ τοῦ Κέντρου εἶναι: Πρῶτον: ἡ πληροφόρηση τοῦ χριστιανικοῦ κόσμου τῆς Δύσεως, καὶ

εἰδικώτερα τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης, σχετικὰ μὲ τὴν ὀρθόδοξη λατρεία καὶ τὴν ὀρθόδοξη διδασκαλία, παράδοση καὶ θεολογία. Δεύτερον: ἡ ἐπιτόπου μελέτη τῆς θεολογίας καὶ τοῦ πνευματικοῦ βίου τῶν ἄλλων χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν καὶ Ὁμολογιῶν. Τρίτον: ἡ ἐξυπηρέτηση τῶν ἐπαφῶν μεταξὺ τῶν κατὰ τόπους Ὁρθόδοξων Ἐκκλησιῶν καὶ τὴν κατὰ τὸν τρόπο αὐτὸ προώθηση τῆς ὀρθόδοξης ἐνότητος καὶ τέταρτον: ἡ προαγωγή τοῦ οἰκουμενικοῦ πνεύματος διὰ τῆς καλλιέργειας τῶν σχέσεων τῆς Ὁρθοδοξίας πρὸς τὶς ἄλλες χριστιανικὲς Ἐκκλησίες καὶ Ὁμολογίες μὲ στόχο τὴν προώθηση τῆς διαχριστιανικῆς ἐνότητος.

Γενικὰ μπορούμε νὰ ποῦμε ὅτι ὁ σκοπὸς τοῦ Ὁρθόδοξου Κέντρου εἶναι νὰ ἀποτελεῖ «ἕνα παράθυρο τῆς Ὁρθόδοξης Ἀνατολῆς πρὸς τὴν Δύση καί, ἀντίστοιχα, ἕνα παράθυρο τῆς Δύσης πρὸς τὴν Ὁρθόδοξη Ἀνατολή». Στὶς πολυάριθμες καὶ πολύπλευρες δραστηριότη-

περιπτώσεις οὐχὶ ἀπλῶς παρηγορηθέντων, ἀλλὰ καὶ ἡρωϊκῶς ἀντιμετωπισάντων τὸ πένθος αὐτῶν. Ὁ Δαυὶδ εὐθὺς ὡς ἐπληροφορήθη τὸν θάνατον τοῦ υἱοῦ του, ὃν «ἔτεκεν ἡ γυνὴ Οὐρίου», ἀντὶ πενθίμων ἐκδηλώσεων, οἶνει πανηγυρίζων «ἐλούσατο καὶ ἠλείφατο καὶ ἤλλαξε τὰ ἱμάτια αὐτοῦ καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ Θεοῦ καὶ προσεκύνησεν αὐτῷ καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ... καὶ ἔφαγε... καὶ παρεκάλεσε (παρηγόρησε)... Βηρσαβέε τὴν γυναῖκα αὐτοῦ καὶ εἰσῆλθε πρὸς αὐτὴν καὶ ἐκοιμήθη μετ' αὐτῆς καὶ συνέλαβε καὶ ἔτεκεν υἱόν»⁸⁵. Ἐπίσης ὁ Ἰωβ ἂν καὶ ἐξεδήλωσε τὸ διὰ τὸν θάνατον τῶν τέκνων του πένθος, ἐν τούτοις ταχέως παρηγορήθη καὶ εἶπε: «ὡς τῷ Κυρίῳ ἔδοξεν, οὕτω καὶ ἐγένετο» εἴη τὸ ὄνομα Κυρίου εὐλογημένον εἰς τοὺς αἰῶνας»⁸⁶.

Συμπέρασμα.

Ἐκ τῆς ἀνωτέρω ἐρεύνης προκύπτουν τὰ κάτωθι:

Ἡ διάρκεια τοῦ πένθους κυμαίνεται συνήθως ἀπὸ ἑβδομήκοντα ἕως ἑπτὰ ἡμέρας. Παρηγορήθη πένθος διαρκέσαν ἐπὶ τρία ἔτη καὶ τέσσαρας μῆνας (Ἰουδίθ), ἀλλὰ καὶ ἰσόβιον (Δαυὶδ διὰ τὸν Ἀμνών). Τὸ βιβλίον Σοφία Σειράχ (180 π.Χ.) καίτοι ἀναφέρει, ὅτι ἡ διάρκεια τοῦ πένθους εἶναι ἑπταήμερος, ἐν τούτοις συμβουλεύει τὸν περιορισμὸν τῆς ἐν προκειμένῳ διαρκείας εἰς μίαν μόνον ἢ τὸ πολὺ δύο ἡμέρας.

Ἐκ τῶν πενθίμων ἐκδηλώσεων ἀναφέρονται: ἡ διάρρηξις τῶν ἐνδυμάτων (σχίσις καθ' ὅλην τὴν ἔκτασιν τούτων), ἡ περιζώσις σάκκου, ἡ πτώσις καὶ παραμονὴ ἐπὶ τοῦ ἐδάφους εἰς πρηγῆ θέσιν ἐπὶ τι χρονικὸν διάστημα, ὁ χοῦς ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, ἡ ἀφαίρεσις τοῦ καλύμματος τῆς κεφαλῆς, ἡ πένθησις κόμμωσις, ἡ κοπή ἢ ἡ ξύρησις (ξύρισμα) τῆς κόμης, ἡ ξύρησις τοῦ πώγωνος, ὁ αὐτοτραυματισμὸς (ἐντομίδες, κατατομή τῶν βραχιόνων), ἡ νηστεία καὶ τὸ πένθημον γεῦμα (περίδειπνον), καθ' ὃ ἐλάμβανε χώραν θρῶσις ἄρτου καὶ πόσις οἴνου. Ἐπίσης ὁ στεναγμὸς, ὁ κλαυθμὸς, ὁ θρήνος, ὁ ὄλολυγμὸς, αἱ γοεραὶ κραυγαί, ὁ ὄδυρμὸς, ὁ κοπετός, τὸ θρηγῶδες ἄσμα, εἰς ὃ πιθανῶς εἰς εὐρείαν ἔκτασιν ἐχρησιμοποιοῦντο καὶ ἐπαγγελματικαὶ θρηγῶδοι καὶ τὸ ὁποῖον πιθανώτατα εἰς περιπτώσεις τινὰς συνωδεύετο ὑπὸ ἐνοργάνου μουσικῆς, ἢ πιθανῆ ἀφαίρεσις τῶν ὑποδημάτων καὶ ὁ ἀσπασμὸς τοῦ νεκροῦ.

Ἰδιαιτέρως ἐξαιρούνται αἱ ἐπὶ τῆς υγείας δυσμενεῖς ἐπιπτώσεις τοῦ πένθους, ἧτοι ἡ καταβολὴ τῶν δυνάμεων καὶ αὐτὸς οὗτος ὁ θάνατος καὶ ἐκθύμως παρέχονται αἱ ἐνδεδειγμένα καὶ ἐπὶ ἐδραίων ἐπιχειρημάτων ἐστηρικμένα σχετικὰ παρηγορητικὰ παραινέσεις.

(Τέλος)

Δρ. ΙΩΑΝΝΗΣ Γ. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ

Ἱατρός - Παθολόγος

Ἵγειονομικὸς Δ) ντῆς τοῦ Ι.Κ.Α.

Ἄμ. Ἐπίκ. Καθηγητῆς Παν) μίτου Ἀθηνῶν

85. Βασιλειῶν Β', 16' 15, 20, 24.

86. Ἰωβ, α' 21.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΑ

Ἐναντίον τῆς προκλητικῆς ἀδιαφορίας.

Τὴν 21η Φεβρουαρίου ἐ.ἔ. ἐν τῷ Ἱ. Μητροπολιτικῷ Ναῶ Ἀθηνῶν ἐγένετο συγκέντρωσις μεγάλου πλήθους λαοῦ τῆς Βοιωτίας, ἵνα γίνῃ διαμαρτυρία πρὸς πᾶσαν κατεύθυνσιν καὶ κυρίως πρὸς τοὺς ὑπευθύνους τῆς Ἑλληνικῆς Πολιτείας διὰ «τὴν μέχρι σήμερον προκλητικὴν ἀδιαφορίαν τους γιὰ τὴν δημιουργία τῶν χιλιαστικῶν ἐγκαταστάσεων στὴν περιοχὴ τῆς κοινότητος Ἐλεώνας Θηβῶν», παρὰ τὴν ἀπὸ διειτίας ἀναληφθεῖσαν ουστηματικὴν ἐκστρατείαν τοῦ

Σεβ. Μητροπολίτου Θηβῶν καὶ Λεβαδείας κ. Ἱερωνύμου πρὸς διαφώτισιν τοῦ λαοῦ καὶ παρὰ τὰς συνεχεῖς παρασιτάσεις του πρὸς πάντας τοὺς ἀρμοδίους πολιτειακοὺς φορεῖς τοῦ νομοῦ Βοιωτίας καὶ γενικώτερον τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους.

Εἰς τὴν ἐκδήλωσιν ταύτην, τῆς ὁποίας μετέσχον καὶ πολλοὶ Ἀρχιερεῖς, Κληρικοὶ καὶ λαϊκὰ μέλη τοῦ Χριστιανισμοῦ πληρώματος τῶν Ἀθηνῶν, τοῦ Πειραιῶς καὶ τῶν ὁμόρων Ἱ. Μητροπόλεων, προσῆλθε καὶ ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλ-

τες τοῦ Κέντρου ἀνήκει τὸ ὅτι ἀποτελεῖ τόπο συγαντήσεων ἀκαδημαϊκοῦ χαρακτήρα μεταξὺ ὀρθοδόξων θεολόγων μὲ συναδέλφους τῶν ἄλλων χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν καὶ Ὁμολογιῶν, ἀπὸ τίς ὁποῖες ἀπέρρευσε ἡ θεολογικὴ ἐμβάθυνση πολλῶν θεμάτων πού χωρίζουν τοὺς χριστιανούς. Πρὸς τὸν σκοπὸ αὐτὸ συμβάλλουν ἀποφασιστικὰ οἱ ἐπισκέψεις διαπρεπῶν προσωπικοτήτων τῆς Ὁρθοδοξίας καὶ ἄλλων Ἐκκλησιῶν.

Τὸ Ὁρθόδοξο Κέντρο ὁργανώνει ἐπίσης ἐτήσια θεολογικὰ σεμινάρια μεταπτυχιακοῦ χαρακτήρα πρὸς ἐξέταση καὶ ἐμβάθυνση ἐπίκαιρων θεολογικῶν θεμάτων καὶ κατάρτιση στελεχῶν. Αὐτὰ τὰ θεολογικὰ σεμινάρια ἔχουν πάντα ἓνα συγκεκριμένο θέμα καὶ οἱ ἐργασίες τους δημοσιεύονται σὲ αὐτοτελεῖς τόμους.

Ἀξιόλογη εἶναι καὶ ἡ ἐκδοτικὴ δραστηριότητα τοῦ Κέντρου, τὸ ὁποῖο ἐκδίδει τακτικά, κάθε δεκαπενθήμερο, τὸ πληροφοριακὸ Δελτίο «Ἐπισκέψεις», στὰ ἑλληνικὰ καὶ στὰ γαλλικὰ, τὸ περιοδικὸ «Συνοδικὰ», ὅπου δημοσιεύονται ἄρθρα, πρακτικὰ καὶ ὕλη σχετικὴ μὲ τὴν προετοιμαζόμενη Ἁγία καὶ Μεγάλη Σύνοδος τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας, τὴν σειρά «Θεολογικὰ Μελέται», πού περιέχει τίς ἀνακοινώσεις καὶ τὰ περίσματα τῶν θεολογικῶν σεμιναρίων τοῦ Κέντρου κ.λπ.

Ἡ ἀκαδημαϊκὴ καὶ πνευματικὴ παρουσία τοῦ Κέντρου ἐπεκτείνεται στὸν Εὐρωπαϊκὸν χῶρο μὲ τίς διαλέξεις πού δίδουν ὁ Προϊστάμενός του Μητροπολίτης Ἐλβετίας Δάμισκη νός Παπαγδρέου καὶ οἱ συνεργάτες του σὲ διάφορα Πανεπιστήμια ἢ θρησκευτικὰ κέντρα τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης, καθὼς καὶ μὲ τὴν συνεργασία τοῦ Προϊσταμένου του μὲ σημαντικὰ θεολογικὰ περιοδικὰ, ὅπως ἡ «UNA SANCTA» καὶ τὸ «CONCILIUM». Ἐκτὸς αὐτοῦ ἀξίζει νὰ σημειωθοῦν ἐδῶ καὶ οἱ πολιτιστικὲς ἐκδηλώσεις τοῦ Κέντρου,

πού ἀποβλέπουν στὴν παρουσία καὶ προσβολὴ τῆς ὀρθόδοξης ταυτότητας στὸ Δυτικὸν κόσμον.

Ἀξιοπρόσεκτος εἶναι ἐπίσης ὁ Π ρ ὁ λ ο γ ο ς τ ο ῦ Ἡ μ ε ρ ο λ ο γ ί ο υ μέσα στὰ πλαίσια τοῦ ὁποῖου ὁ Μητροπολίτης Ἐλβετίας Δαμισκη νός ἀσχολεῖται μὲ τὸ φυσικὸν περιβάλλον τοῦ ἀνθρώπου, τονίζοντας συγχρόνως ὅτι ἡ Σύνοδος τοῦ Οἴκουμενικοῦ Πατριαρχείου ὄρισε τὴν 1η Σεπτεμβρίου κάθε ἔτους σὰν ἡμέρα προσευχῆς γιὰ τὴν προστασία τοῦ φυσικοῦ περιβάλλοντος.

Πολὺ σωστὰ γράφει ὁ κ. Δαμισκη νός —μεταξὺ τῶν ἄλλων— ὅτι τὸ φυσικὸ περιβάλλον τοῦ ἀνθρώπου εἶναι ἡ θεία δημιουργία, στὴν ὁποία ὁ ἄνθρωπος τοποθετήθηκε ἀπὸ τὸν Θεὸ φύλακας, οἰκονόμος καὶ κυρίαρχος. «Εἶναι ὁ ἀναγκαῖος καὶ ἀμετάθετος συνοδὸς τῆς ζωῆς του. Εἶναι ἓνα ὀργανικὸ στοιχεῖο τῆς ἀποστολῆς του. Συνυπάρχει μαζί του καὶ συμμετέχει ἀπόλυτα σὲ ὅλες τίς σημαντικὰς μεταβολὰς τῆς ἱστορίας του, ἀφοῦ ὁ ἴδιος ὁ ἄνθρωπος κατανοεῖται ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία ὡς μία συγκεφαλαίωση τοῦ μεγάλου κόσμου καὶ περιγράφεται ὡς μικρόκοσμος».

«Ἡ ἀπομάκρυνση τοῦ ἀνθρώπου ἀπὸ τὴν σχέση του μὲ τὸν δημιουργὸ Θεὸ ὁδηγεῖ στὴν ἀλλοτρίωση καὶ τῆς σχέσεως τοῦ ἀνθρώπου μὲ τὴ θεία δημιουργία, δηλαδή τῆς σχέσεως μὲ τὸν ἑαυτὸ του, μὲ τὸν συνάνθρωπό του καὶ μὲ τὸν κόσμον. Συνέπεια τῆς ἀλλοτρίωσης αὐτῆς εἶναι ὄχι μόνον ἡ σύγχρονη καταστρεπτικὴ μανία, ἀλλὰ καὶ τὸ συναίσθημα τῆς φοβίας ἢ τῆς ἀνασφαλείας τοῦ σύγχρονου ἀνθρώπου μέσα στὴν ψευδαίσθηση τῆς παντοδυναμίας του».

ΔΗΜΟΣΘΕΝΗΣ ΣΑΒΡΑΜΗΣ

Δρ. Θεολογίας, Φιλοσοφίας καὶ Κοιν. Ἐπιστημῶν
Καθηγητῆς τοῦ Παν)μίου Κολωνίας

λάδος κ. Σεραφεΐμ, ὅστις ἀπηύθυνεν ἐγκάρδιον χαιρετισμὸν πρὸς τοὺς συγκεντρωθέντας, διεδήλωσε τὴν πλήρη ὑποστήριξίν του εἰς τὸν ἀγῶνα κατὰ τῶν ἀντεκκλησιαστικῶν καὶ ἀντιθνηκῶν σκοπῶν τοῦ χιλιαστικοῦ πολυεθνικοῦ καὶ πολυκεφάλου τέρατος καὶ διεκήρυξεν, ὅτι ὁ ἴδιος τίθεται ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ ἀγῶνος αὐτοῦ, ὅπως ἐπραξεν εἰς ὅλους τοὺς ἐθνικοὺς ἀγῶνας (κατὰ τῶν Γερμανῶν, ὑπὲρ τῶν Βορειοηπειρωτῶν καὶ Κυπρίων κ.λπ.), καὶ ὅτι, ἐὰν παρασιτῆ ἀνάγκη, ἢ Ἐκκλησία θὰ ὑποσιτῆ νέας θυσίας καὶ δὲν θὰ ἐπιτρέψῃ νὰ διαλυθῆ ὁ τόπος οὗτος.

Ἄς ἐλπίσωμεν, ὅτι ἐπὶ τέλος οἱ ἀρμόδιοι πολιτειακοὶ παράγοντες θὰ θελήσουν νὰ λάβουν ὑπ' ὄψιν τὰς ἀλλεπαλλήλους ἐκκλήσεις τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ ἰδίως τοῦ συντεῶς ἐμνημονεύτου καὶ κατευθύνοντος τὸν ὅλον ἀγῶνα Σεβ. Μητροπολίτου Θηβῶν καὶ Λεβαδείας κ. Γερωνύμου.

Ἀναγκαία ἢ ἐπανασύνδεσις τῶν Ἑλλήνων μετὰ τῆς μακραίωνος ἱστορίας των.

Ὁ Πρόεδρος τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν κ. Γεώργιος Βλάχος, κατὰ τὴν ὑπ' αὐτοῦ ἀνάληψιν τῶν Προεδρικῶν καθηκόντων ἐν τῷ Ἀνωτάτῳ αὐτῷ Πνευματικῷ Ἰδρυματι τῆς χώρας, ὁμιλῶν ἐπὶ τοῦ θέματος «Ἡ Ἑλλάδα σὺν κατώφλι τοῦ εἰκοστοῦ πρώτου αἰῶνα», ἐτόνισεν, ἐκτὸς τῶν ἄλλων, ὅτι «ἡ ὑποβάθμιση τῆς φύσεως συνεβάδιε πάντοτε μὲ τὴν ὑποβάθμιση τοῦ ἀνθρώπου καὶ ὅτι, συνεπῶς, οἰκολογικὴ ἀναθεώρηση χωρὶς ἠθολογικὴ ἀνάπλαση εἶναι μιὰ χειροπιαστὴ *contradictio in se*».

Ἐν συνεχείᾳ, ἀναφερόμενος ὁ κ. Γ. Βλάχος, εἰς τὴν πεμπουσίαν τῆς ἐνότητος τῆς φερούσης ἐλληνικὸν ὄνομα Εὐρώπης, ἐπεσήμανεν, ὅτι αὕτη θεμελιούται «ἐπάνω σὲ ἓνα ἀδιαχώριστο πλέγμα ἠθικῶν, κοινωνικο - πολιτικῶν καὶ αἰσθητικῶν ἀξιών: τῆς χριστιανικῆς ἠθικῆς, τῆς ρωμαϊκῆς νομικῆς σκέψεως» καὶ «τῆς ἐλληνικῆς ἰδέας τοῦ ἐλευθέρου ἀνθρώπου καὶ τοῦ ἀπεριορίστου κριτικοῦ στοχασμοῦ». «Ὅθεν ἡ κατανόησις «τῆς εὐρύτερης αὐτῆς εὐρωπαϊκῆς πολιτισμικῆς ἐνότητος», τῆς ὁποίας ὁ Ἑλληνισμὸς «ἀποτελεῖ ὄργανικὸν τμήμα», πρέπει νὰ εἶναι εἰς τῶν κυριωτέρων στόχων τῆς ἐλληνικῆς παιδείας, διὰ νὰ συνειδητοποιήσωμεν «τὸ ποιοὶ εἴμαστε καὶ τί ὀφείλομε νὰ πράξωμε κατὰ τὰ κρίσιμα ἔτη πὸν εὐρίσκονται ἐμπρὸς μας. Τὸ πραγματικὸν ἱστορικὸν “γνώθι σ' αὐτὸν”... εἶναι τὸ μόνον πὸν μπορεῖ νὰ μᾶς ἀπαλλάξῃ ταυτόχρονα ἀπὸ τὴν κούφια προγονοπληξία καὶ ἀπὸ τὰ παρεμβληματικὰ στοιχεῖα πὸν ἀλλοιώνουν τὸν πολι-

τισμὸν μας καὶ ἐκμηδενίζουν τὴν πρωτοτυπία μας». Προϋπόθεσις τῆς εἰσόδου τῆς Ἑλλάδος εἰς τὸν εἰκοστὸν πρώτον αἰῶνα εἶναι «ἡ ἐπανασύνδεση τῶν Ἑλλήνων μὲ τὴν μακραίωνη ἱστορία τους, ὀλόκληρη τὴν ἱστορία τους».

Ἐπισημάνσεις τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου Κύπρου.

Ὁ ὑπέρμαχος τῶν δικαιωμάτων τοῦ Ἑλληνισμοῦ τῆς Κύπρου Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Κύπρου κ. Χρυσόστομος, ὁμιλῶν κατὰ τὴν ἐν Λευκωσίᾳ συνελθούσαν 57ν Γενικὴν Συνέλευσιν τοῦ Συμβουλίου Ἐκκλησιῶν Μέσης Ἀνατολῆς, ἐτόνισεν ὅτι ἀνεμενε «ἐνεργότερη καὶ οὐσιαστικώτερη τὴν παρουσία τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν στὶς προσπάθειες πὸν καταβάλλονται καὶ στὸν ἀγῶνα νὰ σταματήσῃ ἢ παραβίασῃ τῶν ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων καὶ οἱ ἱεροσυνελεύσεις πὸν διαπραττόνται στὴν Κύπρον σὲ βάρος τοῦ πληρώματος μιᾶς πρωτοχριστιανικῆς Ἐκκλησίας, πὸν ἀποτελεῖ τὰ 80ο τοῦ ὅλου πληθυσμοῦ τῆς Νήσου καὶ εἶναι μέλος τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν».

Ὁ αὐτὸς ἀγωνιστὴς Πρωθυεράρχης τῆς Κύπρου ἐξήτησεν ἐκ τῆς αὐτῆς Συνελεύσεως τὴν ἐκδοσὴν ψηφίσματος διαμαρτυρίας διὰ τὰ εἰς βάρος τῶν Ἑλλήνων Βορειοηπειρωτῶν διαπραττόμενα, εἰπὼν τὰ ἐξῆς: «Θλιβερὰς πληροφορίας φθάνουν καθημερινὰ γιὰ τὴ διαδίωξη τῶν πιστῶν στὴν χώρα τούτη. Ὅχι μόνον δὲν ἐπιτρέπεται νὰ λειτουργήσουν οἱ ἱεροὶ ναοί, ἀλλὰ καὶ ἂν κάποιος πιστὸς φωραθῆ νὰ κάμῃ τὸ σημεῖο τοῦ Σταυροῦ, συλλαμβάνεται, φυλακίζεται καὶ ὑποβάλλεται σὲ φορικτὰ βασανιστήρια. Ἡ κραυγὴ τοῦ πόνου καὶ τῶν μαρτυριῶν τῶν Χριστιανῶν αὐτῶν ἀδελφῶν μας δὲν πρέπει νὰ μᾶς ἀφήσῃ ἀσυνκίνητους. Ἐνα ψήφισμα διαμαρτυρίας πρὸς τὴν Κυβέρνηση τῆς Ἀλβανίας καὶ πρὸς ἀρμόδιες διεθνεῖς Ἀρχές, πολιτικὰ καὶ ἐκκλησιαστικὰς, νομίζουμε ὅτι θὰ συμβάλῃ στὴν ἀποθάρρυνση τῶν φοβερῶν αὐτῶν διωγμῶν, θὰ ἀπαμβλύνη τὸ δράμα τῶν μαρτυρῶντων σήμερον Χριστιανῶν αὐτῶν ἀδελφῶν μας καὶ θὰ τοὺς ἐνισχύσῃ σὺν τὸν ἐμμεῖνον σταθεροὺς στὴν πίστη».

Τὰ ἱερὰ σύμβολα τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους.

Ὁφείλονται συγχαρητήρια εἰς τὸν βουλευτὴν κ. Λάζαρον Ἐφραίμογλου διὰ τὴν ὑπ' αὐτοῦ ἐπισημάνσιν τῆς ἐκ τοῦ Ἑλληνικοῦ Κοινοβουλίου ἀπουσίαν τόσον τῆς ἱ. εἰκόνης τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ, ὅσον καὶ

τῆς Ἑλληνικῆς Σημαίας. Ἐν τῇ ἀξιεπαίνῳ ἐπερωτήσῃ του τονίζει τὰ ἐξῆς: «Θεωρῶ ἀπαράδεκτο σὲ μιὰ Χώρα μὲ τέτοιο ἱστορικό παρελθὸν νὰ μὴ τιμᾶται ἡ Σημαία, ὅπως τῆς ἀρμόζει, καὶ στὴ μόνῃ χώρᾳ τῆς Εὐρώπης μὲ συνταγματικῶς κατοχυρωμένη ἐπίσημη Θρησκεία, τὴν Χριστιανικὴ Ὁρθόδοξη, νὰ μὴ συνεδριάζῃ ἡ Ἐθνικὴ Ἀντιπροσωπεία ὑπὸ τὴν παρουσία καὶ ἐγγύτησιν τῶν θρησκευτικῶν συμβόλων».

Ἀσφαλῶς ἡ ἐπισήμανσις τοῦ Βουλευτοῦ, ὅστις ἐπὶ πολλὰ ἔτη διετέλεσε καὶ Πρόεδρος τοῦ Ἐμπορικοῦ καὶ Βιομηχανικοῦ Ἐπιμελητηρίου Ἀθηνῶν, πρέπει νὰ ληφθῇ σοβαρῶς ὑπ' ὄψιν. Ἡ ἰσοπέθεισις τῶν ἰερωῶν μας συμβόλων ἐν τῇ αἰθούσῃ συνεδριῶν τῆς Βουλῆς θὰ ὑποβοηθῇ τὴν ἐπανασύνδεσιν μετὰ τῆς μακροαίωτος ἱστορίας, περὶ τῆς ὁποίας ἐγένετο λόγος ἐν τῇ προηγουμένη παρατηρήσει, καὶ θὰ ὑπομνήσκῃ τὴν ἀνάγκην τῆς θεμελιώσεως τῆς ζωῆς τοῦ ἔθνους ἐπὶ τῶν ἀξιών τῆς ἑλληνορθόδοξου παραδόσεως. Μήπως διὰ τὸν ἴδιον λόγον δὲν θὰ ἔπρεπε νὰ ὑποδεικνύωμεν τὴν σκοπιμότητα τοῦ γενικοῦ σημαιοστολισμοῦ κατὰ τὴν ἐπικειμένην Ἐθνικὴν Ἑορτήν, ὡς καὶ κατὰ πάσας τὰς μεγάλας ἑορτάς;

Τὸ πρόβλημα τῆς Θράκης.

Ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Ἀλεξανδρουπόλεως κ. Ἀνθίμος, ἐν ἄρθρῳ του, τὸ ὁποῖον δημοσιεύεται εἰς τὸ ὑπ' αὐτοῦ ἐκδιδόμενον ἐξαίρετον Δελτίον Ἐνημερώσεως καὶ Πνευματικῆς Οἰκοδομῆς «Γνωριμία», ὁρθῶς ἐπισημαίνει ὅτι «ἡ θρησκευτικὴ μειονότης τῶν τουρκόφωνων τῆς Θράκης εἶναι σήμερα γὰρ τὴν Ἑλλάδα καὶ γὰρ τοὺς Χριστιανούς πρόβλημα καὶ ἀπειλή», διότι ἀκριβῶς ἡ Ἑλληνικὴ Πολιτεία δὲν εἶχε λάβει σοβαρῶς ὑπ' ὄψιν τὰ εἰδικὰ ὑπομνήματα τῶν Σεβ. Μητροπολιτῶν Μαρωνείας καὶ Ἀλεξανδρουπόλεως ἐπὶ τοῦ μουσουλμανικοῦ ζητήματος τῆς Θράκης.

Ὁ ἐκ τοῦ ζητήματος τούτου κίνδυνος πρέπει, κατὰ τὸν Σεβ. Μητροπολίτην Ἀλεξανδρουπόλεως, νὰ ἴχῃ ἰδιαιτέρας προσοχῆς, διότι αἱ διαστάσεις τοῦ ζητήματος αὐτοῦ αἰσθητοῦνται μέσα στὰ πλαίσια τῆς γενικῆς ἐπιθέσεως ποὺ ἔχει ἐξαπολύσει τὸ Ἰσλάμ κατὰ τῶν Χριστιανῶν σὲ πολλὰ μέτωπα. Ὁ Χομεϊνιόμος, ἄλλοτε σκληρὸς καὶ ἄλλοτε ἥπιος, ἔχει ξυπνήσει τὸν ἰσλαμικὸ φανατισμὸ σὲ ὅλον τὸν κόσμον. Οὐσιαστικὰ πρόκειται γὰρ κίνημα κοινωνικῆς καὶ πολιτιστικῆς ὀπισθοδρομώσεως μὲ κύριον γνώρισμα τὴν ἐπιβολὴν τοῦ ἀοσίτησθαι Κορανίου πάσῃ θυσίᾳ... Ἡ ὄναθιση τοῦ ἰσλαμικοῦ φανατισμοῦ σὲ παγκόσμιον ἐπίπεδο εὐρίσκει διέξοδο μέσῳ τῆς πολυπληθοῦς Τουρ-

κίας, ἡ ὁποία ἐκμεταλλεύεται τὴν εὐκαιρία γὰρ νὰ ἀσκήσῃ τὴν πολιτικὴν τοῦ παντουρκισμοῦ...».

Ὅθεν, ὡς καταλήγει ὁ Σεβασμιώτατος, «εἶναι ἀνάγκη νὰ ἀναθεωρήσωμε ἀπὸ τῆς πλευρᾶς μας οἱ Ἕλληνες τὴν μέχρι τώρα μυωπικὴν πολιτικὴν καὶ νὰ ἀναλάβωμε δράση ὡς Κράτος καὶ ὡς πολῖτες. Ἡ ἐστία μόλυνσεως στὴ Δυτικὴ Θράκη εἶναι πανευρὴνικὸ πρόβλημα. Καὶ ἂν οἱ κύριοι Μιτερὰν, Κόλ, Θάτοσερ, Ἀνδρεότι, Νιελὸρ καὶ ἄλλοι εἶναι ἀληθινοὶ εὐρωπαῖοι εἰσῆσοι, ἄς ἀναλάβουν τὴν εὐθύνην τους. Ἡ ζωὴ τῶν λαῶν δὲν εἶναι μόνον ἡ οἰκονομία, τὸ ἐμπόριον καὶ τὸ χρῆμα. Εἶναι πρὸ πάντων ἡ θρησκευτικὴ πίστις. Αὐτὴ ἡ χριστιανικὴ πίστις σήμερα ἐφίσταται τὴν ἐπίθεσιν τοῦ Ἰσλάμ. Ἡ Τουρκία ἐνδύει τὸν ἰσλαμικὸ φανατισμὸ μὲ τὸν μανδύα τοῦ ἐθνικισμοῦ. Οἱ Ἕλληνες πολιτικοὶ καλοῦνται νὰ ἀφήσουν τοὺς κομματικὸς ὑπολογισμούς, νὰ παραμεροῦσιν τὴν ὁποιοσδήποτε διαφορὰς τους καὶ νὰ δοῦν τὸ πρόβλημα τῆς Θράκης μὲ σοβαρότητα καὶ εὐθύνην».

Ἐπὶ τῇ συμπληρώσει δεκαετίας.

Ἦτο λίαν εὐστοχος ἡ πρωτοβουλία τοῦ Σεβ. Ἀρχιεπισκόπου Θυατείρων καὶ Μ. Βρεταννίας κ. Γρηγορίου νὰ ἀφιερῶσιν ἐν τεύχῳ τοῦ περιοδικοῦ «Ὁρθόδοξος Κήρυξ» (Orthodox Herald) εἰς τὸν ἀείμνηστον Ἀρχιεπίσκοπον Θυατείρων καὶ Μ. Βρεταννίας Ἀθηναγόραν Κοκκινάκη (1909 - 1979), ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῆς συμπληρώσεως δεκαετίας ἀπὸ τῆς πρὸς Κύριον ἐκδημίας του.

Ὡς ἐπισημαίνει ὁ Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπος κ. Γρηγόριος, ὁ ἀείμνητος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηναγόρας, τῷ 1964 ἀνέλαβε τὴν Ἱ. Ἀρχιεπισκοπὴν Θυατείρων «ἀνοργάνωτη, ὀλιγάρθμη σὲ Κοινότητες καὶ Σχολεῖα καὶ σχεδὸν ἄγνωστη σὺν τοῖς πολλοῖς, καὶ τὴν ἀνέθεσε σὲ Ἀρχιεπισκοπὴν περιορισμένην, μὲ διεθνῆς κῶρος καὶ ἀκτινοβολία... Ὁ ἀείμνητος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηναγόρας Κοκκινάκης δὲν περιορίστηκε μόνον στὴν ἴδρυση καὶ στὴν ὀργάνωσιν Ἐκκλησιῶν καὶ Κοινοτήτων στὸ Ἠνωμένο Βασίλειον, στὴν Ἀμερικὴν καὶ στὸν Καναδᾶ ὅπου ἐπηρεύησε... Διακρίθηκε ἐπίσης γὰρ τὸ Κήρυγμά του καὶ γὰρ τὸν προφορικὸν καὶ τὸν γραπτὸν λόγον... Ἦταν δεξιότης στὸν Ἑλληνα λόγον... Ἐθαύμαζε καὶ τιμοῦσε τοὺς Ἕλληνας Πατέρας τῆς Ἐκκλησίας μας... Καλλιέργησε μὲ πολλὴν ἐπιμέλεια τὸν γραπτὸν λόγον... Ἐτοίμην ἀπὸ τὸν πνευματικὸν του κάλαμον πέρασαν χιλιάδες σελίδες στὴν Ἑλληνικὴν καὶ Ἀγγλικὴν Γλῶσσαν... Ἐκεῖνο ὅμως ποὺ ἰδιαιτέρως πάντα χαρακτήριζε τὸν ἀείμνηστο Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηναγόρα ἦταν ἡ ἀγάπη του πρὸς τὴν Ἐκκλη-

σία καὶ τὴν Θεία τῆς Δατριείας... Ἀγαμύχθηκε στενὰ καὶ μὲ εὐλικρίνεια στὴν Οἰκουμενικὴ Κίνησι, γιὰ αὐτὸ καὶ ἔγινε θερμὸς ὑποστηρικτῆς τῆς προσπάθειας γιὰ τὴν ἐπανένωση τοῦ διηρημένου Χριστιανισμοῦ τῆς Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως... Ἡ προσφορὰ του στὴν Παιδεία ὑπῆρξε σημαντικωτάτη... Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνᾶργος διακρίθηκε γιὰ τὴν εὐθύτητα τοῦ χαρακτῆρος καὶ τὴ σταθερότητα οὐς ἀρχὲς καὶ Πιστεύω του... Τοῦ ἔτρεφαν μεγάλο σεβασμὸ καὶ ἐκτίμηση γιὰ τὸ ἦθος, τὸ βαθὺ ἐκκλησιαστικὸ του φρόνημα καὶ τὴν προσήλωσή του πρὸς τὴν Ἐκκλησία καὶ τὶς Παραδόσεις τοῦ Γένους μας».

Ἀληθῶς ὁ ἀειμνηστὸς Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνᾶργος συνεβάλετο τὰ μέγιστα εἰς τὴν ἀκτινοβολία τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς Θυατείρων, ἣ ὁποία κατὰ τοὺς μετὰ τὸν θάνατόν του χρόνους συνέχισε καὶ συνεχίζει μέχρι σήμερον τὴν ἀνοδικὴν πορείαν τῆς.

Βασίλειος Βέλλας.

Ἐπὶ παρουσία τοῦ Διδακτικοῦ Προσωπικοῦ καὶ πολλῶν φοιτητῶν τῆς Θεολογίας ἐτελέσθη προσφάτως ἐν τῷ ἱ. παρεκκλησίῳ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν μνημόσυνο ὑπὲρ τοῦ ἀειμνήστου Καθηγητοῦ αὐτῆς Βασιλείου Βέλλα, ἐπὶ τῇ συμπληρώσει εἴκοσι ἐτῶν ἀπὸ τῆς πρὸς Κύριον ἐκδημίας του. Ὁ Κοσμήτωρ τῆς Σχολῆς ἐν εὐνοῦπιω ἐπιμνημοσύνῳ ὁμιλία του ἐξῆρε τὴν προσωπικότητα καὶ τὴν προσφορὰν τοῦ Βασ. Βέλλα, τονίσας, πρὸς τοὺς ἄλλοις, ὅτι «ἡ μνήμη εἶναι μιὰ μορφὴ ἐπικοινωνίας τῆς στρατευομένης μὲ τὴ θριαμβεύουσα Ἐκκλησία καὶ γιὰ τὸν λόγο αὐτὸ ἡ Θεολογικὴ Σχολὴ τελεῖ τὸ μνημόσυνο τοῦ ἀπὸ 20ετίας κοιμηθέντος Καθηγητοῦ Βασιλείου Βέλλα». Ὁδῖος διεκρίθη διὰ «τὸν ἀρμονικὸ συνδυασμὸ ὀρθοδόξου πνευματικότητος καὶ ἐπιστημονικῆς προσφορᾶς ὑψηλῆς σιάνης», διὰ «τὴν ἐκδηλῆ ἐκκλησιαστικὴ συνείδηση καὶ δράση» καὶ διὰ «τὴν νηφαλιότητά του, τὴν διαλλακτικότητά του καὶ τὴν ἀκάματη ἐργατικότητά του μέχρι τοῦ θανάτου του».

Ὁ Κοσμήτωρ κ. Οἰκονόμου εὐστόχως ἐπὶ πλέον ἐπεσήμανεν, ὅτι «τὸ μνημόσυνο ἀποτελεῖ ἀφορμὴ διδασχῆς πρὸς τοὺς φοιτητῆς» καὶ ὅτι οἱ, ὅταν μελετοῦν τὰ βιβλία τοῦ ἀειμνήστου Β. Βέλλα, δεόν νὰ ἀναλογίζωνται, ὅτι «δὲν μελετοῦν ἕνα σύγγραμμα, ἀλλὰ τὸ ἔργο τῆς ψυχῆς καὶ τῆς πίστεως ἐνὸς Ὀρθοδόξου Θεολόγου, ἀγαλωθέντος ὑπὲρ τῆς Ὀρθοδόξου Θεολογίας καὶ τῆς Ἐκκλησίας». Ἡ πλέον σημαντικὴ προσφορὰ τοῦ ἀειμνήστου Καθηγητοῦ ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας εἶναι ἡ ὑπ' αὐτοῦ μετ' αὐτοθυσίας

γνωστὴ σημαντικὴ προώθησις τοῦ ἔργου τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

«Φεμινιστρίας» αὐτοπαρουσιάσεις προκαλεῖ κατάπληξιν, οἶκτον καὶ ἀγανάκτησιν.

Εἶναι γνωστοὶ οἱ ὕμνοι τῶν «φεμινιστριῶν» διὰ τὴν «πρωτοπόρον» ἠγέτιδα τοῦ «φεμινιστικοῦ» κινήματος Σιμόν ντε Μπωβουάρ, τῆς ὁποίας τὰ ἀντιφαικτικὰ καὶ συμπληρωματικὰ περιεχομένου βιβλία μερικὰ καὶ ἑλληνίδες «φεμινίστριαι» ἀναμνησκάζουν ἀκρίτως. Ἡ πρόσφατος ὁμως δημοσίευσίς ἐν Γαλλίᾳ, ὑπὸ τοῦ ἐκδότου Γκαλιμάρ καὶ τῆς θετῆς θυγατρὸς τῆς, τριῶν βιβλίων συνολικῆς ἐκτάσεως 1200 σελίδων, περιεχόντων ἀνεκδότους ἐπιστολὰς καὶ σημειώσεις τῆς Σιμόν ντε Μπωβουάρ συνετέλεσεν εἰς τὸ νὰ δεχθοῦν αἱ ἀνὰ τὸν κόσμον «φεμινίστριαι» ἀληθῆ ψυχολοσίαν. Ὡς σημειοῦται ἐν ἀνταποκρίσει τῆς ἐφημερίδος «Τὰ Νέα» ἐκ Παρισίων, «οἱ μισοὶ ἀπὸ ὅσους τὰ διάβασαν, ἔχουν πέσει ξεροὶ ἀπὸ κατάπληξιν. Οἱ ἄλλοι μισοὶ νοιώθουν κάτι ἀνάμεσα σὲ οἶκτον καὶ ἀγανάκτησιν. Ἀλλὰ ὅλοι σχεδὸν ἔχουν ἀρρωστήσει ἀπὸ τοῦτα τὰ βιβλία, πὸν κυκλοφόρησαν αὐτὲς τὶς μέρες στὴ Γαλλίαν» (Τὰ Νέα, 10.3.1990, σ. 26).

Ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς ταύταις δὲν ἐπιβεβαιοῦνται μόνον διὰ μιὰν ἀκόμη φορὰν, ὅτι ὁ ἐκπρόσωπος τοῦ ἀθέου ὑπαρξισμοῦ Σάριτ ἦτο «ἕνας ἀνθρώπινος μὲ νοοτροπία φαφλατῆ, ἀλλὰ καὶ ἀβέβαιον ἐρασιπῆ, πὸν δὲν σκεφτόταν παρὰ τὰ συμπλέγματά του καὶ τὶς μικροῦλες πὸν τὸν περικύκλωναν» (ἔνθ' ἄνωτ.), ἀλλὰ καὶ αὐτοαποκαλύπτεται ἡ ἠρωὶς τῶν «φεμινιστριῶν» Σιμόν ντε Μπωβουάρ, ἣ ὁποία περιγράφει αἰσχροτήτας ἐκ τῶν προσωπικῶν ἐρωτικῶν συνενδύσεων τῆς μετ' ἀνδρῶν καὶ ἐκ τῶν λεσβιακῶν περιπτώσεων τῆς μετὰ γυναικῶν, τὰς ὁποίας, ὡς διηγεῖται ἡ ἰδία, διήγειρεν «ἐξηγοῦσα τὰ πάντα γιὰ τὰ μορνεῖλα καὶ τὶς πόρνες» (Αὐτόθι).

Κατὰ τὴν ἐφημερίδα «Liberation», «ἀποτελεῖ σὸς γιὰ τὸν ἀναγνώστη νὰ διαπιστῶν ὅτι ἡ ἀπελευθερωμένη φεμινίστρια... φερόταν ὡς "ἄντρας" σὲ δορισμένες σχέσεις τῆς μὲ φίλους ἢ φίλες», ἐνῶ εἰς ἄλλας περιπτώσεις «οἱ σχέσεις τῆς μὲ τοὺς ἄντρας καὶ μὲ τὸν Σάριτ, σὲ πολλὰ ἐπίπεδα, εἶχε νοοτροπία "γυναικούλας" ἢ "πορνιδίου"» (ἔνθ' ἄνωτ.).

Ἡ αὐτὴ «Liberation» ἐπισημαίνει καὶ τὰ ἐξῆς: «Ὅσο γιὰ τὶς ἀπόπειρες, τόσον τοῦ Σάριτ ὅσον καὶ τῆς Σιμόν, νὰ ντύσουν τὶς ἐρωτικὰς (σωματικὰς μᾶλλον) ἀνησυχίας τους μὲ φιλοσοφικὸ περίβλημα —οἱ ἐπιστολὲς τους κάνουν τοὺς πιὸ ἀπίθανους συνειρ-

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

Θεολογική Σχολή Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης

Ο Διευθυντής του Τμήματος Ποιμαντικής (τομέας: Άγία Γραφή και Πατερική Γραμματεία) κ. Χρ. Κρικώνης, Άναπλ. Καθηγητής, μάς κοινοποίησε την κατωτέρω ανακοίνωση:

1. Όλοι οι Όρθόδοξοι Έλληνες αισθανθήκαμε ικανοποίηση για την ιστορική επισήμανση του Υπουργού Έξωτερικών κ. Ά. Σαμαρά, σχετικά με τη συνεχιζόμενη άρνηση της Άλβανικής Κυβερνήσεως να επιτρέψει στην έλληνική μειονότητα της Άλβανίας, να άσκει έλευθερά τά άτομικά, και μάλιστα τά θρησκευτικά της δικαιώματα, γεγονός που έρχεται σε πλήρη αντίθεση με όσα όρίζει ό Καταστατικός Χάρτης του ΟΗΕ περί ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

—Όλοι οι Έλληνες έχουν χρέος να επιδοκιμάσουν τη θαρραλέα αυτή στάση του κ. Υπουργού, που με τόση έμφαση προβάλλει την άπαιτηση, για τó σεβασμό τών ανθρωπίνων δικαιωμάτων τών 500.000 περίπου άδελφών μας της Βορείου Ήπειρου και της Άλβανίας.

—Είναι δέ ένθαρρυντικό, τó ότι προσφάτως ό Πρόεδρος της Δημοκρατίας της χώρας μας, ό Άρχιεπίσκοπος Άθηνών και πάσης Ελλάδος, ως πρόεδρος της Κεντρικής Έπιτροπής Βορειοηπειρωτικού Άγώνα, τó Άνώτατο Πνευματικό Ίδρυμα της χώρας, ή Άκαδημία Άθηνών, και πολλοί άλλοι έπόνυμοι και πνευματικοί εκκλησιαστικοί και πολιτικοί παράγοντες, ως και μέλη του έλληνικού κοινοβουλίου με δημόσιες δηλώσεις τους, έτάχθησαν υπέρ τών δικαιωμάτων τών 500.000 Βορειοηπειρωτών άδελφών μας.

—Πρέπει όμως και όλοι οι Έλληνες να θεωρούμε έθνική ανάγκη, την άπαιτηση να άποκτήσουν και οι 500.000 Βορειοηπειρώτες άδελφοί μας τó δικαίωμα να άκοούν άνεμπόδιστα τά θρησκευτικά τους καθήκοντα και να άπολαύουν όλων τών δικαιωμάτων που προβλέπονται από τόν Καταστατικό Χάρτη του ΟΗΕ και τή Συμφωνία του Έλσίνκι.

2. Ειδικώς όμως για τó υπ' όψη θέμα, ή χώρα μας με τó Πρωτόκολλο της Κερκύρας του 1914, άνέλαβε την υποχρέωση, ως έγγυήτρια δύναμη, να παρακολουθεί άν τó Άλβανικό καθεστώς σέβεται τά δικαιώματα της έλευθερίας, του θρησκευέσθαι και της διδασκαλίας της έλληνικής γλώσσας, της έλληνικής μειονότητας στην Άλβανία.

—Συνεπώς ή χώρα μας έχει, όχι μόνο δικαίωμα, αλλά και ιερά υποχρέωση, να ενδιαφέρεται για τούς Βορειοηπειρώτες.

— είναι, κατά την ίδια κριτική, ό,τι πιο θλιβερό» (Αυτόθι).

Δυστυχώς την «φεμινίστρια» ταύτην θεωρούν ως πρόβλημα και Ίνδαλά των μερικαί γνωσται και άγνωστοι Έλληνίδες.

3. Γι' αυτό, άφ' έτέρου, αισθάνομαι άπογοήτευση, από την άδιανόητη και άνεπίτρεπτη στάση διαφόρων παραγόντων και κομμάτων, για τó καθαρά έθνικό θέμα τών Βορειοηπειρωτών άδελφών μας, καθώς και για άλλα παρόμοια θέματα. Ή στάση τους αυτή για τά έθνικά θέματα, άποτελεί πρόκληση για τόν ευάισθητο έλληνικό λαό, τή στιγμή μάλιστα, που οι έπί 45 χρόνια τυραννούμενοι λαοί της Εύρώπης, σπάνε τά δεσμά της τυραννίας του ύπαρκτου σοσιαλισμού και άναζητούν την έλευθερία και τά δικαιώματά τους.

—Άν έμείς οι έλεύθεροι άδελφοί τους δέν δείξουμε ένδιαφέρον γι' αυτούς, από ποιούς θά περιμένουν βοήθεια και συμπαράσταση οι υπόδουλοι άδελφοί μας; Άν ή Άλβανία άγωνίζεται για τά δικαιώματα τών Άλβανών του Κοσσυφοπεδίου, γιατί έμείς δέν μπορούμε να κάνομε τó ίδιο για τούς άδελφούς μας, που στενάζουν κάτω από τó τυραννικό καθεστώς τών Τιράνων;

4. Ή άπαιτήσή μας αυτή δέν διαταράσσει κατά κανένα τρόπο την πολιτική της «καλής γειτονίας και ειρήνης στα Βαλκάνια», όπως ισχυρίζονται μερικοί. Και πώς αυτή ή πολιτική δέν διαταράσσεται με τó ένδιαφέρον της Άλβανίας για τά δικαιώματα τών Άλβανών του Κοσσυφοπεδίου και θά διαταραχθεί με τó ένδιαφέρον τó δικό μας, για τά ίδια δικαιώματα τών Βορειοηπειρωτών Άδελφών μας;

—Ποιά είναι αυτά τά «συμφέροντα τών λαών της Βαλκανικής», τά όποια επιβάλλουν να άδιαφορούμε για την καταπάτηση τών στοιχειωδών ανθρωπίνων δικαιωμάτων και για τó έγκλημα της γενοκτονίας και του άφελλητισμού τών υποδούλων άδελφών μας, όταν μάλιστα ή Ελλάδα έχει ειδική υποχρέωση να ένδιαφέρεται για τά δικαιώματά τους;

—Σέ τί θά έπηρεάσει «την έμμέδωση σταθερότητας και καλής γειτονίας στα Βαλκάνια», άν οι 500.000 άδελφοί μας Βορειοηπειρώτες άποκτήσουν τά δικαιώματα για τά όποια ξεσηκώθηκαν, διεκδικώντας τα, οι λαοί της Άν. Εύρώπης και της ίδιας της Βαλκανικής και ό ένας μετά τόν άλλον τά άποκτούν;

—Κατά ποιό τρόπο θά διαταράσσονταν οι σχέσεις «λεπτής ίσορροπίας της καλής γειτονίας στα Βαλκάνια», άν οι 500.000 Βορειοηπειρώτες άδελφοί μας γιόρταζαν τά Χριστούγεννα έλεύθερα, όπως τά γιόρτασαν όλοι οι λαοί του κόσμου;

5. Είμαστε θέβαιοι ότι δέν θ' άργήσει να έλθει αυτή ή ήμέρα και για τούς άδελφούς μας της Βορείου Ήπειρου, αλλά και για τόν λαό της Άλβανίας γενικά. (25.1.1990)

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΗΣ ΡΩΣΙΑΣ

Ο Άγιώτατος Πατριάρχης Μόσχας και πάσης Ρωσίας κ. Ποιμήν την 22αν Δεκεμβρίου 1989 απέστειλεν εις Προκαθημένους Όρθόδοξων Εκκλησιών έπιστολήν έξ άφορμής της άπεργίας πείνης του Σεβα-

σμιωτάτου Ἀρχιεπισκόπου IVANO - VRANKOVSKI καὶ GOMOLIVSKI κ. Μακαρίου. Εἰς τὴν ἐπιστολὴν ἐκφράζεται ἡ λύπη διὰ τὰ γεγονότα, τὰ ὁποῖα διαδραματίζονται εἰς τὴν περιοχὴν τῆς Οὐκρανίας ἕνεκα τῆς δράσεως τῶν Οὐνιτῶν καὶ ζητεῖται ἡ συμπαράστασις τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν.

— Εἰς τὴν Οὐκρανίαν τὴν 22αν Δεκεμβρίου 1989 μία ὁμάς Καθολικῶν καὶ ἀντιπρόσωποι τῆς Ἐπιτροπῆς διὰ τὴν προστασίαν τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας εἰς τὴν Οὐκρανίαν καὶ μέλη τῆς κινήσεως τοῦ Οὐκρανικοῦ λαοῦ διὰ τὴν ἐδραίωσιν τῆς περυστρῶκα, εἰσέβαλον εἰς τὸν ὀρθόδοξον Μητροπολιτικὸν ἱερὸν ναὸν τοῦ IVANO - VRANKOVSKI, τὴν στιγμὴν κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπος κ. Μακάριος ἐτέλει τὴν Θεῖαν Λειτουργίαν. Οἱ ἀνωτέρω ἀπεμάκρυναν βιαίως τοὺς ὀρθοδόξους πιστοὺς ἐκ τοῦ ἱεροῦ ναοῦ καὶ τὸν κατέλαβον. Ὁ Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπος κ. Μακάριος ἠρνήθη νὰ ἐξέλθῃ ἐκ τοῦ ἱεροῦ ναοῦ καὶ ἤρχισεν ἀπεργίαν πείνης. Κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον κατελήφθησαν πολλοὶ ὀρθόδοξοι ἱεροὶ ναοὶ καὶ οἰκοδομήματα ἀνήκοντα εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τῶν δυτικῶν περιοχῶν τῆς Οὐκρανίας, συμπεριλαμβανομένου καὶ τοῦ LAVOV καὶ ἄλλων πόλεων καὶ χωρίων.

Τελικῶς ὁ ἱερὸς ναὸς εἰς τὸ IVANO - VRANKOVSKI ἐπεστράφη εἰς τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν, ἀλλὰ τὰ ὑπόλοιπα ἐκκλησιαστικὰ κτίρια παρέμειναν εἰς τὴν κατοχὴν τῶν Ρωμαιοκαθολικῶν τῆς Οὐκρανίας.

— Ὁ Ἐξαρχος τῆς Ρωσικῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Οὐκρανίας Σεβ. Μητροπολίτης κ. Φιλάρετος ἐτέλεσε τὸν ἀγιασμόν εἰς τὴν ἱερατικὴν σχολὴν Κίεβο - Πετσέρσκα τῆς ὁμωνύμου Λαύρας. Τὸ κράτος, ὡς εἰχεν ὑποσχεθῆ, ἐπιστρέφει σταδιακῶς μέρη τῆς Λαύρας, μεταξύ τῶν ὁποίων καὶ τὸν χῶρον τῆς ἱερατικῆς σχολῆς τετραετοῦ φοιτήσεως. Οἱ σπουδασταὶ τῆς σχολῆς παραλλήλως πρὸς τὰ Θεολογικὰ μαθήματα, θὰ διδάσκονται τὴν ἱστορίαν τῆς γλώσσης καὶ τὸν πολιτισμὸν τῆς Οὐκρανίας, ἐπειδὴ μετὰ τὴν ἀποφοίτησίν των θὰ τοποθετηθοῦν ὡς ἱερεῖς εἰς ἑνορίας ἀποκλειστικῶς τῆς Οὐκρανίας.

— Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία τῆς Ρωσίας ἔλαβε τὴν ἀπόφασιν νὰ καταστῇ ἡ Λευκορωσία Ἐξαρχία. Ὁ μητροπολίτης MINSKO - GVDNSKI θὰ φέρῃ τὸν τίτλον Ἐξαρχος τῆς Λευκορωσίας. Ἐπίσης ἀνασυστῶνται αἱ πρῶν ἐπαρχίαι POLOSK, MOGILEV καὶ PINSK.

— Τὸ Σοβιετικὸν περιοδικὸν «OGONEK» εἰς τὸ 34ον τεῦχος τοῦ παρόντος ἔτους διὰ πρῶτην φορὰν πληροφορεῖ τοὺς σοβιετικοὺς πολίτας περὶ τῶν μαρτυριῶν τῶν πιστῶν τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Ρωσίας κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ Λένιν ἕως τὸ ἔτος 1922. Συμφῶνως πρὸς τὰ ὑπάρχοντα στοιχεῖα ἄνευ δίκης ἐξετελέσθησαν: 2.691 ἱερεῖς, 1.962 μοναχοί, 3.447 μοναχαὶ καὶ δόκιμοι, 700 ἱεραὶ μοναὶ ἀπεσπάσθησαν ἐκ τῆς Ἐκκλησίας, ἐνῶ ἡ ἱερὰ μονὴ εἰς τὴν νῆσον SOLOVSKI μετετράπη εἰς ἓν ἐκ τῶν πρῶτων στρατοπέδων συγκεντρώσεως - GULAG.

— Εἰς τὴν Μόσχαν ἀπὸ τὴν 1ην - 5ην Ἰανουαρίου τρέχοντος ἔτους ὠργανώθη φεστιβάλ ρωσικῆς Ὁρθοδόξου μουσικῆς εἰς τὸ ὁποῖον συμμετείχεν καὶ ἡ χορωδία τοῦ Βελιγραδίου «DOMESTIK STEFAN» ὑπὸ

τὴν καλλιτεχνικὴν διεύθυνσιν τοῦ κ. D. AKSENTIJEVIC. Ἡ χορωδία εἰς τὸ κοινὸν τῆς Μόσχας παρουσίασεν ἐκκλησιαστικὰς συνθέσεις Βυζαντινῶν καὶ Σέρβων συνθετῶν τῆς περιόδου 13ου - 17ου αἰῶνος.

— Εἰς τὸ OMSK τῆς Σιθηρίας ἐπανιδρύθη ἡ Ἱερατικὴ Σχολή, ἡ ὁποία εἶχε κλείσει τὸ ἔτος 1917. Τὴν ἐπαναλειτουργίαν τῆς εἶχε ζητήσῃ ὁ Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπος OMSK καὶ TJUMEN κ. Θεοδόσιος ἀπὸ τὴν Σοβιετικὴν Κυβέρνησιν, ἐξ ἀφορμῆς τοῦ ἐλαχίστου ἀριθμοῦ ἱερέων ἐν σχέσει πρὸς τὰς ἐκεῖ ὑπαρχούσας ἑνορίας. Εἰς τὴν Σιθηρίαν σήμερον, ἐξ αἰτίας τῶν τεραστίων ἀλλαγῶν, αἱ ὁποῖαι συντελοῦνται εἰς τὴν Σοβιετικὴν Ἐνωσην, ἐπιτρέπεται εἰς τοὺς ἱερεῖς νὰ ἐπισκέπτονται τοὺς πιστοὺς εἰς τὰ νοσοκομεῖα καὶ εἰς τὰς φυλακάς.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΗΣ ΡΟΥΜΑΝΙΑΣ

Ὁ ὑποβαλὼν παραίτησιν Μακ. Πατριάρχης τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Ρουμανίας κ. Θεόκτιστος, συζητῶν μετὰ ἀντιπροσώπου τῆς ἐφημερίδος «PRAVOSLAVLJE» τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Σερβίας, μεταξύ τῶν ἄλλων εἶπε:

«Παρακαλοῦμεν τὸν Θεὸν νὰ δώσῃ δύναμιν νὰ κρατηθῶμεν εἰς τὸν ἀγῶνα διὰ τὴν ἀναγέννησιν τοῦ Ρουμανικοῦ λαοῦ. Οἱ πιστοὶ εἰς τὴν Ρουμανίαν τὰ τελευταῖα σαράντα ἔτη ὑπέστησαν τὴν κομμουνιστικὴν δικτατορίαν, καὶ ἰδιαίτερος τὴν ἐποχὴν τῆς διακυβερνήσεως τῆς χώρας ἀπὸ τὸν κομμουνιστὴ δικτάτορα Τσαουσέσκου. Εἶναι ἔνοχος διὰ τοὺς φόνους καὶ τὰ βασανιστήρια μεγάλου ἀριθμοῦ ἐπισκόπων, ἱερέων, μοναχῶν καὶ πιστοῦ λαοῦ. Ποῖος εἶναι ὁ ἀκριθὴς ἀριθμὸς τῶν θυμάτων κατὰ τὸ τελευταῖον τέταρτον τοῦ αἰῶνος κανεὶς δὲν γνωρίζει» εἶναι θέβαιον ὁμῶς ὅτι εἶναι χιλιάδες».

Ὁ Μακ. κ. Θεόκτιστος τὴν 22αν Δεκεμβρίου, μερικὰς μόνον ὥρας ἀφότου εἶχεν ἐκτελεσθῆ ὁ δικτάτωρ, ἀπηρθύνθη ἐκ τῆς τηλεοράσεως πρὸς τὸν λαὸν δεικνύων ὅτι ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία τῆς Ρουμανίας εὐρίσκεται πάντοτε εἰς τὸ πλευρὸν τοῦ λαοῦ.

Μολοντί δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἐπιβεβαιωθῇ ὁ ἀκριθὴς ἀριθμὸς τῶν πιστῶν, ἐπειδὴ ἐτιμωρεῖτο ἀκόμη καὶ ἡ προσέλευσις εἰς τὸν ναὸν, ὑπολογίζεται ὅτι εἰς τὴν Ρουμανίαν ὑπάρχουν τουλάχιστον 15 ἑκατομμύρια πιστοί. Πάντες ἤρχισαν νὰ προσέρχωνται ἐλευθέρως εἰς τοὺς ναοὺς διὰ τὴν λατρείαν ἔχει διαπιστωθῆ ὅτι τὸν τελευταῖον καιρὸν οἱ ἱεροὶ ναοὶ τῆς πρωτεύουσας εἶναι πλήρεις πιστῶν, καὶ εἰς τὰ μέρη, εἰς τὰ ὁποῖα ἐφονεύθησαν οἱ ἀβῶοι πολῖται ὑπὸ τῆς μυστικῆς ἀστυνομίας, καθημερινῶς ἀνάπτονται κερία.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΗΣ ΒΟΥΛΓΑΡΙΑΣ

Ἡ Ἐκκλησία Βουλγαρίας ζεῖ τοὺς τελευταίους μῆνες κάτω ἀπὸ καινούργιες πολιτικὲς συνθήκες. Ἡ ἐπιναφορὰ τῆς πολιτικῆς ζωῆς τῆς χώρας στὶς πραγματικὰ δημοκρατικὰς ἀρχάς, θοήθησε νὰ δραστηριοποιηθῆ καὶ ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία. Ἐγιναν οἱ ἀνάλογες ἐπαφές μετὰ τὴν ἀνανεωμένην κυβέρνησιν καὶ συζητήθηκαν τρόποι ἀναζωπυρήσεως τῆς θρησκευτικῆς ζωῆς τοῦ λαοῦ, τὰ δύο τρίτα τοῦ ὁποίου εἶναι χριστιανοὶ ὀρθόδοξοι. Ἀναμένεται νὰ ἀνοιχθοῦν μεγάλες δυ-

νατότητες για τὸ ἔργο τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας. Ταυτόχρονα ὅμως ἡ δημοκρατικοποίηση τῆς κοινωνίας θὰ δώσει νέες εὐκαιρίες καὶ στίς ἄλλες ὁμολογίες, θρησκείες καὶ αἱρέσεις. Ἡ Ἐκκλησία Βουλγαρίας θὰ πρέπει νὰ ἐπιστρατεύσει ὅλες τὶς δυνάμεις τῆς. Καὶ ἀμέσως τίθεται τὸ θέμα γιὰ τὰ στελέχη τῆς. Γι' αὐτὸ ἀνάμεσα στίς πρῶτες ἀξιώσεις τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ἀπὸ τὴν κυβέρνηση εἶναι νὰ ἐπαναλειτοργήσουν οἱ ἱερατικὲς σχολὲς Σόφιας καὶ Φιλιππουπόλεως (ἡ πρώτη ἀπὸ τὸ 1950 λειτουργεῖ ὑποτονικὰ 80 χιλ. ἔξω ἀπὸ τὴν πρωτεύουσα καὶ ἡ δευτέρα ἔκλεισε ἐκείνη τὴ χρονιά), νὰ αὐξηθοῦν οἱ δυνατότητες ἐκτυπώσεως τῆς Ἀγίας Γραφῆς, θρησκευτικῶν βιβλίων καὶ ἐφημερίδων, νὰ δοθεῖ ἐλευθερία στίς ὀργανώσεις τῶν χριστιανῶν καὶ ἰδιαίτερα τῶν νέων.

— Γιά πρώτη φορά στὰ μέσα Δεκεμβρίου 1989 ὁ Πατριάρχης Βουλγαρίας κ. Μάξιμος εἶχε τὴ δυνατότητα νὰ ἀπευθύνει λόγο πρὸς τὸ βουλγαρικὸ λαὸ ἀπὸ τὴν θρόνη τῆς τηλεοράσεως. Καὶ πάλι ἀργότερα τὴν παραμονὴ τῶν Χριστουγέννων, ὅταν ὁλος ὁ λαὸς κατὰ πατροπαράδοτο ἔθιμο κάθεται τὸ θράδυ σὲ νηστήσιμο τραπέζι, σὲ ἀνάμνηση τῆς λιτῆς ἀτμόσφαιρας τοῦ θεοδέγμονος σπηλαίου, ὁ Ἀγιώτατος Πατριάρχης κήρυξε καὶ εὐλόγησε τὸ λαὸ καὶ τὴν εὐλαβῆ προσδοκία του. Ἡ τηλεόραση μετέδωσε ἐπίσης γιὰ πρώτη φορά τὴ Θ. Λειτουργία τῆς 1ης Ἰανουαρίου καὶ τὸν ἀγιασμό τῶν Θεοφανείων, πού γιὰ πρώτη φορά μετὰ ἀπὸ δεκαετίες τελέστηκε ὅπως κάποτε στὸ ὑπαιθρο, στίς θάλασσες, τὰ ποτάμια κ.ο.κ.

— Ἀνάμεσα στὰ ἄλλα μέτρα ἀνασυντάξεως τοῦ ἔργου τῆς Ἐκκλησίας, ἔγιναν καὶ ὀρισμένες ἀλλαγές στὴν Ἱεραρχία κ.ἄ. Π.χ. ἡ ὑπερόριος μητρόπολη τῆς Νέας Ὑόρκης συγχωνεύθηκε μὲ τὴ μητρόπολη τῆς Ἄκρον καὶ οὕτως ἐπανασυστάθηκε ἡ παλαιότερα ὑφιστάμενη μητρόπολη Ἀμερικής καὶ Αὐστραλίας, μὲ μητροπολίτης τὸν (πρὸ τινος Ἄκρον) Ἰωσήφ. Ὁ πρῶην μητροπολίτης Ν. Ὑόρκης Γελάσιος ἐτέθη καὶ πάλι ἀρχιεραγματεὺς τῆς Ἱ. Συνόδου μὲ τὸν τίτλο τοῦ μητροπολίτου Μαρκιανουπόλεως (τιτουλᾶριος, ἀλλὰ μέλος τῆς Ἱ. Συνόδου). Ὁ Ἐπίσκοπος Λεύκης κ. Νεόφυτος, Ἀ΄ βοηθὸς τοῦ Πατριάρχου, γιὰ τὴ μητρόπολη Σόφιας, διορίσθηκε σχολάρχης τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Ἀγίου Κλήμεντος Ἀχρίδος. Καὶ ὁ μέχρι τοῦδε ἀρχιεραγματεὺς τῆς Ἱ. Συνόδου Ἐπίσκοπος Κρουπνικίου κ. Ναθαναὴλ (ἀπόφοιτος τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Ἀθηνῶν) διορίσθηκε Ἀ΄ βοηθὸς ἐπίσκοπος τοῦ Πατριάρχου.
(Ἱ. Δημητρώφ)

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΗΣ ΟΥΓΓΑΡΙΑΣ

Ὁ πρόεδρος τῆς Οὐγγαρίας κ. MILKOS NEMET ἐξέφρασεν ἐνώπιον τῶν ἀντιπροσώπων ὄλων τῶν Ἐκκλησιῶν τῆς χώρας του τὴν θαθεῖαν του λύπην ἐξ αἰτίας τῆς πολιτικῆς τοῦ κράτους καὶ τοῦ κομμουνιστικοῦ κόμματος τὰ τελευταῖα 40 ἔτη ἀπέναντι τῆς Ἐκκλησίας καὶ εἰς τοὺς πιστοὺς. Ὁ ἴδιος ἐδήλωσεν ὅτι διεπράχθησαν πολλὰ λάθη, ἀκόμη καὶ ἐγκλήματα. Ἐτόνισεν ὅτι ἐπὶ τῶν ἡμερῶν μας ἀνατέλλει νέα ἐποχὴ, καθὼς ἡ πολιτεία δὲν θὰ ἐπεμβαίνει πλέον εἰς τὰς ὑποθέσεις τῶν Ἐκκλησιῶν. Τὸ Κράτος θὰ βοηθήσῃ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΟΝ ΣΥΝΟΔΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ ΑΝΑΚΟΙΝΩΘΕΝ

Τὸ Πρωτοβάθμιον Συνοδικὸν διὰ Πρεσβυτέρους, Διακόνους καὶ Μοναχοὺς Ἐκκλησιαστικὸν Δικαστήριον, συνελθὼν εἰς Συνεδρίαν τὴν 7ην Φεβρουαρίου 1990, ἵνα κρίνῃ καὶ δικάσῃ α) τὸν Ἱεροδιάκονον Νεκτάριον Τζάνον, κατὰ κόσμον Γεώργιον τοῦ Στυλιανοῦ, Κληρικὸν τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Μεσογαίας καὶ Λαυρεωτικῆς καὶ Μοναχὸν τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Ἀγάθωνος τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Φθιώτιδος, κατηγορούμενον ἐπὶ ἀντικανονικοῖς παραπτώμασι καὶ β) τὴν ἔφεισιν τοῦ Πρεσβ. Σπυρίδωνος Κπαυδρίτου τοῦ Διονυσίου, Κληρικοῦ τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Καλαθρύτων καὶ Αἰγιαλείας κατὰ τῆς ὑπ' ἀριθμ. 90)1988 ἀποφάσεως τοῦ Ἐπισκοπικοῦ Δικαστηρίου τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Καλαθρύτων καὶ Αἰγιαλείας δι' ἧς, ἐπὶ ἀντικανονικοῖς παραπτώμασι, ἐπεβλήθη αὐτῷ ἡ ποινὴ τῆς ἐτησίου ἀργίας ἀπὸ πάσης Ἱεροπραξίας, ἐξ ἧς οἱ πέντε μῆνες μετὰ στερήσεως τῶν ἀποδοχῶν αὐτοῦ, ἐπέβαλεν τῷ μὲν πρώτῳ τὴν ποινὴν τῆς Καθαιρέσεως ἐκ τοῦ ὕψηλοῦ τῆς Ἱερωσύνης Ὑπουργήματος, μετ' ἀφαιρέσεως τοῦ Μοναχικοῦ αὐτοῦ Σχήματος, διαγραφῆς ἐκ τοῦ Μοναχολογίου τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Ἀγάθωνος, τῆς Ἱ. Μ. Φθιώτιδος καὶ ἐπαναφορᾶς του εἰς τὴν τάξιν τῶν λαϊκῶν, ἐκδὼν τὴν ὑπ' ἀριθμ. 1)7.2.1990 ἀπόφασιν Αὐτοῦ, τὴν δὲ ἔφεισιν τοῦ δευτέρου ἐδέχθη ἐν μέρει, τροποποιήσαν τὴν διὰ τῆς ἐφεισθληθείσης ἀποφάσεως ἐπιβληθείσαν αὐτῷ ποινὴν τῆς ἐτησίου ἀργίας ἀπὸ πάσης Ἱεροπραξίας, ἐξ ἧς οἱ πέντε μῆνες μετὰ στερήσεως τῶν ἀποδοχῶν του, εἰς ποινὴν ὀκταμήνου ἀργίας ἀπὸ πάσης Ἱεροπραξίας, ἐξ ἧς οἱ τρεῖς μῆνες μετὰ στερήσεως τῶν ἀποδοχῶν αὐτοῦ, ἐκδὼν τὴν ὑπ' ἀριθμ. 3)7.2.1990 ἀπόφασιν Αὐτοῦ.

Αἱ ἀνωτέρω ἀποφάσεις, συνωδὰ τοῖς ἀρθροῖς 133, 134 καὶ 151 τοῦ Ν. 5383)1932 «Περὶ Ἐκκλησιαστικῶν Δικαστηρίων καὶ τῆς πρὸ αὐτῶν διαδικασίας», ὡς ταῦτα ἰσχύουν κατὰ τὰ σαφῶς ὀριζόμενα ὑπὸ τῆς παραγρ. 1 τοῦ ἀρθρου 44 τοῦ Ν. 590)1977 «Περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος», εἰσὶν τελεσίδικοι, ὀριστικά καὶ ἀμετάκλητοι.

Ὁ Πρόεδρος

τοῦ Πρωτοβαθμίου Συνοδικοῦ Δικαστηρίου
† Ὁ Ν. Ἰωνίας καὶ Φιλαδελφείας ΤΙΜΟΘΕΟΣ

Ὁ Γραμματεὺς

Ἀρχιμ. Σεραφεῖμ Μεντζελόπουλος

ὅσον δύναται τὰς Ἐκκλησίας, ἐπειδὴ ἡ σημασία των εἶναι τεραστία διὰ τὴν ἠθικὴν ζωὴν τῆς κοινωνίας. Εἰς τὴν Βουδαπέστην συνεκροτήθη ἐπιτροπὴ διὰ τὰ θρησκευτικὰ ζητήματα, ἡ ὁποία θὰ εἶναι μόνον συμβουλευτικὸν ὄργανο, καὶ τὰ περισσότερα τῶν μελῶν τῆς θὰ εἶναι ἀντιπρόσωποι τῶν Ἐκκλησιῶν, τῶν κομμάτων καὶ τοῦ κράτους, συμπεριλαμβανομένου καὶ τοῦ πρωθυπουργοῦ.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΟΝ ΣΥΝΟΔΙΚΟΝ
ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ
ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΙΣ ΔΙΚΑΣΤΙΚΗΣ ΑΠΟΦΑΣΕΩΣ

Πρός

Τόν Πρωτοπρεσβύτερον Γεώργιον Κατινᾶν
τοῦ Πολυχρόνη, Συνταξιούχου Κληρικόν
τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν
(καί νῦν ἀγνώστου διαμονῆς).

Διά τοῦ παρόντος κοινοποιούμε σοι κατωτέρω τήν ἐρήμην σου ἐκδοθεῖσαν ὑπ' ἀριθμ. 5/6-3-1990 ἀπόφασις τοῦ Πρωτοβαθμίου Συνοδικοῦ διά Πρεσβυτέρους, Διακόνους καί Μοναχοῦς Ἐκκλησιαστικοῦ Δικαστηρίου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, συνωδᾶ τῷ ἄρθρῳ 122 παράγρ. 2 τοῦ Ν. 5383)1932 «Περί Ἐκκλησιαστικῶν Δικαστηρίων καί τῆς πρό Αὐτῶν διαδικασίας», ὡς τοῦτο τίθεται καί ἰσχύει συμπληρωθῆν ὑπό τοῦ ἄρθρου 6 τοῦ Ν.Δ. 1714)1942 καί κατά τὰ σαφῶς ὀριζόμενα ὑπό τῆς παραγρ. 1 τοῦ ἄρθρ. 44 τοῦ Ν. 590)1977 «Περί Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος», ἴνα οὕτω λάθῃς γνῶσιν αὐτῆς καί ἀσκῆσῃς κατ' αὐτῆς τὰ κατ' ἄρθρον 126 καί 133 τοῦ προειρημένου περὶ Ἐκκλησιαστικῶν Δικαστηρίων Νόμου, ἔνδικα μέσα τῆς ἀνακοπῆς ἐρημοδικίας καί τῆς ἐφέσεως.

Προσεπιδηλούμε σοι ὅτι ἐν περιπτώσει παρελεύσεως ἀπράκτου τῆς ὑπό τοῦ Ν. 5383)1932 καθοριζόμενης προθεσμίας, θέλει ἡ κατωτέρω δημοσιευμένη ἀπόφασις καταστή συνωδᾶ τῷ ἄρθρῳ 151 Αὐτοῦ, τελεσίδικος, ὀριστική καί ἀμετάκλητος.

Ὁ Γραμματεὺς
τοῦ Πρωτοβαθμίου Συνοδικοῦ Δικαστηρίου
Ἀρχιμ. Σεραφεῖμ Μεντζελόπουλος

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΟΝ ΣΥΝΟΔΙΚΟΝ
ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ
ΑΠΟΦΑΣΙΣ 5η/1990

Τὸ Πρωτοβάθμιον Συνοδικὸν διά Πρεσβυτέρους, Διακόνους καί Μοναχοῦς Ἐκκλησιαστικόν Δικαστήριον, συγκείμενον ἐκ τοῦ Προέδρου Αὐτοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Ν. Ἰωνίας καί Φιλαδελφείας κ.κ. Τιμοθέου καί ἐκ τῶν Μελῶν Αὐτοῦ Σεβ. Μητροπολιτῶν α) Σισανίου καί Σιατίστης κ. Ἀντωνίου, β) Μαρωνείας καί Κομοτηνῆς κ. Δαφνασκηνοῦ, γ) Φωκίδος κ. Ἀθηναγόρου, ἀναπληροῦντος τὸν ἐκ τῶν τακτικῶν Μελῶν κωλύμενον ὅπως παραστῆ Σεβ. Μητροπολίτην Κορίνθου κ. Παντελεήμονα, καί δ) Ἄρτης κ. Ἰγνατίου. Συνελθὼν εἰς Συνεδρίαν τῆ 6ῃ Μαρτίου 1990, ἡμέρα τῆς ἐβδομάδος Τρίτη καί ὥρα 5ῃ ἀπογευματινῇ, ἐν τῷ Συνοδικῷ Μεγάρῳ καί τῇ συνήθει τῶν Συνεδριῶν Αἰθούσῃ ἐπὶ παρουσίᾳ καί τοῦ Γραμματέως Ἀρχιμ. Σεραφεῖμ Μεντζελοπούλου, ἴνα κρίνῃ καί δικάσῃ τὴν ὑπόθεσιν τοῦ Πρωτοπρεσβυτέρου Γεωργίου Κατινᾶ τοῦ Πολυχρόνη, Συνταξιούχου Κληρικοῦ τῆς Ἱερᾶς Ἀρ-

χιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν, κατηγορουμένου ἐπὶ α) β) γ) δ) ε) στ) ζ) καί η) ἀντικανονικοῖς παραπτώμασι καί συγκεκριμένως ὅτι

Δικάζον ἐρήμην τοῦ κατηγορουμένου, νομίμως κληθέντος δις διὰ τοῦ περιοδικοῦ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» τῆς 15ης-12-1989 καί 15ης-1-1990, ὡς καί τῆς ἡμερησίας Ἐφημερίδος τῶν Ἀθηνῶν «ΑΠΟΓΕΥΜΑΤΙΝΗ» τῆς 8-1-1990 καί 9-1-1990, καί μὴ προσελθόντος καί παραστάντος κατὰ τὴν σημερινὴν δικάσιμον.

Διεξεληθὼν καί ἐπισταμένως μελετήσαν ἅπαντα τὰ ἐν τῷ φακέλλῳ τῆς δικογραφίας ἔγγραφα καί στοιχεῖα.

Λαθὼν ὑπ' ὄψιν τὴν εἰσήγησιν τοῦ Συνέδρου Μέλους Αὐτοῦ, Σεβ. Μητροπολίτου Ἄρτης κ. Ἰγνατίου. Σκεφθὲν κατὰ τοὺς θεῖους καί Ἱεροῦς Κανόνας καί τοὺς Νόμους τοῦ Κράτους.

Ἐπειδὴ ἐκ τῆς ἐμθριθοῦς μελέτης τοῦ ὄλου φακέλλου τῆς δικογραφίας ἀπεδείχθη ὅτι ἡ ὑπὸ κρίσιν ὑπόθεσις εἰσάγεται πρὸς ἐκδίκασιν ἐνώπιον Αὐτοῦ, τηρηθεισῶν τῶν ὑπὸ τοῦ Νόμου 5383)1932 «Περί Ἐκκλησιαστικῶν Δικαστηρίων καί τῆς πρό Αὐτῶν διαδικασίας», προβλεπομένων καί καθοριζομένων διαδικασιῶν.

Ἐπειδὴ ἐκ τῆς ἐπισταμένης μελέτης καί ἀξιολογήσεως τοῦ συνόλου τῶν στοιχείων τῆς δικογραφίας, τῶν μαρτυρικῶν καταθέσεων, προσηκόντως ἐν τῷ συνόλῳ τῶν ἐκτιμωμένων, ἐν συνδυασμῷ μετὰ τῆς ἐν γένει περὶ τὴν ἀπόδειξιν διαδικασίας, περιλαμβανοῦσης καί τὰ στοιχεῖα τῆς προδικασίας, ὡς καί ἐκ τῶν ἀναγνωσθέντων ἔγγράφων, κατ' ἐλευθέραν ἐκτίμησιν, δυνάμει τοῦ ἄρθρου 57 Ν. 5383)1932 ἀπεδείχθησαν τὰ κάτωθι πραγματικὰ περιστατικὰ ὅτι ὁ κατηγορούμενος Πρωτοπρεσβ. Γεώργιος Κατινᾶς τοῦ Πολυχρόνη, Συνταξιούχος Κληρικός τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν,

Ἐπειδὴ τὰ ἀδικήματα συνιστοῦν ἄμεσον προσβολὴν κατὰ τῆς κανονικῆς τῆς Ἐκκλησίας τάξεως, θεωροῦνται ὡς ἄμεσος ἐπίθεσις κατὰ τοῦ κύρους τῶν Ἱερῶν Κανόνων καί τοῦ Δικαίου τῆς Ἐκκλησίας, ἀποτελοῦν διαγωγὴν «χείρονα» καί ὡς ἐκ τούτου τυγχάνουν καταπολεμητέα, συνιστοῦν ἐκδηλώσεις ἐγκληματικῆς βουλήσεως καί ἐκθέτουν εἰς κίνδυνον τὴν παρεμβολὴν τῶν Πιστῶν ἐκ τῆς εἰς δὲ τὴν θεῖαν Γραφὴν τιμωροῦνται διὰ τῆς αἰωνίου κολάσεως, ὡς θανάσιμοι ἁμαρτία

Ἐπειδὴ, τὰ ἀποδειχθέντα παραπτώματα τοῦ κατηγορητηρίου, σαφῶς προβλέπονται καί ρητῶς τιμωροῦνται ὑπὸ τῶν θείων καί Ἱερῶν Κανόνων, ὡς καί ὑπὸ τῶν Γραφικῶν Λογίων διὰ τῆς ποινῆς τῆς Καθαιρέσεως ἐκ τοῦ Ὑψηλοῦ τῆς Ἱερωσύνης Ὑπουργήματος καί τῆς ἐπαναφορᾶς εἰς τὴν τάξιν τῶν λαϊκῶν καί δι' ὑπὸ τῶν

Διὰ ταῦτα

κηρύσσει ὁμοφώνως τὸν κατηγορούμενον Πρωτοπρεσβύτερον Γεώργιον Κατινᾶ τοῦ Πολυχρόνη, Συνταξιούχου Κληρικοῦ τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν,

ξνοχον επί' α) β) γ) δ)
 ε) στ) ζ) και η) αντι-
 κανονικούς παραπτώμασι και συγκεκριμένως ότι ...
 και παμφηφεί επιβάλλει αυτώ την ποινήν της Καθαι-
 ρέσεως εκ του Ύψηλου της Ίερωσύνης Ύπουργήμα-
 τος, απογυμνουν αυτον τέλεον παντός Ίερατικού θα-
 ρμου και τίτλου, κατάγον αυτον και επαναφέρον εις την
 των Λαϊκών τάξιν, καταδικάζον άμα εις θάρος αυτου
 και υπέρ του Τ.Α.Κ.Ε. την εκ 30.000 δρχ. (τριακόνα
 χιλιάδων δραχμών), δικαστικήν δαπάνην. Διατάσσει
 δε την δημοσίευσιν της παρούσης, συνωδά τοίς άρθροις
 55 και 122 παραγρ. 2 του Ν. 5383)1932 και 372 Κ.Π.
 Δ., δις εις τὸ περιοδικὸν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» και δις εις την
 ήμερησίαν Ήφημερίδα των Άθηνών «ΕΣΤΙΑ», δίχα
 της αναλυτικής αναφοράς του κατηγορητηρίου και
 του αιτιολογικοῦ αὐτῆς μέρους.

Ήκριθη, Ήπεφασίσθη και έδημοσιεύθη αὐθημερόν.

Ή Πρόεδρος

του Πρωτοθαθμίου Συνοδικου Δικαστηρίου

† Ή Ν. Ίωνίας και Φιλαδελφείας ΤΙΜΟΘΕΟΣ

Τα Μέλη

† Ή Σισανίου και Σιατίστης ΑΝΤΩΝΙΟΣ

† Ή Μαρωνείας και Κομοτηνής ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΣ

† Ή Φωκίδος ΑΘΗΝΑΓΟΡΑΣ

† Ή Άρτης ΙΓΝΑΤΙΟΣ

Ή Γραμματεὺς

Άρχιμ. Σεραφείμ Μεντζελόπουλος

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
 ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
 ΠΡΩΤΟΘΑΘΜΙΟΝ ΣΥΝΟΔΙΚΟΝ
 ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ
 ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΙΣ ΔΙΚΑΣΤΙΚΗΣ ΑΠΟΦΑΣΕΩΣ

Πρός

Τόν Άρχιμανδρίτην Ήφραίμ Τσακιράκην,
 κατά κόσμον Νικόλαον του Παύλου,
 Κληρικόν της Ίερας Μητροπόλεως Χίου
 (και νυν άγνωστου διαμονής).

Διά του παρόντος κοινοποιουμέν σοι κατώτέρω την
 έρήμην σου εκδοθείσαν υπ' αριθμ. 6/6-3-1990, ά-
 πέφασιν του Πρωτοθαθμίου Συνοδικου δια Πρεσβυ-
 τέρους, Διακόνους και Μοναχούς Ήκκλησιαστικού Δι-
 καστηρίου της Ήκκλησίας της Ήλλάδος, συνωδά τῶ
 άρθρω 122 παράγρ. 2 του Ν. 5383)1932 «Περί Ήκ-
 κλησιαστικῶν Δικαστηρίων και της πρό Αὐτῶν δια-
 δικασίας», ως τουτο τίθεται και Ισχύει συμπληρωθέν
 υπό του άρθρου 6 του Ν.Δ. 1714)1942 και κατά τά
 σαφῶς ορίζόμενα υπό της παραγρ. 1 του άρθρ. 44
 του Ν. 590)1977 «Περί Καταστατικοῦ Χάρτου της Ήκ-
 κλησίας της Ήλλάδος», ίνα οὕτω λάθης γνώσιν αυ-
 τῆς και άσκῆσης κατ' αὐτῆς τά κατ' άρθρον 126 και
 133 του προειρημένου περι Ήκκλησιαστικῶν Δικα-
 στηρίων Νόμου, ένδικα μέσα της άνακοπῆς έρημοδι-
 κίας και της έφέσεως.

Προσεπιδηλουμέν σοι ότι έν περιπτώσει παρελεύ-

σεως άπράκτου της υπό του Ν. 5383)1932 καθοριζο-
 μένης προθεσμίας, θέλει ή κατώτέρω δημοσιευμένη
 άπόφασις καταστή συνωδά τῶ άρθρω 151 Αὐτου, τε-
 λεσιδικος, όριστική και άμετάκλητος.

Ή Γραμματεὺς

του Πρωτοθαθμίου Συνοδικου Δικαστηρίου

Άρχιμ. Σεραφείμ Μεντζελόπουλος

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
 ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
 ΠΡΩΤΟΘΑΘΜΙΟΝ ΣΥΝΟΔΙΚΟΝ
 ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ
 ΑΠΟΦΑΣΙΣ 6η/1990

Τὸ Πρωτοθάθμιον Συνοδικόν διά Πρεσβυτέρους,
 Διακόνους και Μοναχούς Ήκκλησιαστικῶν Δικαστή-
 ριον, συγκείμενον εκ του Προέδρου Αὐτου Σεβ. Μη-
 τροπολίτου Ν. Ίωνίας και Φιλαδελφείας κ.κ. Τιμοθέου
 και εκ των Μελῶν Αὐτου Σεβ. Μητροπολιτῶν α) Σι-
 σανίου και Σιατίστης κ. Άντωνίου, β) Μαρωνείας και
 Κομοτηνῆς κ. Δαμασκηνου, γ) Φωκίδος κ. Άθηναγό-
 ρου, άναπληρουντος τον εκ των τακτικῶν Μελῶν κω-
 λυόμενον ὅπως παραστή Σεβ. Μητροπολίτην Κορίνθου
 κ. Παντελεήμονα, και δ) Άρτης κ. Ίγνατίου. Συνελ-
 θόν εις Συνεδρίαν τῆ 6η Μαρτίου 1990, ήμέρα της έ-
 βδομάδος Τρίτη και ὠρα 5η απογευματινή, έν τῶ
 Συνοδικῶ Μεγάρῳ και τῆ συνήθει των Συνεδριῶν Αί-
 θουση επί παρουσία και του Γραματέως Άρχιμ. Σε-
 ραφείμ Μεντζελοπούλου, ίνα κρίνη και δικάση την υπό-
 θεσιν του Άρχιμ. Ήφραίμ Τσακιράκη, κατά κόσμον
 Νικολάου του Παύλου, Κληρικου της Ίερας Μητρο-
 πόλεως Χίου, κατηγορουμένου επί' α)
 και β) αντικανονικούς παραπτώμασι
 και συγκεκριμένως ότι
 Δικάζον έρήμην του κατηγορουμένου, νομίμως κληθέν-
 τος δις δια του περιοδικου «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» της 15ης-12-
 1989 και 15ης-1-1990, ως και της ήμερησίας Ήφημε-
 ρίδος των Άθηνών «ΕΣΤΙΑΣ» της 8-1-1990 και 9-1-
 1990, και μη προσελθόντος και παραστάντος κατά την
 σημερινήν δικάσιμον.

Διεξεληθόν και έπισταμένως μελετήσαν άπαντα τά
 έν τῶ φακέλλῳ της δικογραφίας έγγραφα και στοι-
 χεία.

Λαθόν υπ' ὄψιν την εισήγησιν του Συνέδρου Μέ-
 λους Αὐτου, Σεβ. Μητροπολίτου Μαρωνείας και Κο-
 μοτηνῆς κ. Δαμασκηνου.

Σκεφθέν κατά τους θείους και Ίερους Κανόνες
 και τους Νόμους του Κράτους.

Ήπειδη εκ της έμβριθους μελέτης του ὄλου φα-
 κέλλου της δικογραφίας άπεδείχθη ότι ή υπό κρίσιν
 υπόθεσις εισάγεται προς εκδίκασιν ένώπιον Αὐτου, τη-
 ρηθειῶν των υπό του Νόμου 5383)1932 «Περί Ήκ-
 κλησιαστικῶν Δικαστηρίων και της πρό Αὐτῶν διαδι-
 κασίας», προβλεπομένων και καθοριζομένων διαδικα-
 σιῶν.

Ήπειδη εκ της έπισταμένης μελέτης και άξιολο-
 γήσεως του συνόλου των στοιχείων της δικογραφίας,
 των μαρτυρικῶν καταθέσεων, προσηκόντως έν τῶ συνό-

λῶ των ἐκτιμωμένων, ἐν συνδυασμῶ μετὰ τῆς ἐν γένει περὶ τὴν ἀπόδειξιν διαδικασίας, περιλαμβανοῦσης καὶ τὰ στοιχεῖα τῆς προδικασίας, ὡς καὶ ἐκ τῶν ἀναγνωσθέντων ἐγγράφων, κατ' ἐλευθέραν ἐκτίμησιν, δυνάμει τοῦ ἀρθροῦ 57 Ν. 5383)1932 ἀπεδείχθησαν τὰ κάτωθι πραγματικά περιστατικά ὅτι ὁ κατηγορούμενος Ἀρχιμ. Ἐφραίμ Τσακιράκης Κληρικός τῆς Ἱ. Μ. Χίου καὶ ἐν ἀποσπάσει τελῶν εἰς τὴν Ἱερὰν Μητρόπολιν Βελγίου Ἐξαρχίαν Κάτω Χωρῶν καὶ Λουξεμβούργου, ὡς Ἐφημέριος Οὐτρέχτης Ὀλλανδίας ἀπὸ τῆς

Ἐπειδὴ τὰ ἀδικήματα συνιστοῦν ἄμεσον προσβολὴν κατὰ τῆς κανονικῆς τῆς Ἐκκλησίας τάξεως, θεωροῦνται ὡς ἄμεσος ἐπίθεσις κατὰ τοῦ κύρους τῶν Ἱερῶν Κανόνων καὶ τοῦ Δικαίου τῆς Ἐκκλησίας, ἀποτελοῦν διαγωγὴν «χείρονα» καὶ ὡς ἐκ τούτου τυγχάνουν καταπολεμητέα, συνιστοῦν ἐκδηλώσεις ἐγκληματικῆς βουλήσεως καὶ ἐκθέτουν εἰς κίνδυνον τὴν παρεμβολὴν τῶν Πιστῶν ἐκ τῆς εἰς δὲ τὴν θείαν Γραφὴν τιμωροῦνται διὰ τῆς αἰωνίου κολάσεως, ὡς θανάσιμοι ἁμαρτίαι

Ἐπειδὴ, τὰ ἀποδειχθέντα παραπτώματα τοῦ κατηγορητηρίου, σαφῶς προβλέπονται καὶ ρητῶς τιμωροῦνται ὑπὸ τῶν θείων καὶ Ἱερῶν Κανόνων, ὡς καὶ ὑπὸ τῶν Γραφικῶν Λογίων διὰ τῆς ποινῆς τῆς Καθαιρέσεως ἐκ τοῦ Ὑψηλοῦ τῆς Ἱερωσύνης Ὑπουργήματος καὶ τῆς ἐπαναφορᾶς εἰς τὴν τάξιν τῶν λαϊκῶν καὶ δὴ ὑπὸ τῶν

Διὰ ταῦτα

κηρύσσει ὁμοφώνως τὸν κατηγορούμενον Ἀρχιμ. Ἐφραίμ Τσακιράκη, κατὰ κόσμον Νικόλαον τοῦ Παύλου, Κληρικὸν τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Χίου, ἔνοχον ἐπὶ α) καὶ β) ἀντικανονικοῖς παραπτώμασι καὶ συγκεκριμένῳ καὶ παμψηφεί ἐπιβάλλει αὐτῷ τὴν ποινὴν τῆς Καθαιρέσεως ἐκ τοῦ Ὑψηλοῦ τῆς Ἱερωσύνης Ὑπουργήματος, μετ' ἀφαιρέσεως τοῦ Μοναχικοῦ αὐτοῦ Σχήματος, ἀπογυμνοῦν αὐτὸν τέλεον παντὸς Ἱερατικοῦ θάβμου καὶ τίτλου, ὡς καὶ τοῦ Μοναχικοῦ αὐτοῦ Σχήματος, κατάγον αὐτὸν καὶ ἐπαναφέρον εἰς τὴν τῶν λαϊκῶν τάξιν καλουμένου τοῦ λοιποῦ διὰ τοῦ λαϊκοῦ αὐτοῦ δνόματος Νικόλαον Παύλου Τσακιράκη, καταδικάζον ἅμα εἰς θάρος αὐτοῦ καὶ ὑπὲρ τοῦ Τ.Α.Κ.Ε. τὴν ἐκ 30.000 δρχ. (τριάνκοντα χιλιάδων δραχμῶν), δικαστικὴν δαπάνην. Διατάσσει δὲ τὴν δημοσίευσιν τῆς παρούσης, συνωδᾶ τοῖς ἀρθροῖς 55 καὶ 122 παραγρ. 2 τοῦ Ν. 5383)1932 καὶ 372 Κ.Π.Δ., δις εἰς τὸ περιοδικὸν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» καὶ δις εἰς τὴν ἡμερησίαν ἐφημερίδα τῶν Ἀθηνῶν «ΕΣΤΙΑ», δίχα τῆς ἀναλυτικῆς ἀναφορᾶς τοῦ κατηγορητηρίου καὶ τοῦ αἰτιολογικοῦ αὐτῆς μέρους.

Ἐκρίθη, Ἀπεφασίσθη καὶ ἐδημοσιεύθη αὐθιμερόν.

Ὁ Πρόεδρος

τοῦ Πρωτοθαθμίου Συνοδικοῦ Δικαστηρίου

† Ὁ Ν. Ἰωνίας καὶ Φιλαδελφείας ΤΙΜΟΘΕΟΣ

Τὰ Μέλη

† Ὁ Σισανίου καὶ Σιατίστης ΑΝΤΩΝΙΟΣ

† Ὁ Μαρωνείας καὶ Κομοτηνῆς ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΣ

† Ὁ Φωκίδος ΑΘΗΝΑΓΟΡΑΣ

† Ὁ Ἄρτης ΙΓΝΑΤΙΟΣ

Ὁ Γραμματεὺς

Ἀρχιμ. Σεραφεῖμ Μεντζελόπουλος

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΟΝ ΣΥΝΟΔΙΚΟΝ
ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ
ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΙΣ ΔΙΚΑΣΤΙΚΗΣ ΑΠΟΦΑΣΕΩΣ

Πρὸς

Τὸν Πρεσβύτερον Βασίλειον Νικολακόπουλον τοῦ Γεωργίου, Κληρικὸν τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Μεσσηνίας (καὶ νῦν ἀγνώστου διαμονῆς).

Διὰ τοῦ παρόντος κοινοποιούμεν σοι κατωτέρω τὴν κατ' ἀντιωλιαν σου ἐκδοθεῖσαν ὑπ' ἀρ. 7/6-3-1990 ἀπόφασιν τοῦ Πρωτοθαθμίου Συνοδικοῦ διὰ Πρεσβυτέρους, Διακόνους καὶ Μοναχοῦς Ἐκκλησιαστικοῦ Δικαστηρίου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, συνωδᾶ τῷ ἀρθρῷ 122 παραγρ. 2 τοῦ Ν. 5383)1932 «Περὶ Ἐκκλησιαστικῶν Δικαστηρίων καὶ τῆς πρὸ αὐτῶν διαδικασίας», ὡς τοῦτο τίθεται καὶ ἰσχύει συμπληρωθὲν ὑπὸ τοῦ ἀρθροῦ 6 τοῦ Ν.Δ. 1714)1942 καὶ κατὰ τὰ σαφῶς ὀριζόμενα ὑπὸ τῆς παραγρ. 1 τοῦ ἀρθρ. 44 τοῦ Ν. 590)1977 «Περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος».

Προσεπιδηλοῦμέν σοι ὅτι ἐν περιπτώσει παρελεύσεως ἀπράκτου τῆς ὑπὸ τοῦ Ν. 5383)1932 καθοριζομένης προθεσμίας ἐφέσεως, θέλει ἢ κατωτέρω δημοσιευομένη ἀπόφασιν καταστή συνωδᾶ τῷ ἀρθρῷ 151 αὐτοῦ, τελεσιδικος, ὀριστικὴ καὶ ἀμετάκλητος.

Ὁ Γραμματεὺς

τοῦ Πρωτοθαθμίου Συνοδικοῦ Δικαστηρίου

Ἀρχιμ. Σεραφεῖμ Μεντζελόπουλος

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΟΝ ΣΥΝΟΔΙΚΟΝ
ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ
ΑΠΟΦΑΣΙΣ 7η/1990

Τὸ Πρωτοθάθμιον Συνοδικὸν διὰ Πρεσβυτέρους, Διακόνους καὶ Μοναχοῦς Ἐκκλησιαστικὸν Δικαστήριον, συγκείμενον ἐκ τοῦ Προέδρου αὐτοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Ν. Ἰωνίας καὶ Φιλαδελφείας κ.κ. Τιμοθέου καὶ ἐκ τῶν Μελῶν αὐτοῦ Σεβ. Μητροπολιτῶν α) Σισανίου καὶ Σιατίστης κ. Ἀντωνίου, β) Μαρωνείας καὶ Κομοτηνῆς κ. Δαμασκηνοῦ, γ) Φωκίδος κ. Ἀθηναγόρου, ἀναπληροῦντος τὸν ἐκ τῶν τακτικῶν Μελῶν κωλυόμενον ὅπως παραστή Σεβ. Μητροπολίτην Κορίνθου κ. Παντελεήμονα, καὶ δ) Ἄρτης κ. Ἰγνατίου. Συνελθὼν εἰς Συνεδρίαν τῇ 6ῃ Μαρτίου 1990, ἡμέρα τῆς ἐβδομάδος Τρίτη καὶ ὥρα 5ῃ ἀπογευματινῇ, ἐν τῷ Συνοδικῷ Μεγάρῳ καὶ τῇ συνήθει τῶν Συνεδριῶν Αἰθούσῃ ἐπὶ παρουσίᾳ καὶ τοῦ Γραμματέως Ἀρχιμ. Σε-

ραφείμ Μεντζελοπούλου, ίνα κρίνη και δικάση την ύπόθεσιν του Πρεσβυτέρου Βασιλείου Νικολακοπούλου του Γεωργίου, Κληρικού της Ίερας Μητροπόλεως Μεσσηνίας, κατηγορουμένου επί α), β), γ) και δ) αντικανονικαίς παραπτώμασι και συγκεκριμένως ότι

Δικάζον έρήμην του κατηγορουμένου, νομίμως κληθέντος δις διά του περιοδικού «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» της 15ης-12-1989 και 15ης-1-1990, ως και της ημερησίας Έφημερίδος των Άθηνων «ΕΣΤΙΑΣ» της 8-1-1990 και 9-1-1990, και προσελθόντος και παραστάντος κατά την σημερινήν δικάσιμον, δίχα συνηγόρου.

Διεξεληθόν και επισταμένως μελετήσαν άπαντα τά έν τῷ φακέλλῳ της δικογραφίας έγγραφα και στοιχεία.

Λαθόν ύπ' ὄψιν την εισηγήσιν του Συνέδρου Μέλους Αύτου, Σεβ. Μητροπολίτου Φωκίδος κ. Άθναγόρου.

Άκούσαν του κατηγορουμένου και προφορικῶς ένώπιον Αύτου, άπολογησαμένου κατά την σημερινήν δικάσιμον.

Σκεφθέν κατά τους θείους και Ίερούς Κανόνας και τους Νόμους του Κράτους.

Έπειδή έκ της έμβριθοῦς μελέτης του ὄλου φακέλλου της δικογραφίας άπεδείχθη ότι ή ύπό κρίσιν ύπόθεσις εισάγεται προς έκδίκασιν ένώπιον Αύτου, τηρηθεισῶν των ύπό του Νόμου 5383)1932 «Περί Έκκλησιαστικῶν Δικαστηρίων και της πρό Αύτων διαδικασίας», προβλεπομένων και καθοριζομένων διαδικασιῶν.

Έπειδή έκ της επισταμένης μελέτης και αξιολογήσεως του συνόλου των στοιχείων της δικογραφίας, των μαρτυρικῶν καταθέσεων, προσηκόντως έν τῷ σύνολῳ των έκτιμωμένων, έν συνδυασμῷ μετά της έν γένει περι την άπόδειξιν διαδικασίας, περιλαμβανοῦσης και τά στοιχεία της προδικασίας, ως και έκ των άναγνωσθέντων έγγράφων, κατ' έλευθέραν έκτίμησιν, δυνάμει του άρθρου 57 Ν. 5383)1932 άπεδείχθησαν τά κάτωθι πραγματικά περιστατικά ότι ὁ κατηγορούμενος Πρεσβ. Βασιλείος Νικολακόπουλος του Γεωργίου, κληρικός της Ίερας Μητροπόλεως Μεσσηνίας και Έφημέριος Βασιλιτισίου, άπό της

Έπειδή τά άδικήματα συνιστοῦν άμεσον προσβολήν κατά της κανονικής της Έκκλησίας τάξεως, θεωροῦνται ως άμεσος επίθεσις κατά του κύρους των Ίερῶν Κανόνων και του Δικαίου της Έκκλησίας, άποτελοῦν διαγωγήν «χείρονα» και ως έκ τούτου τυγχάνουν καταπολεμητέα, συνιστοῦν έκδηλώσεις έγκληματικής βουλήσεως και εκθέτουν εις κίνδυνον την παρεμβολήν των Πιστῶν έκ της εις δέ την θείαν Γραφήν τιμωροῦνται διά της αιώνιου κολάσεως, ως θανάσιμοι άμαρτία

Έπειδή, τά άποδειχθέντα παραπτώματα του κατηγορητηρίου, σαφῶς προβλέπονται και ρητῶς τιμωροῦνται ύπό των θείων και Ίερῶν Κανόνων, ως και

ύπό των Γραφικῶν Λογίων διά της ποινης της Καθαιτος και της έπαναφορας εις την τάξιν των λαϊκῶν ρέσεως έκ του Ύψηλου της Ίερωσύνης Ύπουργήμα και δη ύπό των

Διά ταῦτα

κηρύσσει ὁμοφώνως τον κατηγορούμενον Πρεσβύτερον Βασιλείον Νικολακόπουλον του Γεωργίου Κληρικῶν της Ί. Μητροπόλεως Μεσσηνίας, ένοχον επί α) β) γ) και δ) αντικανονικαίς παραπτώμασι και συγκεκριμένως ότι

κηρύσσει ὡσαύτως αὐτὸν ἄθῶν του επί σκέλους της α) κατ' αὐτοῦ κατηγορίας και παμψηφεί επιβάλλει αὐτῷ την ποινην της Καθαιρέσεως έκ του Ύψηλου της Ίερωσύνης Ύπουργήματος άπογυμνοῦν αὐτὸν τέλεον παντός Ίερατικοῦ βαθμοῦ και τίτλου, κατάγον αὐτὸν και έπαναφέρον εις την των λαϊκῶν τάξιν, καταδικάζον άμα εις θάρος αὐτοῦ και ύπερ του Τ.Α.Κ.Ε. την έκ 30.000 δρχ. (τριακόνα χιλιάδων δραχμῶν), δικαστικῆν δαπάνην. Διατάσσει δέ την δημοσεισιν της παρούσης, συνωδᾶ τοῖς άρθροις 55 και 122 παραγρ. 2 του Ν. 5383)1932 και 372 Κ.Π.Δ., δις εις τὸ περιοδικὸν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» και δις εις την ημερησίαν Έφημερίδα των Άθηνων «ΕΣΤΙΑ», δίχα της αναλυτικῆς αναφορας του κατηγορητηρίου και του αιτιολογικοῦ αὐτης μερους.

Έκρίθη, Άπεφασίσθη και έδημοσιεύθη αύθημερόν.

Ό Πρόεδρος

του Πρωτοβαθμίου Συνοδικου Δικαστηρίου
† Ό Ν. Ίωνίας και Φιλαδελφείας ΤΙΜΟΘΕΟΣ

Τά Μέλη

† Ό Σισανίου και Σιατίστης ΑΝΤΩΝΙΟΣ
† Ό Μαρωνείας και Κομοτηνης ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΣ
† Ό Φωκίδος ΑΘΗΝΑΓΟΡΑΣ
† Ό Άρτης ΙΓΝΑΤΙΟΣ

Ό Γραμματεῦς

Άρχιμ. Σεραφείμ Μεντζελόπουλος

Ίερά Μητρόπολις Πρεβέζης

Έχοντες ύπ' ὄψιν τας διατάξεις α) των άρθρων 38, παραγρ. 2 και 67 του Ν. 590/1977, β) του Ν. Δ. 1398/1973, γ) του Ν. 673/1977 και προκειμένου ίνα προσῶμεν εις ανακήρυξιν ύποψηφιου προς πλήρωσιν της κενῆς θέσεως τακτικοῦ Διακόνου έν τῷ ί. ναῶ

Άγίου Βασιλείου Πρεβέζης, καλοῦμεν τους βουλομένους ίνα καταλάβωσι την Διακονικῆν ταύτην θέσιν και έχοντας τά ύπό του άρθρου 34/ιβ' του ύπ' άριθ. 2/1969 Κανονισμοῦ «Περί Ίερῶν Ναῶν, Ένοριῶν και Έφημερίων» προβλεπόμενα κανονικά και νόμιμα προσόντα, ὡπως έντός μηνός άπό της δημοσεισεως της παρούσης προκηρύξεως εις τὸ Περιοδικὸν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ύποβάλωσιν ήμίν τά νενομισμένα δικαιολογητικά διά τά περαιτέρω.

Έν Πρεβέζη τη 28η Φεβρουαρίου 1990

† Ό Νικοπόλεως ΜΕΛΕΤΙΟΣ

Ἱερά Μητρόπολις Καρπενησίου

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἀρθρου 38 παράγρ. 2 τοῦ Ν. 590/1977 «περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» καὶ τῶν ἀρθρων 33-37 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2/1969 Κανονισμοῦ τῆς Ἱεράς Συνόδου «περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἑνοριῶν καὶ Ἐφημερίων», προκειμένου νὰ πληρώσωμεν τὴν κενὴν ὀργανικὴν θέσιν τακτικοῦ ἔφημερίου τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Ἁγίας Παρασκευῆς Καρπενησίου, καλοῦμεν τοὺς θουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης ἐν τῷ Περιδικῷ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» υποβάλλωσι τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικὰ διὰ τὴν κατάληψιν τῆς ἀνωτέρω κενῆς θέσεως.

Ἐν Καρπενησίῳ τῇ 2ῃ Μαρτίου 1990

† Ὁ Καρπενησίῳ ΝΙΚΟΛΑΟΣ

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἀρθρου 38 παράγρ. 2 τοῦ Ν. 590/1977 «περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» καὶ τῶν ἀρθρων 33-37 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2/1969 Κανονισμοῦ τῆς Ἱεράς Συνόδου «περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἑνοριῶν καὶ Ἐφημερίων», προκειμένου νὰ πληρώσωμεν τὴν κενὴν ὀργανικὴν θέσιν τακτικοῦ ἔφημερίου τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Ἁγίου Νικολάου Ἀνιάδας - Εὐρυτανίας, καλοῦμεν τοὺς θουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης ἐν τῷ Περιδικῷ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» υποβάλλωσι τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικὰ διὰ τὴν κατάληψιν τῆς ἀνωτέρω κενῆς θέσεως.

Ἐν Καρπενησίῳ τῇ 5ῃ Μαρτίου 1990

† Ὁ Καρπενησίῳ ΝΙΚΟΛΑΟΣ

Ἱερά Μητρόπολις Πατρῶν

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἀρθρου 38 παράγρ. 2 τοῦ Ν. 590/1977 «περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» καὶ τῶν ἀρθρων 33-37 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2/1969 Κανονισμοῦ τῆς Ἱεράς Συνόδου «περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἑνοριῶν καὶ Ἐφημερίων», προκειμένου νὰ πληρώσωμεν τὰς κενὰς ὀργανικὰς θέσεις τακτικῶν ἔφημερίων τῶν Ἱερῶν Ναῶν α) Μεταμορφώσεως τοῦ Σωτήρος Γλαύκου (β' θέσις) καὶ β) Ἁγίων Θεοδώρων Ἐλαιοχωρίου, καλοῦμεν τοὺς θουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης ἐν τῷ Περιδικῷ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» υποβάλλωσι τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικὰ διὰ τὴν κατάληψιν τῶν ἀνωτέρω κενῶν θέσεων.

Ἐν Πάτραις τῇ 12ῃ Μαρτίου 1990

† Ὁ Πατρῶν ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ

« Ε Κ Κ Λ Η Σ Ι Α »**ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ**

Ἐκδιδόμενον κατὰ δεκαπενθήμερον

ΒΡΑΒΕΙΟΝ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ**ΕΠΟΠΤΕΥΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ**

† Ὁ Μεσσηνίας ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

† Ὁ Σισανίου καὶ Σιατιστῆς ΑΝΤΩΝΙΟΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ**ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ**

Ομότ. Καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

Σ Υ Ν Δ Ρ Ο Μ Α Ι

A) Ἐσωτερικοῦ: Δραχμαὶ 300 ἐτησίως.

B) Ἐξωτερικοῦ: Δολλάρια 20 ἐτησίως.

Τιμὴ ἐκάστου τεύχους μετὰ τοῦ «ΕΦΗΜΕΡΙΟΥ»
δρχ. 15.

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

Εὐαγγέλου Δ. Θεοδώρου, Τὸ ἰδεῶδες τοῦ ἡθους.

*Μητροῦ. Γρεβενῶν Σεργίου, Ἡ Ἱ. Μο-
νή τοῦ Ὁσίου Νικάνορος καὶ τὸ κειμηλιοφυλάκιον
αὐτῆς.*

*Ἀνδρέου Ἰω. Φυτράκη, Ἑλληνισμὸς
καὶ Χριστιανισμὸς.*

*Μάρκου Α. Σιώτη, Παράγοντες καθιερώ-
σεως τοῦ θεσμοῦ τῶν ἱερῶν Εἰκόνων.*

*Νικ. Π. Μπρατσιώτη, Οἱ Τρεῖς Ἱεράρ-
χαι καὶ τὸ νόημα τῆς εορτῆς των διὰ τὸ Ἔθνος.*

*Ἰω. Φ. Ἀθανασοπούλου, Ἐπίδοσις
τιμητικοῦ Τόμου εἰς τὸν Σεβ. Μητροπολίτην Πα-
τρῶν κ. Νικόδημον, διὰ τὸ χρυσοῦν Ἰωβηλαῖον τῆς
Ἱερατείας του.*

*Ἰω. Γ. Παπαγιαννοπούλου, Τὸ
πένθος καὶ αἱ ἐπὶ τῆς υγείας ἐπιπτώσεις του κατὰ
τὴν Παλαιὰν Διαθήκην.*

*Δημοσθ. Σαβράμη, Ἀπὸ τὴν ζωὴ τῆς
Μητροπόλεως Ἐλβετίας.*

Παρατηρήσεις καὶ Σχόλια.

Ἐκκλησιαστικὰ Χρονικά.

Παράρτημα.